

ตุลาคม 2512

วารสารบ้านราชดำริ

ป๋ยมหาราชาณุสรณ์

ยี่สิบสามตุลาคม	กำหนดนิยม
คือวันปียราชา	
ราชภูรร์รักพระเล่ห้บิดา	เพราะพระกรุณา
ทุกผู้ในโพธิสมภาร	
เลิกหาสจด์ราชการ	โดยระบบอาร-
ยรัฐปรัศจิม	
ดีใดในเทศบุรีม	รักษ์ไว้เป็นพิมพ์
แผนวฒนธรรมดำรง	
นับนานภูบาลพระทรง	นิราศเราฤาปลง
อาลัยระลึกพระคุณ	
ท้าวสถิตสรวงสวรรค์เสวยสุน-	ทรภาพพิบูล
โปรดฯ สดับศัพท์ห้องสดดี	
ไทยมอญปองเทิดราชี	เหนือเกล้าเกศ
ด้วยสามภักคัมน์นรินทร	

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า คณะวารสาร “ข้าราชการ”

วารสารข้าราชการ

ปีที่ ๑๘

ฉบับที่ ๑๐

ตุลาคม ๒๕๑๒

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่วิทยาการด้านบริหารงานบุคคล และ แนวคิดในการปฏิบัติราชการ
เพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างข้าราชการ เพื่อเสริมสร้างทัศนคติที่ดีสำหรับข้าราชการ

เจ้าของ

บริการสวัสดิการ ก.พ. สำนักงาน ก.พ.

ที่ปรึกษา

พันเอก จินดา ณ สงขลา

เลขาธิการ ก.พ.

นายประวิณ ณ นคร

รองเลขาธิการ ก.พ.

นายไสรจ สัจจวิมล

รองเลขาธิการ ก.พ.

ผู้จัดการ

พันตรี อรรถ วัชรกุล

ผู้ช่วยผู้จัดการ

นายสมพงษ์ ตรีวิมล

บรรณาธิการ

นายสำราญ ถาวรยศม์

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ดร. อาทิตย์ อุไรรัตน์

กองบรรณาธิการ

นายอระ แก้วไขโย

ดร. วิลาศ สังหวิสัย

นายเชิร ชรรมาธิปดี

นายประเชิญ วาดกลิ่นหอม

นายอดุล บุญประกอบ

นายเสริมสุข โกวิทวณิช

นายชุมพล ศิลปอาชา

นายสุรศัมพรรณ ดุลยจินดา

ระเบียบการบอกรับ

วารสารข้าราชการกำหนดออกเดือนละฉบับ ค่าบำรุงรวมค่าส่งปีละ ๓๕ บาท บอกรับพร้อมกับส่งเงิน
ล่วงหน้าไปยัง “ผู้จัดการวารสารข้าราชการ สำนักงาน ก.พ. ถนนพหลโยธิน ข้างทำเนียบรัฐบาล พระนคร” สั่งจ่าย
เงินที่ ป.ณ. หนาพระลาน สำหรับในพระนครส่งทางโทรศัพท์ ๘๐๕๕๕๕ หรือ ๘๑๓๓๓๓ ต่อ ๓๕ ได้

พิมพ์ที่ ไทยพิมพ์ — โรงพิมพ์อักษรสารการพิมพ์ ๗๒ ถนนบำรุงเมือง ตอนวัดสระเกศ พระนคร โทร. ๘๑๓๓๒๐
นายสิทธิชัย ปรีกัมส์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๑๒

ถ้อยแถลง

เดือนตุลาคมผ่านไปแล้ว แต่การกล่าวขวัญถึงเรื่อง “หนึ่งขึ้น สองขึ้น หรือไม่ได้สักขึ้น” ยังคงหนาหูติดต่อกันมาตั้งแต่ปลายกันยายน และคงจะยังต่อกันไปอีกนานจนสิ้นปีหน้า หรือจนกว่าจะ “ตกเบิก” ซึ่งเมืองไทยเขาทำกันเป็นปี เมื่อเรื่องนี้เป็นเรื่องของปากของห้องและอยู่ในความสนใจของชาวชัยพฤกษ์โดยทั่วไป ก็ขอคุยกันถึงเรื่องนี้สักหน่อย

การพิจารณาความดีความชอบโดยการเลื่อนขั้นเงินเดือนประจำปีนั้น โดยหลักการแล้ว มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการตอบแทนผลการปฏิบัติงานราชการในรอบปีที่ผ่านมา ฉะนั้น ใครทำดีมาก ก็ควรได้ผลตอบแทนมาก ใครทำดีน้อย ก็ควรได้น้อย หรือใครไม่ได้เลย ก็ไม่ควรจะได้เลย นี่คือหลักธรรมดาสามัญที่ใคร ๆ ก็น่าจะพอพูดกันรู้เรื่อง แต่เหตุใดจึงได้เกิดมีคำพังเพยที่รู้กันแล้วว่า “ราชการไทย ทำก็ซำม ไม่ทำก็ซำม” เป็นเรื่องที่ต้องพูดกันยาว หลักทวิด - สะ - ดี ของฝรั่งมังค่า แชก แจก ญวน ก็คงไม่อาจแก้ไขได้ เพราะเป็นเรื่อง “ไทย ๆ” ที่มีความลึกซึ้งละเอียดอ่อน บ้างก็ว่า “เงินเดือนเรามันน้อยอยู่แล้ว ให้ ๆ ไปเถอะ” บ้างก็ยกเอาหลักพระพุทธศาสนาเอ็งเลย ว่า “ทาน เป็นเครื่องขัดเหนียวน้ำใจ” “เสียน้อย เสียวาย เสียวาย เสียวาย เงินเดือนข้าราชการขึ้นละห้าสิบ ขึ้นละร้อย ให้ไม่ได้ ทักอรัปชั้น ทักละสิบ ทักละร้อยล้าน ยังยอมกันได้” หรือว่า “ไม่ให้ได้หรือ จะได้มายังเอาอะไร” หรือไม่ว่า “ปีกลาขรัยหน้าได้ ๒ ขึ้นแล้ว ปีนี้ให้สูงสักกี่แล้วกัน ปีหน้าค่อยให้วิเวทนา และปีโน้นให้อนิจจา สดับ ๆ กันไป” และอะไรต่อมิอะไรอีกสารพัด

ตั้งแต่วันที่องค์พระปิตุมาหาราชได้ทรงวางรากฐานการบริหารงานตามหลักการสมัยใหม่มาจนถึงวันนี้ นับเป็นเวลาานพอดที่จะมองเห็นได้ว่า เราได้วิวัฒนาการไปอย่างมากมาย แต่วิวัฒนาการในขั้นขอหมายความเพียงแต่มีการเปลี่ยนแปลงไปเท่านั้น จะเปลี่ยนแปลงโดยก้าวหน้าหรือถอยหลังลงคลองก็ยังไม่ว่าจะทราบได้ แต่ที่เห็นได้เด่นชัดน้อยก็คือว่า คนที่มีความรู้ความสามารถและตั้งอกตั้งใจทำงานจักจะไม่ค่อยสวาทหาในการเป็นข้าราชการกันเสียแล้ว และราชการที่ทำจะเป็นที่ทำงานของคนฉลาด คือฉลาดพอที่จะยึดเอาราชการเป็นงานอดิเรกเท่านั้น

ถ้ารักกันจริง (รักประเทศนะครับ) คงจะได้ช่วยกันพยายามขจัดคำพังเพย คำเหวมน คำสบประมาท หรือคำอะไรก็ตามแต่ ที่ว่า “ทำก็ซำม ไม่ทำก็ซำม” ให้หมดไปเสีย แต่จะมีสักกี่หน่วยราชการที่สำนึกได้ว่า “คำขวัญ” นี้แหละคือตัวบ่อนทำลายความก้าวหน้าของชาติ ก็ไม่อาจทราบได้ ขออย่างเดี๋ยวนั้น คืออย่าตอบจากส่วนลึกของหัวใจว่า “ประเทศนี้ไม่ใช่ของข้าพเจ้าแต่ผู้เดียว” เพราะเวลานี้ อยู่ว่า จะเข้าคิวว่า “ว้าหายล้อมลอก” “กว่าถั่วจะสุกกากไหม้” หรือ “น้ำเซียว แล้วเข็นครกขึ้นภูเขา” อะไรเทือกนั้น

ถ้าจะเปรียบเดือนตุลาคมก็เหมือนกับเดือนมกราคมตามตำราฝรั่ง หรือเดือนเมษายนตามตำราไทย ที่เรียกว่า ทรุชไทย คือขึ้นปีใหม่ แต่เป็นปีงบประมาณใหม่ของราชการไทย ดังนั้น ขึ้นปีใหม่ฟ้าใหม่กันแล้ว ถึงแม้งบประมาณจะยังเก่า ๆ) วารสารข้าราชการก็ขอเชิญชวนทุกท่านมาตั้งจิตอธิษฐานร่วมกันเถิดว่า อะไรที่ไม่เข้าท่าเข้าทางที่รู้ ๆ อยู่ว่าไม่ดี แค่ยังขึ้นใจ (ตัวเอง) ทำไปในปีที่แล้ว ๆ มา จะขอชำระล้างให้หมดสิ้นไป และจะเริ่มต้นใหม่ด้วยดีแล้วผลบุญจะต้องตอบแทนแน่ ๆ ไม่เชื่อ....คอยดู

บรรณาธิการ

สารบัญ

อะไรใหม่	หน้า
กฎหมายและระเบียบที่น่าสนใจ	5
ข่าวข้าราชการ	7
 วิชาการ	
การบริหารงานพัสดุ	9
มาเป็น HEARING OFFICER กันเถอะ โดย พุทธทรัพย์ มณีศรี	26
ปริทัศน์วัตรผล	30
กฎหมาย ระเบียบ	รวม โดย สายบัว พุ่มแดง (๑)
 ตอบปัญหา	
ปัญหากฎหมาย ระเบียบ และวินัยข้าราชการพลเรือน	
	ตอบโดย เจ้าหน้าที่สำนักงาน ก.พ 53
ปัญหาคลัง	ตอบโดย เจ้าหน้าที่กรมบัญชีกลาง ... 57
 ปกิณกะ	
ถ้อยแถลง	3
ศิลปการปกครองคน (ต่อ)	โดย วิโรจน์ ภูจินดา ... 33
สู่บรรณพิภพ (ต่อ)	โดย สมรักษ์ จันทรสุนทร 41
ศาลาพักร้อน	50
จดหมายถึงบรรณาธิการ	60

อะไรใหม่

กฎหมายและระเบียบที่น่าสนใจ

มีกฎหมายและระเบียบที่น่าสนใจประกาศใช้ดังนี้ :-

๑. พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ (ฉบับที่ ๑) พ.ศ. ๒๕๑๒ โดยกำหนดตำแหน่งและอัตราเงินเดือนสำหรับตำแหน่งรองประธานศาลฎีกา รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่ง และรองอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา กับตำแหน่งที่เกี่ยวข้องอีก ๓ ตำแหน่ง คือ ตำแหน่งอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่ง และอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา และปรับปรุงคณะกรรมการตุลาการด้วย

๒. พ.ร.ฎ. แบ่งส่วนราชการกรมอัยการ กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๑๒

๓. กฎ ก.พ. ว่าด้วยการเทียบตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นในกรมการสนเทศ และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

๔. คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ถือปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

๑) ยกเลิกมติคณะรัฐมนตรี เกี่ยวกับการบรรจุแต่งตั้ง ข้าราชการในอัตราว่าง (ตำแหน่งประจำแผนก และเสมียนพนักงาน)

๒) ให้กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ซ้อมความเข้าใจเจ้าหน้าที่การเงิน เพื่อให้ถือปฏิบัติตามระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง พ.ศ. ๒๕๐๕ หากมีข้อขัดข้องประการใดขอให้หารือไปยังกระทรวงการคลัง

๓) อนุมัติให้ข้าราชการซึ่งเป็นสมาชิกของสมาคมไทย อเมริกัน และผู้ที่เคยได้รับทุนชุมชน ฯลฯ ไปร่วมประชุมและรับประกาศนียบัตร เอ.ไอ.ดี. ได้โดยไม่ถือเป็นวันลา แต่ทั้งนี้ จะต้องได้รับอนุญาตจากผู้บังคับบัญชาเสียก่อน

๔) อนุมัติให้ผู้แทนและผู้สังเกตการณ์ของพุทธสมาคมแห่งประเทศไทย และของสมาคมอื่น ๆ ที่เป็นเครือของพุทธสมาคมที่เป็นข้าราชการประจำ ไปร่วมประชุมสมาคมพุทธศาสนาที่ราชอาณาจักรไต้หวันได้โดยไม่ถือเป็นวันลา แต่ทั้งนี้ จะต้องได้รับอนุญาตจากผู้บังคับบัญชาเสียก่อน

๕) หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการให้ข้าราชการ การให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์และการเข้าเรื่องลงหนังสือพิมพ์ตามมติคณะรัฐมนตรีนั้น ให้ถือปฏิบัติแก่การให้ข่าวราชการ การให้สัมภาษณ์ และการเขียนเรื่องออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ด้วย

๖) หลักการและเหตุผลในร่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ นั้น ควรให้มีข้อความสอดคล้องกับสาระสำคัญของบทบัญญัติมาตราต่าง ๆ ของร่างพระราชบัญญัตินั้น ๆ เท่านั้น

๓) หนังสือราชการที่กระทรวงจะมีไปยังสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทน ขอให้รัฐมนตรีเป็นผู้ลงนามเอง

๔) ขอให้ร่วมมือปฏิบัติเกี่ยวกับการเสนอเรื่องราวต่อคณะรัฐมนตรี โดยขอให้ส่งไปล่วงหน้าก่อนวันประชุมคณะรัฐมนตรีพอสมควร หากกระทรวงทบวงกรมใด มีความจำเป็นจะต้องเสนอเรื่องราวไป เพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาเป็นเรื่องจริงแล้ว ก็ขอได้โปรดพิจารณาเฉพาะที่เป็นเรื่องด่วนจริง ๆ เท่านั้น

๕. ก.พ. มีมติในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

๑) รับรองประกาศนียบัตรชั้นสูงและปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บริหารธุรกิจ พัฒนาการเศรษฐกิจ และสถิติประยุกต์ ประกาศนียบัตรวิชาการสถิติ หลักสูตร ๓ ปี และ ๕ ปี ต่อจากมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า สาขาวิชาสถิติประยุกต์ ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ว่าเป็นปริญญาและประกาศนียบัตรซึ่งอาจบรรจุผู้สำเร็จการศึกษาเข้ารับราชการได้ตามกฎ ก.พ.

๒) รับรองปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาชีวเคมีของคณะวิทยาศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปริญญาวารสารศาสตรบัณฑิตภาคค่ำ และปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต ของคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต ศึกษาเป็นภาษาอังกฤษ ของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ว่าเป็นปริญญาที่อาจบรรจุผู้สำเร็จการศึกษาเข้ารับราชการได้ตามกฎ ก.พ.

๓) รับรองปริญญาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งมีการแก้ไขและเปลี่ยนแปลงชื่อปริญญาตามพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยปริญญาในสาขาวิชาอักษรย่อสำหรับสาขาวิชา และคุรุบัญญัติของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๑๒ ว่าเป็นปริญญาซึ่งอาจบรรจุผู้สำเร็จการศึกษาเข้ารับราชการได้ตามกฎ ก.พ.

๖. กรมวิเทศสหการได้ประกาศประเภทของทุนที่อยู่ในทุนประเภท ๑ (ข) เพิ่มเติม ให้ส่วนราชการต่าง ๆ ทราบ

(รายละเอียดอยู่บนหน้าพิเศษกลางเล่ม)

ข่าวราชการ

สำนักงาน ก.พ.

แต่งตั้งให้ นางสาววิชุดา ลิ้มพัฒน์วิทย์ และ นางสาววนิดา นวลบุญเรือง ดำรงตำแหน่งวิทยากรตรี แผนกตำแหน่งและอัตราเงินเดือน กองระเบียบข้าราชการ นางสาวจุฑามาศ เลิศสิทธิสมบูรณ์ ดำรงตำแหน่ง วิทยากรตรี กองระเบียบข้าราชการ นายวัลลภ วีระประวัตินางสาวสุภาวดี สงวนศักดิ์โยธิน และ นายนคร ทองประยูร ดำรงตำแหน่งนิติกรตรี กองวินัยและเรื่องราว นางสาวจามรี วิสูตรกุล ดำรงตำแหน่งประจำแผนก แผนกการเจ้าหน้าที่ สำนักเลขานุการ นายกำพล แก้วทนต์ ดำรงตำแหน่งวิทยากรตรี แผนกสถิติและห้องสมุด กองวิชาการและสอบไล่ นางสาวสุลักษณ์ แป้นทอง ดำรงตำแหน่งเสมียนพนักงาน แผนกนักเขียนอเมริกา และ นางสาวชูชนมณีไกร ดำรงตำแหน่งเสมียนพนักงาน แผนกนักเขียนยุโรป กองนักเขียนต่างประเทศ นางสาวปรียาวรรณรัตน์ นาม นางสาวพวงแก้ว คุ่มทอง ดำรงตำแหน่งเสมียนพนักงาน กองทะเบียนประวัติ และ นางสาวกรรทอง สารวงษ์ ดำรงตำแหน่งเสมียนพนักงาน แผนก ๒ กองทะเบียนประวัติ และ นายกิจจา ราชมนี่ ดำรงตำแหน่งเสมียนพนักงาน แผนกนักเขียนแก้ไขและออกศาลาเดียว กองนักเขียนต่างประเทศ ตั้งแต่ ๑๖ กันยายน ๒๕๑๒ แต่งตั้งให้ นางสาววรภา โรจนวเรเกียรติ ดำรงตำแหน่งนักบัญชีตรี กองคลัง ตั้งแต่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๒ แต่งตั้งให้ นายอนวัช ชีรประสาธน์ ดำรงตำแหน่งวิทยากรตรี แผนกตำแหน่งและอัตราเงินเดือน กองระเบียบข้าราชการ นางสาววารุณี ปิตะวัชชัย และ นางสาววันทนี วัชย์คำ ดำรงตำแหน่งวิทยากรตรี แผนกการสอบ กองวิชาการและสอบไล่ น.ส. รัชณี เชิดเกียรติศักดิ์ ดำรงตำแหน่งวิทยากรตรี กองวิชาการและสอบไล่ ตั้งแต่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๑๒

สำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

ให้ นายเสริม เอกฉันทน์ ผู้อำนวยการกองตรวจเงินส่วนภูมิภาค ออกจากราชการเนื่องจากครบเกษียณอายุ และให้ นายบุญ โสมสิน เลขานุการสำนักงานฯ รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการกองตรวจเงินส่วนภูมิภาค ตั้งแต่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๒ แต่งตั้ง นายวัฒน์ ปัญญา ผู้ช่วยกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน กองตรวจ

เงินเทศบาล ไปดำรงตำแหน่งผู้ช่วยกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน กองตรวจเงินส่วนภูมิภาค **นายสรศักดิ์
ประทีปสินธุ์** ผู้ช่วยกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน กองสารวัตรบัญชี ไปดำรงตำแหน่งผู้ช่วยกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน
กองตรวจเงินเทศบาล ตั้งแต่ ๑๖ กันยายน ๒๕๑๒ แต่งตั้ง **นายประธาน ดาบเพชร** ผู้ช่วยกรรมการ
ตรวจเงินแผ่นดิน กองตรวจเงินพลเรือน ไปดำรงตำแหน่งผู้ช่วยกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน กองสารวัตรบัญชี
นายวิจิต เฟ็ชราภรณ์ ผู้ช่วยกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน กองสารวัตรบัญชี ไปดำรงตำแหน่งผู้ช่วยกรรมการ
ตรวจเงินแผ่นดิน กองตรวจเงินพลเรือน ตั้งแต่ ๒ กันยายน ๒๕๑๒ แต่งตั้งให้ **นายวันชัย พิกุล** ดำรง
ตำแหน่งประจำแผนกสารบรรณ **นายวินัย จรัสมนีกุล** ดำรงตำแหน่งประจำแผนก แผนกสถิติและรวบรวม
นายอนันต์ ชาริศัพท์ ดำรงตำแหน่งประจำแผนก กองตรวจเงินทหาร **นายทิวา สกุลจันทร์,**
นายเสริม ภักดี และ **นายเจตน์ บุญประมุข** ดำรงตำแหน่งประจำแผนก กองตรวจเงินพลเรือน **นางนารี
วุฒิสรรพ์** ดำรงตำแหน่งประจำแผนก สำนักงานกรรมการตรวจเงินแผ่นดินที่ ๕ จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่ ๑๘
กันยายน ๒๕๑๒

กรมสรรพากร

แต่งตั้งให้ **นายประโสด์ สิทธิบุญ** สรรพากรจังหวัดเอก จังหวัดพิจิตร ไปดำรงตำแหน่ง
สรรพากรจังหวัดเอก จังหวัดอุดรธานี **นายวินัย ถิ่นพังงา** สรรพากรจังหวัดเอก จังหวัดสิงห์บุรี ไปดำรง
ตำแหน่งสรรพากรจังหวัดเอก จังหวัดพิจิตร **นางไลไล ธรรมโชติ** สรรพากรจังหวัดเอก จังหวัดกำแพงเพชร
ไปดำรงตำแหน่งสรรพากรจังหวัดเอก จังหวัดสิงห์บุรี ตั้งแต่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๑๒ **นายปิ่น ศรีมุกด์**
หัวหน้าแผนก ๓ กองภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เลื่อนขึ้นเป็นชั้นเอก ดำรงตำแหน่ง นิติกรเอก กองนิติการ ตั้งแต่
๑ กรกฎาคม ๒๕๑๒ แต่งตั้ง **นายรส ศีลารัตน์** สมุห์บัญชีอำเภอโท อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
ไปดำรงตำแหน่งสมุห์บัญชีอำเภอโท อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ตั้งแต่ ๑ สิงหาคม ๒๕๑๒ แต่งตั้ง
นายวิชาญ กิจถาวร สมุห์บัญชีอำเภอโท อำเภอมาบจก จังหวัดปัตตานี ไปดำรงตำแหน่งสมุห์บัญชีอำเภอโท
อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี และให้ **นายทวิศักดิ์ การสุวรรณ** สมุห์บัญชีอำเภอโท อำเภอเขมราฐ
จังหวัดอุบลราชธานี ไปดำรงตำแหน่งสมุห์บัญชีอำเภอโท อำเภอมาบจก จังหวัดปัตตานี ตั้งแต่ ๑ สิงหาคม ๒๕๑๒
แต่งตั้งให้ **นายปรีชา นาคศรีขุม** ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการสรรพากรตรี สรรพากรเขต ๑ กรมสรรพากร ตั้งแต่
๑ สิงหาคม ๒๕๑๒

การบริหารงานพัสดุ

บทความเรื่องการบริหารงานพัสดุนี้ ได้คัดเลือกมาจากรายงานผลการสัมมนากับวิหระงานพัสดุ ซึ่งผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกท่านมีส่วนร่วม แต่เนื่องจากมีจำนวนมากไม่อาจนำมาลงหมดได้ จึงขอแจ้งเฉพาะรายชื่อคณะกรรมการที่จัดทำรายงานดังกล่าวไว้*

บทความนี้เป็นตอนสุดท้ายที่นำเสนอในวารสารข่าวเชกาว เพื่อเผยแพร่วิชาการและการปฏิบัติงานด้านพัสดุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมสัมมนาในเรื่องต่าง ๆ จึงหวังว่าจะเป็นประโยชน์สำหรับท่านผู้อ่านทุกท่าน

การปฏิรูปการวางแผนซ่อมบำรุงในอนาคต

เรื่องนี้เป็นผลของการอภิปรายในหัวข้อ “การปฏิรูปการวางแผนซ่อมบำรุงในอนาคต”

(The Future Improvement in Maintenance Planning)

๑. กล่าวทั่วไป (Introduction)

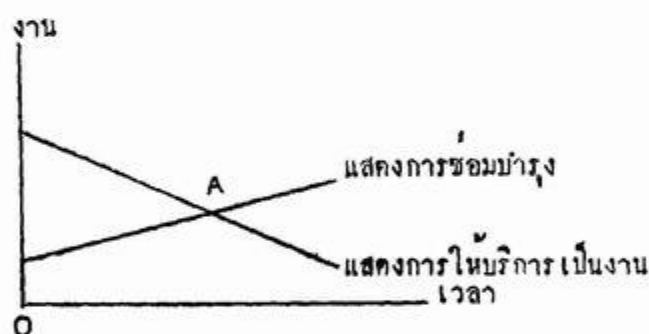
หัวข้อเรื่อง Commodity Management ในด้าน Maintenance ขอยอมรับว่าพวกเราไม่มีความชำนาญทางด้านนี้มาก่อน อย่างไรก็ตาม หลังจากที่ได้รับฟังการบรรยายสรุป (Briefing) เกี่ยวกับด้าน Maintenance มาแล้วบางส่วน ทำให้เกิดแนวความคิดที่จะปรับปรุงทางด้านนี้ขึ้นมาบ้าง เพราะฉะนั้น พวกเราใน group 2 จึงได้เสนอเรื่องเกี่ยวกับ Future Improvement in Maintenance Planning ในหัวข้อเรื่องว่า “Training plan for repair man and mechanics” ซึ่งเรื่องนี้อาจจะเกี่ยวข้องกับงานแขนงอื่นของ Supply Management บ้างก็ได้ เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน

* คณะกรรมการจัดทำรายงานและประเมินผล ประกอบด้วย

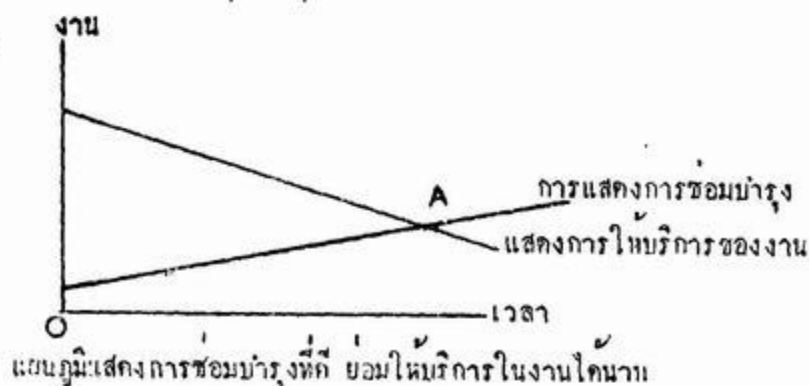
๑. ร.ต. ชลิต แสงศักดิ์ ร.น.	การทำเรือแห่งประเทศไทย
๒. พ.อ. ปราโมทย์ ชวนศิริ	กองทัพบก
๓. นางมาลี ช่างสุวนิช	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๔. พ.ท. พิชัย พรสงเคราะห์	กรมพลาดิการทหารบก
๕. นายสุวิทย์ สหกันไตรภพ	กรมชลประทาน
๖. ดร. อาทิตย์ อรุณรัตน์	สำนักงาน ก.พ.
๗. นางปิ่น คุณะเกษม	สำนักงานประมาณ
๘. นายศุภวัชร์ โชติคุณาน	สำนักงาน ก.พ.
๙. น.ส. อรุณลักษณ์ วิทยาวิจิตร	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

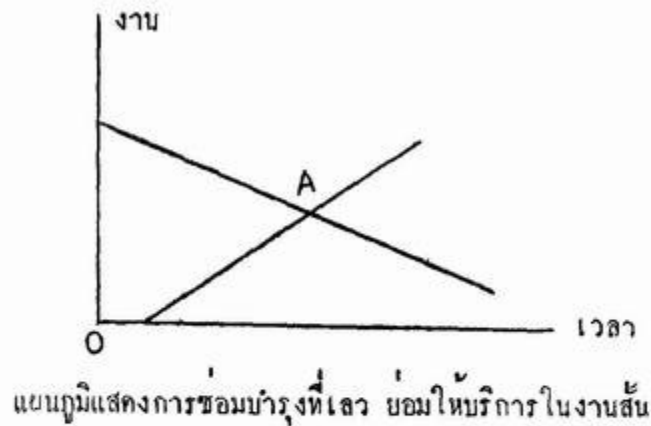
ในปัจจุบันนี้ ประเทศไทยได้เริ่มหันมาสนใจวิวัฒนาการใหม่ๆ เกี่ยวกับ Commodity Management ทั้งนี้เราได้มาคำนึงถึงความสำคัญเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ว่าแต่ละอย่างมีค่าของตัวของมันเอง นอกจากนั้น การได้ใช้งานหรือบริการในงานของเรา หรือในส่วนรวมหมายถึงประเทศชาติ ในปีหนึ่งๆ วันหนึ่งๆ จนถึงชั่วโมงหนึ่งๆ ถ้าหากคิดเป็นเงิน นับจำนวนไม่น้อยเลย ดังนั้น หัวใจของการบริหารงานพัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ จึงนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก และเมื่อเป็นเช่นนี้ก็ต้องหาวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง เพื่อที่จะทำให้วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ได้ทำงานบริการให้เราอย่างเต็มที่ และมีประสิทธิภาพสูง วิธีการอันนี้ก็คือ Maintenance หรือที่เรียกว่า การซ่อมบำรุงรักษา

คำว่า "Maintenance" หรือการซ่อมบำรุงรักษานั้น ในเรื่องของระเบียบข้อบังคับ หรือกฎเกณฑ์วิธีทำยังหาได้มีผู้ใดสนใจกันจริงๆ ไม่ แม้แต่รัฐบาลเอง เราจะพบว่าระเบียบข้อบังคับ ตลอดจนวิธีการเกี่ยวกับซ่อมบำรุง ยังมีได้กำหนดขึ้นเลย นอกจากจะปฏิบัติไปตามมีตามเกิด ดังนั้น จึงใคร่ขอเสนอหัวข้อเกี่ยวกับการจัดวางแผนการซ่อมบำรุงเพื่อยกระดับของการใช้วัสดุ เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนเครื่องจักร ให้มีประสิทธิภาพและใช้งานได้เต็มที่

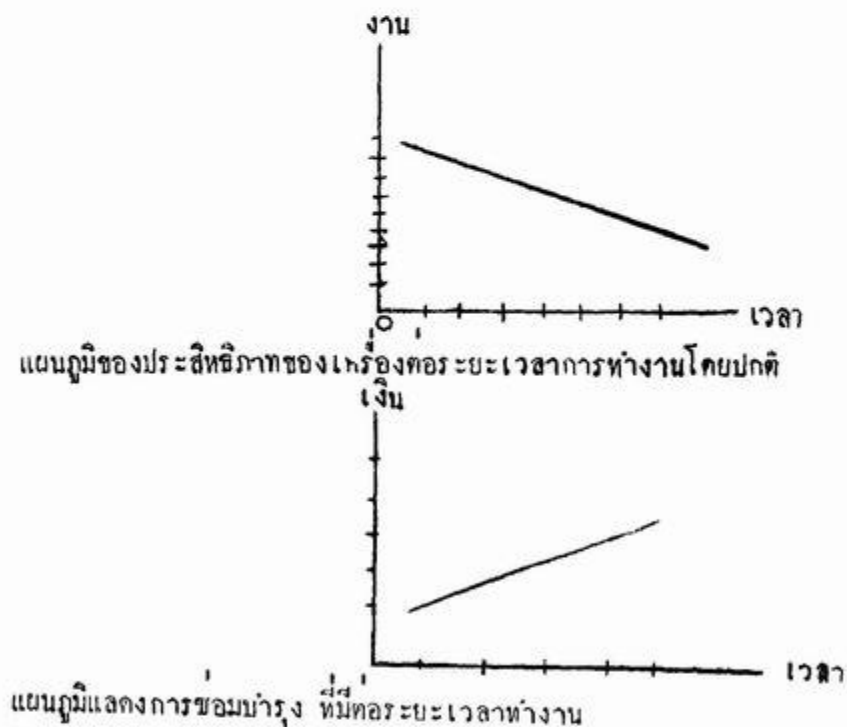

แผนภูมิแสดงจุดตัดกันระหว่างบริการของเครื่องจักร กับการซ่อมบำรุง ณ จุด A แสดงถึงว่า งานที่ได้รับการซ่อมบำรุงสมดุล ซึ่งใช้ประกอบการพิจารณาว่า สมควรจะใช้งานต่อไปหรือจำหน่าย

การซ่อมบำรุงรักษาเป็นหัวใจของการดำเนินการใช้เครื่องมือ เครื่องจักร เครื่องยนต์ อย่างหนึ่ง ชีวิตการใช้งานของอุปกรณ์ดังกล่าวจะยืนยาว หรือสั้น ก็อยู่ที่การซ่อมบำรุง ที่เปรียบเทียบการซ่อมบำรุงเสมือนหัวใจนั้น ก็เพราะการซ่อมบำรุงที่ขาดหรือไม่ดีพอ ก็เปรียบเหมือน คนเป็นโรคหัวใจ หัวใจอ่อน หัวใจรั่ว ก็ล้วนแต่เป็นเหตุให้การทำงานไม่ได้ หรือได้ก็ไม่เต็มที่ กับแผนภูมิที่แสดงนี้

๒. ข้อเท็จจริง (Facts)

ข้อเท็จจริงที่ปรากฏอยู่ในวงราชการของเราเวลานี้ก็คือ การละเลย (Look Over) ในเรื่อง Maintenance Procedure อยู่มาก สักแต่ทำให้มีเครื่องมืออยู่เท่านั้น ส่วนการที่จะทำงาน

ให้ได้แค่นั้น ผลของงานเป็นอย่างไรระยะเวลาที่ล่าช้าไปเพราะการหยุดงานเนื่องจากเครื่องจักรชำรุดมิได้คำนึงถึง

๓. PROBLEMS BEARING ON THE FACTS:

๓.๑ ในปัจจุบัน ในวงราชการของเรามีได้คำนึงถึง Cost ของการปฏิบัติราชการ พยายามว่า ขาด Cost Instinct ซึ่งเรื่องนี้ทางฝ่ายอเมริกันเห็นความสำคัญมาก ดังเช่น Mr. Robert Mc.Namara รมต. กลาโหมของสหรัฐ ได้เพิ่งเล็งถึงเรื่อง Cost Benefit เป็นเรื่องใหญ่มากที่สุด เป็นต้นว่า รถแทรกเตอร์ ราคา ๑๐๐,๐๐๐ บาท สามารถทำงานได้ ๑๐,๐๐๐ ชั่วโมง คิดถึงค่าของการปฏิบัติงานแล้วก็ชั่วโมงละ ๑๐ บาท ไหนยังจะมีค่าของเจ้าหน้าที่ผู้ใช้เครื่องจักร(แทรกเตอร์)นี้ ไหนยังจะมีเรื่องเกี่ยวกับการซ่อมบำรุง(Maintenance) และค่าอะไรต่อมิอะไรซึ่งเป็นรายละเอียดเกี่ยวกับการที่จะให้ผลของงานออกมาให้มากที่สุดเมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว ถ้าหากไม่ Stick On เกี่ยวกับทางด้าน Cost จะทำให้ผลงานเสีย เพราะปล่อยไปตามอำเภอใจเสียหมด พอผลงานที่ปรากฏขึ้นไม่เป็นที่พึงพอใจ สอบกันไปสอบกันมากก็ต้องโทษข้าราชการชั้นรองๆ ลงมาตามลำดับ นี่ก็เป็นเรื่องหนึ่งซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับทางด้าน Maintenance ท่านได้ Supply ให้เขาแล้ว ท่านได้ Storage ให้เขาแล้ว ท่านได้ Issue ให้เขาแล้ว แต่ท่านไม่ Maintenance ให้เขาแล้วงานจะเดินได้อย่างไร

๓.๒ ปัญหาทางด้าน SERVICE FACILITIES (Tools and Workshops) ของเรามีพอไหมที่จะสนับสนุนให้เครื่องจักรของเราทำงานได้อย่างสุดความสามารถ ขอจำกัดเพียงแค่เขตปฏิบัติการทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งจะเป็นตัวอย่างตลอดการ Comment ณ ที่นี้ เท่าที่ทราบรู้สึกว่าจะเรามีศูนย์เกี่ยวกับพัสดุของ รพช. ที่โคราชแต่เพียงแห่งเดียวเพื่อ Support all over area แต่ทางด้าน Maintenance ยังสงสัยอยู่

๓.๓ เวลานี้เราพุ่งจุดสนใจไปในทางด้าน "เร่งรัดพัฒนาชนบท" เพื่อผลในการต่อต้านผู้ก่อการร้ายซึ่งอยู่คนละค่ายกับเราทางด้าน Psychological Warfare เป็นเหตุให้เกิดการกระจายงานขึ้นไปหลายต่อหลายทาง ซึ่งทางด้าน Maintenance แล้วก็รู้สึกว่า UNECONOMIC เป็นต้นว่า จากตัวจังหวัดเลย (หรือจังหวัดอะไรก็ได้ในทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย) เพื่อการกระทำอันจะยังผลประโยชน์ให้แก่ทางรัฐบาลไทยเป็นใหญ่ เราต้องแยกย้ายให้รถ Tractor ไปช่วยทำงาน ณ ตำบลนี้ ตำบลโน้น ฯลฯ ระยะทางห่างกันถึง ๕๐-๖๐ กิโลเมตร ซึ่งเราก็ทราบดีอยู่แล้วว่าเส้นทางคมนาคมติดต่อทางถนนของเรา

เป็นเช่นไร ในเมื่อมีความเสียหายทางด้านเครื่องจักรเกิดขึ้น กว่าจะส่งเข้ามาถึงศูนย์ก็กลางคือตัวจังหวัดต้องใช้เวลาเท่าใด? ในฐานะที่พวกเราเป็นเจ้าหน้าที่บริหารคาดว่าคงเตาสภาพออก ซึ่งต้องขอเพิ่มเติมในขั้นนี้ไว้ด้วยว่า ถ้าหากไม่ติดขัดในเรื่องเช่นนี้แล้วการพัฒนาชนบทของเรา คาดว่าจะก้าวไปไกลยิ่งกว่านี้มากโดยระดม Resource ของเราที่มีอยู่ไปพัฒนาให้เป็นแห่งๆ ไปให้สมบูรณ์แบบเสียทีเดียว

เพราะฉะนั้นในเมื่อเรากระจายกำลัง (ในการทำงานของเรา) ไปเช่นนี้ ทำให้เกิดปัญหาทางด้าน Maintenance เกี่ยวกับ;—

๓.๓.๑ **WORKSHOP FACILITIES** ขอนี้ก็มีเกี่ยวกับด้าน Power Supply เช่น ใช้ไฟ ๒๒๐ V กับเครื่องมือ ๑๑๐ V ฯลฯ

๓.๓.๒ **COMMUNICATION** — เรื่องนี้เรายังขาดอยู่มาก (ตัวอย่างง่ายๆ ที่เห็นก็คือ โทรศัพท์ของประเทศไทย แทนที่จะยกหูติดต่อกันเพื่อการประสานงานทางด้านธุรกิจ หรือทางราชการก็ปรากฏว่ายังขาดศูนย์รวมสาย พวกเราแต่ละบางคนขอติดตั้งโทรศัพท์ไปเป็นปีๆ ก็ยังไม่ได้ ทำให้เพิ่ม Operating Cost ขึ้นมากเหลือเกิน งานแทนที่จะเสร็จใน ๕ นาทีก็ต้องเป็น ๓ วัน ดังนั้นเป็นต้น)

๓.๔ ปัญหาข้อนี้เกี่ยวพันกับ ๒ คือทางด้าน Maintenance เกี่ยวกับ SERVICE CAR ที่จะคอยให้บริการทางด้านซ่อมบำรุงของแต่ละจังหวัด เท่าที่เคยมี Service Car ก็น้ำมันเชื้อเพลิง, น้ำมันหล่อลื่น, น้ำมันไฮดรอลิกส์ ฯลฯ ตลอดจนมีชิ้นส่วนซ่อมบางส่วน (Repair Parts) เป็นบาง Item กับมีช่าง (Mechanics) ติดรถไปด้วยเพื่อให้การบริการ แต่ที่ว่า “SERVICE CAR” ของเราขอยกตัวอย่าง ดังนี้ น้ำมัน Solar และหล่อลื่นเพื่อเพิ่มเติมให้แก่ Tractor ภายในรถมีถังน้ำมันต่างๆ ชนิดกัน เวลาจะเติมน้ำมันหรือหล่อลื่นก็ใช้ Hand Pump หมุนกันเข้าไปเถอะ สักแต่จะเติมน้ำมันให้แก่รถ Tractor ให้เสร็จสิ้นภารกิจของตนไป บางครั้งท่านพวกนี้ก็ลืมปล่อยให้ปลายท่อเติมน้ำมัน “ห้อย” ติดอยู่กับดินกับทราย, ฝุ่น หรือสิ่งสกปรกทั้งหลายเหล่านี้ โดยมีได้คำนึงถึงผลเสียอันจะเกิดขึ้นจากฝุ่นละอองทั้งหลายที่จะปะปนเข้ามาในเวลาเติมน้ำมันให้แก่รถ Tractor กันอื่นๆ ผลเสีย ท่านจะเห็นได้ไหมครับว่า รถคันอื่นจะต้องกินน้ำมัน + ฝุ่นเข้าไปอีกเป็นจำนวนเท่าใด และใน Mixture ของน้ำมันซึ่งทางการไม่ต้องการเช่นนี้ จะทำให้เครื่องยนต์สึกหรอเร็วขึ้นหรือไม่? สิ้นเปลืองเวลา

ในการซ่อมแซม (Repair) เท่าไหร่? Cost ของการนี้เท่าไหร่? ผลงานที่เสียไปเท่าไหร่? ทั้งนี้และทั้งนี้เข้ามาพัวพันกับงาน "Maintenance" ใน Topic ของกลุ่มนี้เพียงไร ซึ่งหวังว่า "ปัญญาชน" ทั้งหลายซึ่งมานั่งร่วมสนทนา ณ ที่นี้คงเข้าใจได้ดี เราสัมมนาในฐานะ "Executive" มิใช่ "Operator" ?

๓.๕ ปัญหาทางค่านองคบุคคล : ในข้อนี้ขอพูดแต่เพียงชั้น Operator เอาอย่างนี้ก็แล้วกัน รถ Tractor คันหนึ่งราคานับแสนบาท แต่ให้พลขับหรือ Operator ซึ่งขาดความรู้ (ความชำนาญในการขับละก็รับรองว่ามี) แต่ทว่าในการใช้และรักษาของ แยกังรักษาของไม่เป็น ซึ่งเรื่องนี้เป็นปัญหาใหญ่ทางค่าน Maintenance ยกตัวอย่างเช่น ให้คนจบ ป.๔ ไป Operate เครื่องนี้ แยก Operate ได้ แต่ทางค่าน Maintenance โดยเฉพาะอย่างยิ่ง PREVENTIVE MAINTENANCE แยกไม่เข้าใจทั้งๆ ที่มีคำแนะนำทั้งภาษาไทย และ อังกฤษ ซึ่งเป็น Technical Manual ติดประจำรถมา หรือมีแผ่นป้ายที่ติดมากับรถเลยว่าจะปรนนิบัติบำรุงกันอย่างไร เข้าใจว่า ๙๙% มิได้สนใจในเรื่องนี้ เพราะ "นาย" ไม่สนใจเกี่ยวเชื้อ "ลูกน้อง" แล้ว เจาภาพคุณเถิดว่า "ลูกน้อง" จะเป็นเช่นไร?? เท่าที่เราพูดมาในฐานะเราเป็น "นาย" เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นก็อยากจะให้ "นาย" SOLVE PROBLEM นี้ต่อไปด้วย

สรุปได้ว่า เรื่องทั้งหลายที่เกิดขึ้นทั้งนี้เริ่มกันมาตั้งแต่ผู้บังคับบัญชาชั้นผู้ใหญ่ไม่ทราบข้อเท็จจริงหรือเห็นว่าปัญหาทางค่าน Maintenance ไม่สำคัญ คอยฟังแต่ Report ผิดๆ ถูกๆ ว่า งานไม่เดิน เพราะ "รถ" เสีย ลูกน้องรายงานมาว่าอย่างไรขอให้ "กู" ได้เซ็นชื่อเสนอขึ้นไปตามลำดับชั้นก็แล้วกัน ตัวอย่างเช่น จังหวัด...? รายงานมาทาง "กรุงเทพฯ" ซึ่งเป็นส่วนกลางว่า "ถังน้ำมันรั่ว"! "กรุงเทพฯ" ก็ส่งต่อมาทาง "บริษัท" ทันทิว่า "รถของฉันทังน้ำมันรั่ว" โดยทางฝ่ายเจ้าหน้าที่ซ่อมไม่มีโอกาสรู้เลยว่า น้ำมันดีเซล (solar), น้ำมันเครื่อง, น้ำมันไฮดรอลิกส์ หรืออะไรต่อมิอะไรทั้งหลายอย่างแล้วเช่นนี้จะใช้ผู้ปฏิบัติคือฝ่ายช่างของบริษัทปฏิบัติอย่างไรกันแน่! ช่างไปถึงตรวจพบ Defect ผิดที่ ก็ต้องเสียเวลา ในการติดต่อ และนำเครื่องอะไหล่มาซ่อมให้เสร็จเรียบร้อย ใช้เวลา ๕-๗ วัน (ในทางทุกันการที่เรากำลังประสบกันอยู่ในขณะนี้)

๔. ข้อเสนอแนะ (Recommendation)

๔.๑ ควรให้มีหน่วยบำรุงรักษาในระดับกระทรวงหรือระดับกรมของทุกๆ กระทรวง เช่น รอยนต์ เครื่องปรับอากาศ เครื่องพิมพ์ ฯลฯ

๔.๒ ควรมีการฝึกอบรม (Training) ผู้ใช้เครื่อง เพื่อให้เข้าใจวิธีใช้และวิธีบำรุงรักษาที่ถูกต้อง

น่าจะได้ถึงคราวแล้วที่รัฐบาลไทยอันเป็นที่รักยิ่งของเราจะได้ตั้ง TECHNICAL TRAINING SCHOOL ขึ้นเพื่อ Tarin Repairmen & Mechanics โดยเฉพาะ ทั้งนี้อาจจะกระทำได้โดยตั้งศูนย์ฝึกขึ้นแต่ละภาค (ตะวันออกเฉียงเหนือ เหนือ กลาง ตะวันออก ใต้) แล้วแต่ศูนย์ส่งกำลังทางสายพัสดุที่เรามีอยู่ เช่นทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือเรามีคลังพัสดุเพื่อการพัฒนากู๋ที่โคราช ก็ตั้งศูนย์ฝึกที่โคราช เพื่อ Support ทาง N.E. ของไทยทั้งหมด

การฝึกนี้อาจจะกระทำได้โดย:—

- ตั้งโรงเรียนฝึกโดยตรงตั้งได้กล่าวแล้ว
- On the Job Training โดยการส่งคนไปร่วม Operate เครื่องจักรที่ทางต่างประเทศ (อาจจะเป็น U.S., Germany, Japan ฯลฯ) ช่วยเหลือแล้วมีคนของเขาหรือของเราที่ชำนาญงาน (Skilled Labor) มาแล้ว กำลัง Operate เครื่องนั้นอยู่
- Training Within Commercial Firm โดยทางบริษัทผู้ผลิตเครื่องจักรกลทั้งหลาย ในประเทศไทย ยินดีรับฝึกฝนให้โดยเราไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น (ซึ่งรู้สึกว่าย่ายเราจะนิยมชมชอบกับมาก) แต่ขอให้น้องให้ทางเราได้โปรด “ติดต่อ” ไป บอกความมุ่งหมาย จำนวนผู้เข้ารับการฝึก ๆ เท่านั้น ทางฝ่ายตัวแทนบริษัทต่างประเทศซึ่งอยู่ในประเทศไทยน่าจะยินดีสนับสนุน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของเขาเอง

๔.๓ ขอได้โปรดให้ท่านผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องทางด้านการใช้คนเกี่ยวกับการ Maintenance เครื่องจักรกลซึ่งท่านรับผิดชอบอยู่ เสนอแนะต่อ กรมแรงงาน สถาบันฝึกอาชีพ กระทรวงมหาดไทย ให้เพิ่มหลักสูตรเกี่ยวแก่การ Maintenance ขึ้นมาอีกหลักสูตรหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้าน PREVENTIVE หรือ OPERATOR MAINT.

๔.๔ กำหนดให้มี Exchange System (DIRECT EXCHANGE) ขึ้นมา เช่น จังหวัดเลยเครื่องจักรเกิด Hydraulic Pump เสีย ก็วิทยุให้โคราชส่ง Pump (ทั้งชุดไปเปลี่ยนใหม่ ของเก่านำส่งซ่อม เพื่อจ่ายต่อไป) วิธีนี้จะประหยัดเวลาและ Cost ในการทำงานได้มาก

๔.๕ ข้อนี้ดูๆ ไปก็อาจเห็นเป็นเรื่องธรรมดา แต่ทว่าในแง่ Maintenance แล้วรู้สึกว่าเป็นเหลือเกิน โดยขอให้รัฐบาลไทยได้กำหนด Specification ของน้ำมันทุกประเภทขึ้นเสียที่ Don't Rely on the specification of Commercial Sources ใน **Thailand** เพราะต่างก็หวังผลประโยชน์ส่วนตัวกันทั้งนั้น (ถ้าเป็น Spec ของต่างประเทศซึ่งต่างก็รับรองกัน World Wide แล้วก็น่าจะเชื่อถือได้) แต่ขอได้โปรดออกเป็นระเบียบปฏิบัติเช่นเดียวกับระเบียบคณะรัฐมนตรีว่าด้วยการซื้อ จ้างเหมา ๒๔๔๘ นั้นแล

๔.๖ ขอได้โปรดกรุณาเสียสละเงินงบประมาณบางส่วนซื้อวิทยุในการติดต่อให้แก่หน่วยซึ่ง Operate ทางไกลทั่วจังหวัดมาก ๆ ดังที่ได้เรียนให้ฟังไว้แล้วในตอนต้น เพื่อที่ว่าในเมื่อเกิดความต้องการทางด้าน Maint. ขึ้นมาจะได้ติดต่อกับตัวจังหวัดขอรับความช่วยเหลือได้รวดเร็วที่สุด มิใช่ว่าทำงาน ๑ ชั่วโมง - เครื่องเสีย - หยุคนอน - ให้คนเดินทางมาติดต่อ - ทางส่วนกลางส่งคนไปซ่อม ซึ่งต้องใช้เวลาเป็นวัน ๆ เช่นนี้ผลดีก็จะเกิดขึ้นแก่ส่วนรวม นอกจากนี้ยังได้รับประโยชน์ทางด้านการต่อต้านผู้ก่อการร้ายในแง่การส่งข่าวสารได้ทันทั่วทั้งที่โดยผ่าน Media ทาง การติดต่อของเราอีกด้วย

๔.๗ ควรมี Service Contract เกี่ยวกับการซ่อมบำรุง กับบริษัทที่เป็นตัวแทน ว่าเมื่อถึงกำหนดเวลา หรือระยะการใช้งาน เจ้าหน้าที่บริษัทจะต้องมาทำการซ่อมบำรุงรักษาให้การพิจารณาให้มี Service Contract เมื่อ

- ซ่อมยาก, ต้องการคนทึ่รู้จริง ๆ เช่น เครื่องถ่ายเอกสาร
- มีใช้จำนวนไม่มาก

สำนักงานประมาณ และ ก.พ. ช่วยได้

- อนุมัติให้มี Service Contract กับบริษัทผู้แทนจำหน่าย
- ทำ Standardization ของเครื่องจักร เครื่องใช้ (ซึ่งตรงกับข้อเสนอแนะจากผู้แทนการรถไฟ ว่ามีเครื่องรถจักรนานาชนิด จากหลายประเทศ และในการซื้อครุภัณฑ์ ควรซื้อของที่ดี มีคุณภาพ ไม่ควรซื้อหลายยี่ห้อ)

เสนอให้มี Testing Lab ระดับชาติ ทำการวิจัยศึกษา ทดลอง และค้นคว้า มาตรฐานของเครื่องจักร เครื่องใช้ ทั้งนี้ เพื่อประหยัดค่าซ่อม บำรุงรักษา และการจัดหา Spare Parts

- ควรจะได้ทำประวัติการบำรุงรักษาเครื่องแต่ละเครื่อง รวมทั้งการเก็บรักษา คู่มือ และควรจะมีการจัดแปลคู่มือเป็นภาษาไทย กับทั้งมีระบบบังคับให้ผู้ใช้ศึกษาและปฏิบัติตามคู่มืออย่างเคร่งครัด
- ควรปรับระดับความรู้ของผู้ใช้เครื่องให้สูงขึ้น โดยเฉพาะผู้ใช้เครื่อง Heavy Equipment ที่มีราคาแพง ทั้งนี้ เพื่อให้มีความรู้สามารถที่จะทำ Daily care ของเครื่องที่มีราคาสูงได้

๔.๘. ผู้ที่มีความรู้ความชำนาญพิเศษในการใช้เครื่องที่มีราคาสูง ควรจะได้รับการพิจารณาปรับปรุงเงินเดือนให้สูงเป็นพิเศษ เพื่อบริษัทเอกชนประมูลตัวเอาไปใช้ (ตัวอย่างของท่าเรือ กำหนดความรู้ ป. ๗) จึงเห็นควรกำหนดความรู้ในชั้นอาชีวศึกษา เพราะนอกจากการ Training แล้วก็ใคร่จะขอฝากทางด้าน Personnel Mgt. อีกด้วย ก็คือ พนักงานผู้ใช้เครื่อง (มีความรู้หน่อย, หรืออาจจะมากแต่ไม่สนใจในการ Maintenance) เงินเดือนน้อยแต่ต้องรับผิดชอบในทรัพย์สินของชาติด้วยราคาอันมหาศาล ทางกรมอาจจะได้ให้ความสนใจและบำรุงขวัญแก่พวกเขาบ้าง กล่าวคือ ถ้าผลของงานได้ ๑๐๐% เติมก็มีโบนัสให้ตามจำนวนผลงานที่ได้ มิใช่ว่าได้เงินเดือน ๆ ละ ๖๐๐ บาท ฉนั้นจะทำก็ได้ ไม่ทำก็ได้ (แกล้งให้เครื่องเสีย นอนเล่นเสียเฉยๆ) เช่นนี้ ไม่ก่อให้เกิดผลงานที่ Effective ขึ้นแต่ประการใด หรือการพิจารณากำหนดเงินเดือนตามความรู้ความชำนาญงาน ทั้งนี้และทั้งนั้น ขอฝากแนวความคิดนี้ให้สำนักงานงบประมาณ ฯ พิจารณาดูด้วย

๔.๙ การจำหน่ายทรัพย์สินออกจากบัญชี

การจำหน่ายทรัพย์สินออกจากบัญชีตามหน่วยราชการทั่วไปนั้น หลักเกณฑ์กำหนดให้กระทรวงการคลังเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ ส่วนองค์การรัฐบาล และรัฐวิสาหกิจต่างๆ ก็มีหลักเกณฑ์ และระเบียบปฏิบัติแตกต่างกันออกไป ดังเช่น รถไฟ

การรถไฟก็มีหลักการและวิธีปฏิบัติโดยเฉพาะ กล่าวคือ ก่อนจะทำการตัดบัญชีทรัพย์สิน จะต้องมีการตั้งกรรมการสอบสวนขึ้นเสียก่อนขั้นหนึ่ง เพื่อพิจารณาความเหมาะสมว่าเมื่อได้ตัดบัญชีไปแล้วควรจะดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นไปประการใด ควรจะทำการขายเลหลัง หรือควรจะเก็บเอาไว้เป็นพิพธิภัณฑ์ ถ้าเป็นทรัพย์สินเสื่อมคุณภาพ ทรัพย์สินหมดอายุใช้งาน หรือทรัพย์สินแตกหักก็ควรจะขายไป เมื่อเป็นทรัพย์สินล้ำสมัยก็ไม่ควรจะขาย ควรจะเก็บเข้าเป็นพิพธิภัณฑ์ เพราะเป็นของหายากในสมัยนี้

สรุป ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงการซ่อมบำรุงรักษา

- ขอให้ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงหันมาสนใจในเรื่อง Maintenance ให้มาก
- ตั้งหน่วยบำรุงรักษาขึ้นในระดับ กรม กอง หรือกระทรวง ตามความจำเป็น
- จัดตั้ง Technical Training School เพื่อฝึก Repairman and Mechanics
- เสนอให้สถาบันฝึกของกรมแรงงานเพิ่มหลักสูตรการซ่อมบำรุงเครื่องจักรขึ้น
- ให้มีการกำหนด Specification ของน้ำมันเชื้อเพลิง
- จัดทำ Standardization โดยจัดทำ Testing Lab
- พิจารณาให้จัดทำ Service Contract ต่างๆ
- พิจารณากำหนดหลักเกณฑ์ หรือระเบียบว่าด้วยการจำหน่ายสินทรัพย์ให้ง่าย และสะดวกในการดำเนินการ
- พิจารณาให้รางวัลพิเศษแก่เจ้าหน้าที่ผู้ใช้เครื่องมือเครื่องจักรตามสมควร

ใคร่ขอถึงความสำคัญของ Preventive Maintenance และสุขภาพจิตของเราว่าควรจะ “กันไว้ดีกว่าแก้”

การปฏิรูป การวางแผน การทำโครงการ การทำงบประมาณ และการควบคุม การจัดการ

(Improvements of Planning, Programming, Budgeting and management Control)

ก. หลักการ

๑. การปรับปรุงการวางแผนงาน (Planning Improvement)

เพื่อให้การวางแผนงานหรือการวางแผนได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ควรจะได้ปรับปรุงแนวทางการวางแผนเสียใหม่ คือ

๑.๑ ขั้นแรก เมื่อได้รับมอบภารกิจ หรือ กำหนดเป้าหมายการดำเนินการได้แล้ว ควรจะใช้วิธีการวางแผนย้อนหลัง (Backward Planning) แล้วลำดับงานที่จะต้องทำก่อนเลือกมาตามลำดับ

๑.๒ ขั้นสอง คือ ขั้นรวบรวมข่าวสารและข้อเท็จจริง (Facts Finding) การรวบรวมข่าวสารนี้ ต้องเก็บข้อมูลที่จำเป็นเพื่อให้ทราบว่าเราอยู่ในสถานการณ์อย่างไร ข่าวสารของหน่วยที่เกี่ยวข้องกับงานของเรา รวมทั้ง ข่าวสารของหน่วยที่คาดว่าจะขัดขวางการดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จของเราด้วย

๑.๓ ขั้นสาม คือ กำหนดหนทางปฏิบัติ (Courses of Action) เมื่อได้ข่าวสารมาอย่างเพียงพอแล้ว ก็มาพิจารณาว่า ในการดำเนินการของเรานั้น เราควรมีหนทางปฏิบัติได้กี่หนทางจึงจะบรรลุภารกิจหรือเป้าหมายที่วางไว้

๑.๔ ขั้นสี่ คือ ขั้นพิจารณาผลดีผลเสียของหนทางปฏิบัติแต่ละอัน (Advantages & Disadvantages) ในระยะนี้ก็นำหนทางปฏิบัติมาพิจารณาว่า ถ้าทำอย่างนี้จะได้ผลดีอย่างไร จะเสียผลอย่างไร เป็นหนทางๆ ไปทุกอัน แล้วนำมาเปรียบเทียบว่า ถ้าจะปฏิบัติตามหนทางปฏิบัติใดแล้วจะบังเกิดผลดีที่สุกแก่การดำเนินเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กล่าวนี้

๑.๕ ขั้นห้า คือ ขั้นเสนอความเห็น หรือ เพื่อกำหนดตกลงใจ (Proposal & Decision Making) ในขั้นนี้ ถ้าผู้วางแผนตกลงใจได้เองก็อนุมัติแผนว่าจะปฏิบัติตามหนทางปฏิบัติใด โดยมีเงื่อนไขอย่างไรหรือไม่ ถ้าไม่ใช่เป็นผู้ตกลงใจเอง ก็เสนอหนทางปฏิบัติพร้อมด้วยรายละเอียดเพื่อประกอบการตกลงใจของผู้มีอำนาจต่อไป

๒. การกำหนดแผนงาน—งาน—โครงการ (Programming)

๒.๑ เมื่อแผนได้รับอนุมัติแล้ว ต่อไปก็กำหนดการทำแผนงาน—งาน—โครงการ เพื่อที่จะทำแผนให้สามารถแสดงออกเป็นต้นทุนในการดำเนินงาน (Cost of Performance) เท่าใด ทั้งจะต้องทราบกำหนดระยะเวลาที่จะต้องใช้จ่ายเงินนั้นมาด้วย

๒.๒ ในการที่จะคำนวณต้นทุนการดำเนินงานนั้น ผู้ทำจะต้องใช้หลักการของการกำหนดความต้องการ (Requirements) ซึ่งอาจแบ่งออกได้เป็น

๒.๒.๑ ต้นทุนเพื่อการลงทุน (Investment Cost) ซึ่งในเรื่องนี้จำเป็นต้องพิจารณาถึงรายละเอียดอย่างสำคัญในเรื่องความจำเป็นของการจะต้องได้มาซึ่งเครื่องมือเครื่องใช้ที่มีความสำคัญ (Major End Item) เพราะปริมาณเงินที่ต้องใช้ในเรื่องนี้สูง จึงจำเป็นต้องพิจารณาอย่างละเอียดถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการจัดหาเครื่องมือเหล่านี้ หรือการก่อสร้างที่ยังขาดอยู่

๒.๒.๒ ต้นทุนเพื่อการดำเนินการ (Operating Cost) ในการนี้อาจจำเป็นต้องพิจารณาว่า เครื่องมือหลักที่เราได้จัดหามานั้น ได้มีชิ้นส่วนซ่อมที่จำเป็นติดมากด้วยชั่วระยะเวลาหนึ่ง และจำเป็นต้องคำนึงถึงเมื่อชิ้นส่วนซ่อมที่ส่งมาด้วยหมดลง จะต้องจัดหาไว้เพิ่มเติมเพื่อปรนนิบัติบำรุงเครื่องมือเหล่านี้ให้ทำงานได้ต่อไปโดยไม่หยุดชะงัก จากหลักการคำนวณความต้องการที่บันทึกไว้ในบัตรบัญชีคุมสิ่งอุปกรณ์ ทำให้สามารถเก็บข้อมูลการจ่ายชิ้นส่วนต่อเนื่องโดยการหารายเฉลี่ยเคลื่อน (Moving Average) ซึ่งจะบอก ว่า ชิ้นส่วนซ่อมที่เสียหายง่ายที่สุด (High Mortality) หรือชิ้นส่วนซ่อมที่เบิกจ่ายมาก (Fast Moving Items) เป็นจำนวนเท่าใด เพื่อที่จะได้จัดหาไว้จ่ายให้เพียงพอ

๒.๓ ในการนี้จำเป็นต้องคำนึงถึงระยะเวลาล่วงหน้าในการจัดหาประกอบอีกด้วย (Procurement Lead Time) ซึ่งจะเป็นเครื่องกำหนดให้ทราบว่า ความต้องการที่เราเสนอไปนั้น ถ้าได้รับการจัดสรรงบประมาณมาให้ในตอนต้นปี กว่าที่จะดำเนินการจัดหาได้ต้องเสียเวลาไปเท่าใด ฉะนั้น ถ้าหากจะต้องดำเนินงานอย่างใด จะต้องคิดวันเริ่มดำเนินการเมื่อคำนึงถึงเวลาได้รับการจัดสรรกับเวลาล่วงหน้า ในการจัดหาไว้แล้วก็จะทำให้การปฏิบัติไม่คลุกคลี หรือในเรื่องการกำหนดเกณฑ์เบิก (Requisition Objectives) ไว้ก็ต้องคำนึงถึงเวลาในการสั่งและส่งของ (Order & Shipping Time) ไว้ด้วย เพื่อป้องกันมิให้เครื่องจักรกลที่มีราคาเรือนล้านต้องนอนตาย (Dead Line) อยู่โดยไม่ได้ประโยชน์อย่างใด

๓. การจัดทำงบประมาณ (Budgeting)

๓.๑ การเสนอของบประมาณนั้น ควรมีมูลฐานตามหลักการคำนวณความต้องการที่สมบูรณ์ประกอบกับการพิจารณาแผนการดำเนินงานในบึงงบประมาณที่วางไว้ ซึ่งจะทำให้งานของหน่วยเดินไปได้โดยมีอุปสรรคน้อยที่สุด

๓.๒ เมื่อโครงการได้รับการตรวจสอบจากสำนักงบประมาณและได้รับความเห็นชอบหลังจากรัฐสภาได้ผ่านร่างพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปีแล้ว สำนักงบประมาณจะได้ส่งจ่ายงบประมาณมาให้ดำเนินการตามโครงการที่ได้รับอนุมัติ

๔. การควบคุมทางการบริหาร (Management Control)

๔.๑ ในเรื่องนี้อาจได้พิจารณาแบ่งจัดทำกันระหว่างหน่วยในส่วนกลาง กับการจัดทำในท้องถิ่น ซึ่งเป็นเรื่องที่ทุกหน่วยราชการได้ถือปฏิบัติแล้ว นับว่าเป็นการเหมาะสม และจำเป็นต้องได้รับการพิจารณาตรวจสอบและปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา

๔.๒ ในเรื่องการจัดทำงานให้เป็นมาตรฐานนี้ หน่วยราชการต่างๆ ก็ได้ประสบมาแล้วและยอมรับในหลักการของเรื่องนี้ จึงถึงเวลาแล้วที่จะได้นำไปปฏิบัติ เพื่อใช้เป็นเครื่องวัดประสิทธิภาพการทำงาน ในทางปฏิบัติเราจะต้องยอมรับหลักการบริหารแบบ Management by Exception กันพอควร เพื่อที่จะทำให้มาตรฐานการทำงานของประเทศไทย เราได้รับการกำหนดตามความเป็นจริงหรือใกล้เคียงความจริงมากที่สุด

๔.๓ จากการทำงานแบบมาตรฐานก็ทำให้ต้องมีการกำหนดวิธีทำงานที่ถูกหลักวิชา Systematic

๔.๔ การรายงานผลงาน เป็นที่น่าแปลกใจอยู่ประการหนึ่งที่เจ้าหน้าที่ของทุกหน่วยงานมักจะประสบมา ก็คือ การไม่เต็มใจที่จะรายงาน เพราะความกลัวว่ารายงานที่เสนอให้ผู้บังคับบัญชารับทราบนั้น อาจจะกลายเป็นเครื่องมือหรือหลักฐานบางอย่างซึ่งผู้บังคับบัญชาจะใช้เป็นหลักในการพิจารณาโทษ หรือมิฉะนั้นเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ก็มักจะประสบกับปัญหางานล้นมือ ไม่อาจจะปลีกเวลามาทุ่มเทให้แก่การจัดทำรายงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ แต่อย่างไรก็ตามก็ยังเป็นที่เห็นพ้องต้องกันอยู่ประการหนึ่งว่า ควรจะได้มีการจัดทำรายงานอย่างน้อยๆ ก็รายงานแสดงความก้าวหน้าของงาน (progress report) และรายงานสรุป (summary report) ซึ่งในรายงานดังกล่าวนี้ ควรจะได้บรรจุข่าวสารการเบิกจ่ายแบบเป็นรายการกับเป็นจำนวนเงิน การรายงานสภาพของเครื่องมือ การรายงานใช้เครื่องมือ พื้นที่เก็บที่ได้ใช้อยู่ การรายงานผลงาน การรายงานแรงงาน ในแบบชั่วโมง/คน กับรายงานต้นทุนในการดำเนินการ

ข. ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างปฏิบัติการ

๑. หน่วยงานส่วนใหญ่มิได้มีการวางแผนในการดำเนินงาน ส่วนใหญ่ทำตามประเพณีที่เคยปฏิบัติมาโดยไม่คำนึงถึงความต้องการอันแท้จริง ว่าหน่วยงานนั้น ๆ จำเป็นต้องใช้พัสดุอย่างไหนเท่าไรและเมื่อไร นอกจากนี้ยังไม่คำนึงถึงค่าใช้จ่ายปรนนิบัติและซ่อมบำรุง ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นภายหลัง เป็นเหตุให้การจัดทำงบประมาณผิดพลาดไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริง

๒. บางครั้งแม้ว่าจะมีการวางแผน แต่แผนนั้นวางโดยมิได้คำนึงถึงข้อเท็จจริงต่าง ๆ เช่น ทรัพยากรที่มีอยู่ได้แก่กำลังคน เงินทุน ตลอดจนสถิติเกี่ยวกับการใช้และการซ่อมบำรุง และภูมิประเทศ เป็นต้น ฉะนั้น จึงทำให้ไม่สามารถจะปฏิบัติให้บรรลุไปตามโครงการที่วางไว้ได้ เช่น เครื่องมือเครื่องจักรของ ร.พ.ช. บางแห่งต้องหยุดชะงักการปฏิบัติงานเป็นเวลานาน ๆ เนื่องจากขาดพนักงานซ่อมบำรุงที่ชำนาญงาน และบางครั้งเครื่องจักรอาจจะหยุดทำงานเนื่องจากชำรุด และไม่มีชิ้นส่วนซ่อมสำรองไว้ในยามต้องการ จึงทำให้ไม่สามารถจะใช้งานพัสดุที่มีอยู่ได้อย่างเต็มที่

๓. พัส্তুที่ได้มาตามโครงการหรือแผนที่วางไว้ บางครั้งมิได้นำไปใช้ตามโครงการหรือแผนนั้น ๆ เนื่องจากหน่วยงานบางหน่วยสามารถดำเนินการให้ผู้มีอำนาจเห็นพ้องตามด้วย และรับเอาพัสดุนั้นไปใช้ในการดำเนินงานของหน่วยตนเสียก่อน ทำให้หน่วยงานซึ่งเป็นเจ้าของโครงการโดยตรง ไม่สามารถจะดำเนินการให้ลุล่วงไปตามแผนเพราะขาดพัสดุที่ต้องการ

๔. การขาดกำลังคนที่ชำนาญงานเฉพาะด้าน เพื่อปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผน ก็เป็นสาเหตุอีกประการหนึ่งที่ทำให้การบริหารงานพัสดุเป็นไปอย่างไม่ประหยัด เช่น ขาดเจ้าหน้าที่ปรนนิบัติ และซ่อมบำรุงพัสดุซึ่งมีราคาแพงบางชนิด ทำให้อายุใช้งานของพัสดุนั้น ๆ สั้นลงกว่าที่ควรจะเป็น เช่น รถ Dump Truck ของ ร.พ.ช. บางแห่งขาดการบำรุงรักษา เพราะขาดผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องเครื่องจักรกลนั้น ๆ

๕. ส่วนราชการที่เสนอของบประมาณ ไม่ควรจะเสนอของบประมาณโดยเผื่อตกเอาไว้ ทั้งนี้ เพราะว่าเป็นการนำเอาเงินที่มีอยู่น้อยแล้วไปสะสมเอาไว้โดยไม่ได้ทำงานให้เกิด

ประโยชน์ หรือเปิดช่องให้มีการทำงานโดยไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งทำให้ต้นทุนการทำงานสูง ฉะนั้น หน่วยจะต้องพร้อมที่จะชี้แจงและบอข้อมูลที่สำคัญจำเป็นเพื่อการพิจารณาของสำนักงานประมาณอย่างมีเหตุผล (Justification)

๖. สำนักงานประมาณ ควรจะได้พิจารณาจัดสรรงบประมาณตามหลักการกำหนดความต้องการในกรณีงบประมาณไม่พอ ไม่ควรแบ่งอย่างแบบเหมามาให้ส่วนราชการ ควรจะกำหนดลำดับความเร่งด่วน ระหว่างกิจกรรม (Activities) ไว้

ก. ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง

๑. การปรับปรุงการวางแผนงาน (Planning improvement)

๑.๑ ในการวางแผนนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริง รายละเอียดต่าง ๆ อย่างถูกต้องและเพียงพอ เพื่อประกอบในการพิจารณาวางแผน เป็นต้นว่า ทรัพยากรที่มีอยู่แล้ว มีปริมาณสักเท่าใด เพียงพอที่จะทำให้แผนนั้น ๆ ลุล่วงไปด้วยดีหรือไม่ ส่วนที่ยังขาดอยู่ หรือมีไม่พอนั้นจะจัดหามาจากที่ไหน โดยวิธีใด และจะได้มาเมื่อใด ตัวอย่าง เช่น ในการพัฒนาชุมชนในเขตหนึ่ง ๆ นั้น ก็ควรจะได้สำรวจรวบรวมข้อเท็จจริงให้ได้ทราบว่าจะปฏิบัติการตามโครงการนั้น ๆ แล้วจะต้องใช้วัสดุ เครื่องมือ เครื่องใช้ ตลอดจนพนักงาน ซึ่งมีความชำนาญเฉพาะด้าน ฯลฯ เป็นจำนวนสักเท่าใด ทั้งนี้ ก็เพื่อว่าเมื่อเวลาวางแผนดำเนินงาน แผนนั้น ๆ จะสามารถปฏิบัติได้ และไม่เกินความสามารถและทรัพยากรที่มีอยู่ในเขตนั้น ๆ และในขณะเดียวกันผู้วางแผนก็จะได้ทราบว่าทรัพยากรส่วนที่ยังขาดอยู่นั้น ถ้าจะจัดหามาเพิ่มเติมแล้ว จะจัดหามาได้จากที่ไหน อย่างไร และเมื่อใด

๑.๒ ผู้วางแผนมิได้จำกัดว่าเป็นหน้าที่โดยเฉพาะของผู้บังคับบัญชา หรือหัวหน้าโครงการแต่เพียงผู้เดียว หากแต่ว่าการวางแผนนั้นเป็นกิจกรรมที่ทุก ๆ ฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องร่วมมือช่วยกันพิจารณาจัดทำ ผู้บังคับบัญชาก็ดี หรือหัวหน้าโครงการก็ตาม หรือเจ้าหน้าที่ผู้ทำโครงการก็ดี ควรจะได้หมั่นรับฟังข้อคิดเห็นจากผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง เช่น จากการไต่ถามและรับฟังความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติการในสนาม เพราะประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เขาเคยพบเห็นมาอาจจะเป็นการชี้ให้เห็นข้อบกพร่องหรือผิดพลาด

ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นซ้ำอีกก็ได้ในโครงการใหม่ และนอกจากนี้การรับฟังความคิดเห็นจากทุกๆ ฝ่ายประกอบกันก็อาจเป็นการป้องกันมิให้มีการมอบงานที่เกินความสามารถของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ เพราะเหตุว่าผู้สั่งไม่ทราบสภาพการณ์ของการปฏิบัติงานในท้องที่ก็ได้

๑.๓ ในการวางแผนควรจะได้มีการประสานงานในระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้แก่สำนักงานประมาณ, ตัวอย่าง เช่นการวางแผนขององค์การโทรศัพท์ในการวางสายเคเบิลก็ควรที่จะประสานงานกับการวางแผนวางท่อประปาของเทศบาล เพื่อให้แผนที่วางไว้สามารถจะดำเนินไปได้อย่างราบรื่นและรวดเร็ว

๒. การกำหนดแผนงาน—งาน—โครงการ (Programming)

๒.๑ ฝึกกำลังคนให้มีความรู้ความสามารถเพื่อพร้อมจะปฏิบัติงานตามแผนชั้นต่างๆ ให้ลุล่วงไปตามเวลาที่กำหนดไว้ เช่น ฝึกพนักงานเครื่องมือกลต่างๆ ที่ใช้ในการพัฒนาชุมชนให้มีความรู้ความสามารถที่จะใช้ ตลอดจนบำรุงรักษาเครื่องจักรกลได้อย่างดี และรับผิดชอบงานส่วนที่ตนได้รับมอบหมายมาให้ลุล่วงไปด้วยดี

๒.๒ มอบหมายงานให้ผู้ปฏิบัติอย่างชัดเจน และกำหนดอำนาจหน้าที่และขอบเขตความรับผิดชอบของแต่ละคนให้ชัดเจน เพื่อจะได้ดำเนินไปตามแผนที่กำหนดไว้ เช่น กำหนดหน้าที่ของคนขับแทรกเตอร์ว่าควรจะทำหน้าที่ปรนนิบัติบำรุงในแทรกเตอร์ที่ตนขับอยู่ โดยมีสิทธิที่จะเบิกวัสดุที่จะใช้ในการปรนนิบัติบำรุงให้เพียงพอได้ เช่น น้ำมันหล่อลื่น ฯลฯ

๓. การจัดทำงบประมาณ (Budgeting)

๓.๑ งบประมาณที่จัดทำขึ้นแต่ละปีควรให้เป็นไปตามแผนงานที่ได้วางไว้ และตามความเป็นจริง ซึ่งได้จากผลของการทำ Requirement Determination

๓.๒ การจัดสรรงบประมาณก็ควรให้เป็นไปตามแผนงานที่ได้วางไว้

๔. การควบคุมทางการบริหารงาน (Management Control)

๔.๑ ให้ผู้ปฏิบัติส่งรายงานความก้าวหน้าและอุปสรรคที่อาจจะมีขึ้นในการปฏิบัติงานเพื่อทำการปรับปรุงและแก้ไขให้ตรงตามแผน เช่น ส่งรายงานว่ามีเครื่องจักรที่กำลังปฏิบัติการในการตัดถนนตามโครงการอยู่ที่เครื่องและทำงานไปแล้วได้ถนนยาวเท่าไร และ

มีเครื่องจักรเสียก็เครื่อง และเพราะเหตุใดเพื่อที่จะส่งผู้เชี่ยวชาญออกไปซ่อมเพื่อให้ใช้การได้ต่อไปอย่างรวดเร็ว

๔.๒ ผู้ปฏิบัติต้องทำงานให้ตรงตามหน้าที่ๆ ได้รับมอบหมายมา เช่น ผู้มีหน้าที่ขับรถ Dump Truck ก็ควรจะขับ Dump Truck ไม่ควรจะไปทำหน้าที่อย่างอื่น เช่น ไปขับรถส่วนตัวของผู้บังคับบัญชา

๔.๓ บรรดารายงานต่างๆ ที่เจ้าหน้าที่จัดทำขึ้นมานั้นควรได้รับการพิจารณาศึกษาวิเคราะห์ เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงานควบคู่กันไปกับการควบคุมงาน มิใช่นำเก็บเข้าแฟ้มไว้เฉยๆ หรือบางทีก็เพียงเสนอให้รับทราบเท่านั้น

๑ โทษท่านผู้อื่นเพียง

ปองติณนินทา

โทษตนเท่าภูผา

บ่อบ่อดกิดซ่อนเร้น

เมล็ดงา

ห่อนเว้น

หนักยิ่ง

เรื่องร้ายหายสูญ

— จากโคลงโลกนิติ

มาเป็น HEARING OFFICER กันเถอะ

โดย พุทธิพงษ์ มณีศรี

มนุษย์เราทุกคน เมื่อไม่ได้รับความยุติธรรมในเรื่องใดก็ย่อมที่จะแสวงหาความยุติธรรมในเรื่องนั้น เพื่อที่จะให้คนมีความเสมอภาคกับบุคคลอื่น การฟ้องร้องทางคดีแพ่งหรืออาญาจึงเกิดขึ้น นอกจากนั้น การร้องเรียนเพื่อขอความเป็นธรรมก็ปรากฏตามหน้าหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ อยู่เนือง ๆ ข้าราชการไม่ว่าในประเทศไทยหรือในต่างประเทศ ก็สามารถจะร้องเรียนเพื่อขอความเป็นธรรมแก่ตนเอง ตัวอย่างเช่น พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๗ ได้ให้อีกาสแก่ข้าราชการพลเรือน ที่ถูกผู้บังคับบัญชาลงโทษฐานผิดวินัยใช้อุทธรณ์ต่อผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกลงโทษซึ่งมีอำนาจเหนือผู้สั่งขึ้นไปชั้นหนึ่ง ในเมื่อข้าราชการผู้นั้นเห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรม หากผู้บังคับบัญชานั้นวินิจฉัยให้ลงโทษยืนตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเดิมหรือเบากว่า ผู้ถูกลงโทษจะอุทธรณ์ต่อไปมิได้ แต่ถ้าวินิจฉัยสั่งให้เพิ่มโทษ ผู้ถูกลงโทษมีสิทธิอุทธรณ์ต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปได้อีกชั้นหนึ่ง โดยยื่นอุทธรณ์ต่อผู้บังคับบัญชาเหนือตนตามลำดับ คำวินิจฉัยอุทธรณ์ชั้นนี้ให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่ข้าราชการพลเรือนถูกผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งไล่ออก ปลดออก หรือให้ออก เพราะกระทำความผิดทางวินัย การอุทธรณ์อาจทำได้ ตามมาตรา ๑๐๓ โดยยื่นอุทธรณ์ต่อปลัดกระทรวง แต่ถ้าผู้บังคับบัญชาอื่นสั่งลงโทษดังกล่าว การอุทธรณ์ทำได้ตามมาตรา ๑๐๔ โดยอุทธรณ์ต่อนายกรัฐมนตรี และในกรณีนี้ ก.พ. จะเป็นผู้พิจารณาและเสนอต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการ

ข้าราชการอาจยื่นเรื่องราวร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการเรื่องราวร้องทุกข์ เพื่อขอความเป็นธรรมก็ได้

สำหรับในต่างประเทศ การร้องเรียนของข้าราชการในแต่ละรัฐแต่ละประเทศก็มี แต่วิธีการก็แตกต่างกันออกไป ดังเช่น ในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา สำนักงาน ก.พ. ของเขาก็มีเจ้าหน้าที่คนหนึ่ง ซึ่งทำหน้าที่เกี่ยวกับการอุทธรณ์ของข้าราชการที่ร้องเรียนเมื่อไม่ได้รับความเป็นธรรมโดยเฉพาะ เจ้าหน้าที่ผู้นี้คือ Hearing Officer เรื่องราวที่ข้าราชการร้องเรียน ไม่จำเป็นจะต้องเป็นเรื่องราวทางวินัย อาจจะเป็นเรื่องราวขอความเป็นธรรมใดๆ ก็ได้

ขบวนการอุทธรณ์ มีดังนี้

๑. Hearing Officer รับเรื่องร้องเรียนจากข้าราชการผู้ที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม
๒. Hearing Officer ส่งสำเนาการร้องเรียนไปยังผู้บังคับบัญชาของข้าราชการผู้ร้องเรียนเพื่อทราบ และแจ้งว่าจะมีการพิจารณา (hearing)
๓. Hearing Officer กำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการพิจารณา
๔. สมาคมข้าราชการของรัฐแคลิฟอร์เนีย (California State Employee Association)* จะเป็นตัวแทนข้าราชการผู้ร้องเรียน หรือข้าราชการผู้นั้นอาจตั้งทนายส่วนตัวก็ได้
๕. ผู้ช่วยทนายความของรัฐ (Deputy Attorney General) หรือทนายอื่นเป็นตัวแทนของฝ่ายผู้บังคับบัญชา
๖. Hearing Officer จะทำหน้าที่เป็นผู้พิพากษา (Judge)

* California State Employee Association หรือ CSEA เป็นสมาคมของข้าราชการของรัฐแคลิฟอร์เนีย สมาคมไม่ได้บังคับให้ข้าราชการทุกคนเป็นสมาชิก แต่ข้าราชการทุกคนมีสิทธิเป็นสมาชิกโดยเสียค่าเป็นสมาชิก ปีละประมาณ ๓๖๐ บาท ข้าราชการของรัฐแคลิฟอร์เนียประมาณ ๕๐% เป็นสมาชิกของสมาคมนี้ จุดมุ่งหมายใหญ่ของสมาคมเพื่อเป็นตัวแทนของข้าราชการในหลายด้านด้วยกัน อาทิเช่น เสนอต่อฝ่ายนิติบัญญัติในเรื่องการปรับปรุงเงินเดือน ข้าราชการ การให้เวลาพักผ่อน รวมทั้งผลประโยชน์ต่างๆ ที่ข้าราชการพึงจะได้รับ เป็นตัวแทนของข้าราชการในส่วนบุคคล เพื่อร้องเรียนต่อ Hearing Officer และร้องเรียนต่อ ก.พ. ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับความไม่เป็นธรรมในการสอบแข่งขัน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังให้การช่วยเหลือทางด้านการประกันสุขภาพ (health insurance) รวมทั้งการออกหนังสือพิมพ์เสนอเรื่องราวข่าวสารแก่ข้าราชการเป็นประจำเดือนอีกด้วย

การพิจารณานี้จะเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้สนใจเข้าฟังได้ เป็น public hearing การพิจารณาก็จะดำเนินการคล้ายๆ กับการพิพากษาคดีต่างๆ ของศาลสถิตย์ยุติธรรม ทั้งสองฝ่ายต่างก็มีพยานเอกสาร หรือข้อเท็จจริงต่างๆ มาประกอบการพิจารณา

Hearing Officer จะตัดสินและยื่นเสนอคำตัดสินของตนให้ ก.พ. พิจารณา ก.พ. อาจใช้คำตัดสินของ Hearing Officer เป็นมติของ ก.พ. หรืออาจจะเปลี่ยนแปลงก็ได้ แต่ส่วนใหญ่ คำตัดสินของ Hearing Officer ก.พ. เห็นด้วยและใช้เป็นมติของ ก.พ.

ข้าราชการผู้ใดไม่พอใจในคำตัดสินของ ก.พ. อาจจะดำเนินการทางศาลอีกก็ได้

หลังจากเกริ่นเรื่องมานาน ก็มาเข้าหัวเรื่องของเรสักที จุดมุ่งหมายของการเขียน “มาเป็น Hearing Officer กันเถอะ” ก็เพื่อให้ท่านได้ลองเป็น Hearing Officer ดูบ้าง ผู้เขียนจะได้เลือกสรรเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย โดยดัดแปลงแก้ไขให้เข้ากับตัวบทกฎหมายและความเป็นอยู่ของไทย เมื่อท่านอ่านคำร้องเรียนพร้อมกับข้อเท็จจริงแล้ว สมมุติว่าท่านเองว่าท่านเป็น Hearing Officer แล้วท่านควรจะตัดสินอย่างไร ฉบับต่อไปจะได้เสนอคำตัดสินจริงๆ ของ Hearing Officer เพื่อที่ท่านจะได้เปรียบเทียบ และพร้อมกับเสนอเรื่องต่อไป เพื่อให้ท่านพิจารณา

เรื่องที่ ๑

มนุษย์ทุกคนย่อมมีความพลั้งเผลอ แต่การพิมพ์จุดทศนิยมผิดที่ ยากนักที่ผู้บังคับบัญชาจะลืมได้

นางสาว ข. เป็นพนักงานพิมพ์ดีด อยู่ในระหว่างทดลองปฏิบัติราชการ ได้พิมพ์ใบสั่งซื้ออาหารเพื่อแจกจ่ายตามหน่วยโรงเรียนต่างๆ ด้วยความพลั้งเผลอของนางสาว ข. ไม่เพียงแต่ปริมาณของอาหารจะผิดเพราะจุดทศนิยมผิดที่ แต่ชนิดของอาหารก็ผิดไปด้วย ทำให้หน่วยโรงเรียนต่างๆ ไม่ได้รับของตามที่ต้องการ

ผู้บังคับบัญชาของนางสาว ข. ได้รับคำร้องเรียน จึงตรวจสอบและพบว่า นางสาว ข. ได้พิมพ์ผิดถึง ๗ แห่ง ทำให้เสียเวลาและสิ้นเปลืองเงินทองในการเปลี่ยนแปลงแก้ไข และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง พิมพ์ผิดมากเกินไปในระยะทดลองปฏิบัติราชการ

ผู้บังคับบัญชาให้นางสาว ข. ออกจากงาน

ประวัติการรับราชการของนางสาว ข. ก่อนมารับราชการ ณ ที่ทำงานแห่งนี้ เป็นคนดี ขยันขันแข็ง นางสาว ข. กล่าวว่า ผู้บังคับบัญชาลงโทษเธอรุนแรงเกินเหตุ เธอจึงร้องเรียนต่อ Hearing Officer เพื่อขออุทธรณ์

ถ้าท่านเป็น Hearing Officer ท่านจะวินิจฉัยอย่างไร

๑ ยางขาวชนเรียบร้อย

ภายนอกหมดไส้

กินสัตว์เสปปลา

เฉกเช่นชนชาติร้าย

๑ รูปแรงแค้วร้าง

ภายนอกเพียงฟุ้ง

เสปสัตว์ที่มรณัง

ตั้งจิตสาธุชนกล้า

คูดี

เปรียบฝ่าย

ชีวิต

นอกนั้นนวลงาม

รุงรัง

ชั่วช้า

นฤโทษ

กลั่นสร้างทางผล

— สมนเด็จพระเดชา ฯ

ปริทัศน์วัดผล

ควบคุมโดย ดร. วิชาศ สิงห์ชัย

“ตอบปัญหาการเขียนเรียงความ”

โดย นนทนา เตือกผ่อง

คอลัมน์นี้เปิดขึ้นสำหรับเผยแพร่ความเคลื่อนไหวใหม่ ๆ ในการสอบข้าราชการ และตอบปัญหาข้อข้องใจเกี่ยวกับการสอบข้าราชการ ฉะนั้น สมาชิกท่านใดมีปัญหา หรือความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอบข้าราชการแล้ว ขอให้โปรดส่งตรงไปยังผู้ควบคุมคอลัมน์

สำหรับฉบับนี้ ได้มีสมาชิกจังหวัดนครราชสีมา ถามปัญหาเกี่ยวกับ “การเขียนเรียงความ” ผู้ถามต้องการให้ตอบในวารสารข้าราชการฉบับเดือนมิถุนายน แต่เราได้รับปัญหาเมื่อต้นฉบับวารสารฉบับเดือนมิถุนายนได้เรียงพิมพ์แล้ว จึงต้องนำคำตอบมาพิมพ์ในวารสารฉบับนี้ หวังว่า ท่านสมาชิกจังหวัดนครราชสีมาและสมาชิกอื่นๆ คงได้รับประโยชน์จากคำตอบนี้พอสมควร

ถาม การเรียงความไทย กรรมการต้องพิจารณาเน้นหนักในทางใด จึงจะเข้าหลักเกณฑ์

ตอบ ข้อแนะนำในการเขียนเรียงความไทยนั้น ได้มีผู้รู้ให้ทรรศนะไว้ในตำรับตำราต่างๆ มากมายด้วยกัน เท่าที่ผู้ตอบพอจะค้นหาเป็นหลักฐานอ้างอิงได้ในระยะเวลาอันสั้นก็คือ หนังสือ *หลักภาษาไทยประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย* ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ และหนังสือ *เรียงความเกวียนอุดม* ของนายเปื้อง ณ นคร ข้อแนะนำต่างๆ เหล่านี้พอสรุปได้ว่า การเขียนเรียงความไทยนั้น จะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

ก. การผูกเรื่อง ก่อนที่จะเขียนเรียงความเรื่องใดๆ ผู้เขียนจะต้องคิดผูกเรื่องว่าจะเขียนไปในทำนองใด จะดำเนินเนื้อเรื่องอย่างไร ความเรียงที่ต้นนั้นจะต้องมีความเรียงที่มีจุดเริ่มต้น และจุดลงท้าย หรือจุดจบ ผู้เขียนจะต้องมีความมุ่งหมายในการเขียน

มีการลำดับเนื้อเรื่อง ให้ดำเนินไปตามลำดับก่อนหลัง ไม่วกวนซ้ำซาก ทำให้เป็นที่น่าเบื่อแก่ผู้อ่าน เช่น จะเขียนเรื่องเกี่ยวกับบุคคลก็จะต้องเริ่มตั้งแต่ชีวิตเมื่อเยาว์ การศึกษา ผลงานชิ้นสำคัญของเขาและเกียรติคุณ ถ้าจะเขียนเรื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ก็ควรเริ่มด้วย สาเหตุ วิธีการของเหตุการณ์นั้น ผลที่ได้รับ และอาจปิดท้ายด้วย ความคิดเห็นของผู้เขียน อนึ่ง ในการผูกเรื่องนั้นความมีเหตุมีผลก็เป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงด้วย

ข. ความรู้ ผู้ที่จะเขียนเรียงความได้ดีและน่าอ่าน จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่ตนจะเขียนอย่างดีเยี่ยม ผู้ที่มีความรู้ดีย่อมจะเขียนออกมาได้อย่างละเอียดทุกแง่ทุกมุม ให้ความกระจ่างแก่ผู้อ่านได้ดี เรื่องการเขียนอย่างผู้รู้นี้ ท่านที่เคยอ่านหนังสือ “พระราชพิธีสิบสองเดือน” พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว คงจะประจักษ์แล้วว่า พระองค์ท่านทรงพระราชอธิบายไว้อย่างแจ่มแจ้งทุกบททุกตอน อ่านแล้วเหมือนกับผู้อ่านได้ไปประสบเหตุการณ์นั้นๆ มาด้วยตัวเอง (ท่านผู้ใดที่ยังไม่เคยอ่านควรหาอ่านเสีย)

อนึ่ง ในเรื่องความรู้นี้ ไม่ใช่แต่เฉพาะในการเขียนเรียงความไทยเท่านั้น การตอบข้อสอบวิชาอื่นๆ ก็เหมือนกัน ถ้าเรามีความรู้ในสิ่งที่เราตอบ เราย่อมอธิบายได้ละเอียดถี่ถ้วนจนผู้อ่านเข้าใจ ถ้าไม่มีความรู้แล้วมักตอบได้สั้นๆ ห้วนๆ ไม่กระจ่างแจ้ง

ค. ความคิด ความเรียงที่ดีผู้เขียนจะต้องแทรกความคิดสร้างสรรค์ลงไปในเรื่องที่เขียนด้วย ความคิดสร้างสรรค์นี้อาจเป็นทำนอง ตี ชม หรือเสนอแนะ ก็ได้ แต่ควรเป็นความคิดที่เป็นของตนเองไม่ลอกใครเขามา เรื่องใดที่ปราศจากเสียซึ่งความคิดแยกกายแล้ว เรื่องที่เขียนก็จะไม่น่าอ่าน

ง. ภาษาและโวยากรณ์ ผู้เขียนจะต้องระลึกถึงตัวสะกดการันต์ ระเบียบของภาษาหรือโวยากรณ์ด้วย การเขียนเรียงความต้องหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาตลาด หรือคำแสดง และภาษาที่ใช้จะต้องมีความถูกต้องในหลักโวยากรณ์ เพราะข้อความใดที่ถูกตามโวยากรณ์ย่อมช่วยให้เกิดความแจ่มแจ้ง รวมความแล้ว ภาษาที่ใช้จะต้องมีความถูกต้องสละสลวย ชัดเจน ตรงไปตรงมา ไม่ใช่คำซ้ำๆ หรือพูดจาคลุมเครือ และใช้คำที่มีน้ำหนัก

ถาม ใจความเรียงความไทย ต้องคำนึงถึงสำนวนให้มาก หรือต้องคำนึงถึงเนื้อเรื่องให้มาก

ตอบ โดยทั่วๆ ไปการเรียงความ จะต้องคำนึงทั้งเนื้อเรื่องและสำนวนควบคู่กันไป

ถาม การเขียนเรียงความไทย ควรเว้นบรรทัดหรือไม่

ตอบ การเขียนคำตอบในการสอบแข่งขันหรือสอบคัดเลือก ไม่ว่าจะเป็นการเขียนตอบในวิชาใด ไม่จำเป็นต้องเขียนเว้นบรรทัด

ถาม ไม่เว้นบรรทัดควรให้ได้อย่างน้อยกี่หน้า และไม่ให้เกินกี่หน้า หรือเว้นบรรทัดอย่างน้อย หรือไม่เกินกี่หน้า

ตอบ ความยาวของเรียงความนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัย ๒ อย่าง คือ

๑. เรื่อง

๒. เวลา

เรื่อง บางเรื่องอาจเขียนได้ไม่ยาวนานนัก แต่บางเรื่องอาจเขียนได้ยาวกว่า ขอยกตัวอย่าง เช่น ถ้าเราจะเขียนเรียงความเรื่อง “ศาสนาพุทธ” ก็ย่อมจะมีเนื้อหาที่จะเขียนได้มากกว่าเรื่อง “ศีลห้า”

เวลา ก็เหมือนกัน ถ้าเวลามากก็ย่อมทำอะไรๆ ได้มากกว่า

ตามปัญหาของท่าน การสอบแข่งขันวิชาข้าราชการพลเรือนชั้นตรี ซึ่งหลักสูตรกำหนดเวลาสอบ ๓ ชั่วโมง ควรเขียนได้ไม่น้อยกว่า ๒ หน้า

อนึ่ง ในการสอบวิชาเรียงความไทย บางครั้งกรรมการผู้ออกข้อสอบอาจกำหนดความสั้น-ยาว ของเรียงความที่ประสงค์ให้เขียนไว้ด้วย เช่นอาจกำหนดว่า ต้องเขียนไม่ต่ำกว่ากี่หน้า หรือไม่เกินกี่หน้า ฉะนั้น ผู้สอบจะต้องปฏิบัติให้ตรงตามความประสงค์ของกรรมการผู้ออกข้อสอบด้วย จึงจะได้คะแนนดี.

กฎหมาย

พระราชบัญญัติ

ระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ (ฉบับที่ ๗)

พ.ศ. ๒๕๑๒

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๒

เป็นปีที่ ๒๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๑๒”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. ๒๔๘๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๐๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๑ ตำแหน่งข้าราชการตุลาการมีดังนี้ ประธานศาลฎีกา อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ รองประธานศาลฎีกา ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่ง อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา ผู้พิพากษาศาลฎีกา รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่ง รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา อธิบดีศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง อธิบดีผู้พิพากษามาตร ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่ง ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอาญา ผู้พิพากษาศาลแพ่ง ผู้พิพากษาศาลอาญา ผู้พิพากษาศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ผู้พิพากษา และผู้ช่วยผู้พิพากษา

นอกจากตำแหน่งดังกล่าวแล้ว อาจให้มีตำแหน่งข้าราชการตุลาการที่เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่งจะได้มีกฎกระทรวงกำหนดเทียบกับตำแหน่งดังกล่าวแล้ว กฎกระทรวงเช่นว่านี้ให้ได้รับความเห็นชอบของ ก.ค. ก่อน”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. ๒๔๘๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๐๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๒ ข้าราชการตุลาการให้ได้รับเงินเดือนตามตำแหน่งดังต่อไปนี้

(๑) ประธานศาลฎีกา ให้ได้รับเงินเดือนชั้น ๘

(๒) อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ และรองประธานศาลฎีกา ให้ได้รับเงินเดือนชั้น ๘

(๓) ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่ง และอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา ให้ได้รับเงินเดือนชั้น ๗

(๔) ผู้พิพากษาศาลฎีกา รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่ง รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา อธิบดีศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง และอธิบดีผู้พิพากษาศาญา ให้ได้รับเงินเดือนชั้น ๖

(๕) ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ ให้ได้รับเงินเดือนชั้น ๕

(๖) ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่ง และผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอาญา ให้ได้รับเงินเดือนชั้น ๔

(๗) ผู้พิพากษาศาลแพ่ง ผู้พิพากษาศาลอาญา ผู้พิพากษาศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง และผู้พิพากษาหัวหน้าศาล ให้ได้รับเงินเดือนชั้น ๓

(๘) ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น และผู้พิพากษา ให้ได้รับเงินเดือนชั้น ๒

(๙) ผู้ช่วยผู้พิพากษา ให้ได้รับเงินเดือนชั้น ๑

ในกรณีที่ข้าราชการตุลาการได้เลื่อนตำแหน่ง ให้ได้รับเงินเดือนในอัตราขั้นต่ำของขั้นที่กำหนดไว้สำหรับตำแหน่งที่เลื่อนขึ้น แต่ถ้าผู้นั้นได้รับเงินเดือนสูงกว่าขั้นต่ำของขั้นที่กำหนดไว้สำหรับตำแหน่งดังกล่าว ก็ให้ได้รับเงินเดือนในขั้นของขั้นที่กำหนดไว้สำหรับตำแหน่งนั้น ซึ่งมีจำนวนเท่ากับเงินเดือนที่ได้รับอยู่”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. ๒๔๘๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๕ ให้มีคณะกรรมการตุลาการคณะหนึ่ง เรียกว่า ก.ต. ประกอบด้วยประธานศาลฎีกา เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงยุติธรรม อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์และรองประธานศาลฎีกา เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอีกแปดคน ซึ่งข้าราชการตุลาการเป็นผู้เลือกจากข้าราชการตุลาการที่มีตำแหน่งเป็นผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่ง อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา และรองประธานศาลฎีกาในกรณีที่มิได้ตำแหน่งพึงเลือกได้ตามความในวรรคสอง สักคน กับจากข้าราชการบำนาญที่เคยรับราชการเป็นผู้พิพากษามาแล้วสักคน

ในกรณีที่มิได้ตำแหน่งรองประธานศาลฎีกามากกว่าหนึ่งตำแหน่ง ให้รองประธานศาลฎีกาที่มีอาวุโสสูงกว่าแต่ผู้เดียวเป็นกรรมการตุลาการโดยตำแหน่ง และในกรณีเช่นว่านี้ ให้รองประธานศาลฎีกา คนที่เหลืออยู่มีสิทธิได้รับเลือกเป็นกรรมการตุลาการผู้ทรงคุณวุฒิ

ให้ ก.ต. แต่งตั้งข้าราชการฝ่ายตุลาการคนหนึ่งเป็นเลขานุการ และให้มีเจ้าหน้าที่ตามสมควร

เมื่อจะมีการเลือกกรรมการตุลาการผู้ทรงคุณวุฒิ ให้รัฐมนตรีเป็นผู้สั่ง วิธีการเลือกให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการตุลาการ ทำโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. ๒๔๘๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๐๐ และให้ใช้บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการตุลาการทำโดยพระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๗ ให้รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงยุติธรรม สั่งให้ ดำเนินการ เลือกรวมการ ตุลาคม ผู้ทรงคุณวุฒิ ตาม มาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้เสร็จสิ้นและประกาศผลการเลือกในราชกิจจานุเบกษาภายในหนึ่งร้อยสี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ในระหว่างที่ยังมิได้ประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว ให้คณะกรรมาการตุลาการที่มีอยู่ในวันประกาศพระราชบัญญัตินี้ในราชกิจจานุเบกษาปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมาการตุลาการไปพลางก่อน

มาตรา ๘ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษากฎการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ถนอม กิตติขจร

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ พ.ร.บ. นี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๖ ตอนที่ ๘๔ วันที่ ๓๐ ก.ย. ๒๕๑๒

บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการตุลาการ

ขั้น	ขั้น
๑	๒,๕๕๐ — ๒,๖๐๐ — ๒,๖๕๐ — ๒,๗๐๐ — ๓,๐๕๐ บาท
๒	๒,๗๕๐ — ๒,๘๐๐ — ๓,๐๕๐ — ๓,๒๐๐ — ๓,๓๕๐ — ๓,๕๐๐ — ๓,๖๕๐ — ๓,๘๐๐ — ๓,๙๕๐ — ๔,๑๐๐ — ๔,๒๕๐ — ๔,๔๐๐ — ๔,๖๐๐ — ๔,๘๐๐ — ๕,๐๐๐ บาท
๓	๔,๔๐๐ — ๔,๖๐๐ — ๔,๘๐๐ — ๕,๐๐๐ — ๕,๒๐๐ — ๕,๔๐๐ — ๕,๖๐๐ — ๕,๘๐๐ — ๖,๐๐๐ — ๖,๓๐๐ — ๖,๖๐๐ บาท
๔	๕,๔๐๐ — ๕,๖๐๐ — ๖,๐๐๐ — ๖,๓๐๐ — ๖,๖๐๐ — ๗,๐๐๐ — ๗,๔๐๐ บาท
๕	๖,๓๐๐ — ๖,๖๐๐ — ๗,๐๐๐ — ๗,๔๐๐ — ๗,๘๐๐ บาท
๖	๗,๐๐๐ — ๗,๔๐๐ — ๗,๘๐๐ — ๘,๒๐๐ บาท
๗	๘,๒๐๐ — ๘,๖๐๐ — ๙,๐๐๐ บาท
๘	๙,๕๐๐ บาท
๙	๑๐,๐๐๐ บาท

พระราชกฤษฎีกา

แบ่งส่วนราชการกรมอัยการ กระทรวงมหาดไทย

พ.ศ. ๒๕๑๒

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๒

เป็นปีที่ ๒๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรแบ่งส่วนราชการกรมอัยการ กระทรวงมหาดไทย เสียใหม่

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมาตรา ๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๔๘๕ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมอัยการ กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๑๒”

มาตรา ๒ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมอัยการ กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๐๕

มาตรา ๔ ให้แบ่งส่วนราชการกรมอัยการ กระทรวงมหาดไทย ดังนี้

ก. ราชการบริหารส่วนกลาง

๑. สำนักงานเลขาธิการกรม แบ่งเป็น ๔ แผนก คือ

- (๑) แผนกสารบรรณ
- (๒) แผนกการเจ้าหน้าที่
- (๓) แผนกคลัง
- (๔) แผนกพัสดุ

๒. กองที่ปรึกษา

๓. กองคดี

๔. กองวิชาการ

๕. สำนักงานอัยการเขต

ข. ราชการบริหารส่วนภูมิภาค

ที่ทำการอัยการจังหวัด

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ถนอม กิตติขจร

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ พ.ร.ฎ. นี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๖ ตอนที่ ๘๔ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๑๒

พระราชกฤษฎีกา

แบ่งส่วนราชการสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา

พ.ศ. ๒๕๑๒

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๒

เป็นปีที่ ๒๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

โดยที่เป็นการสมควรแบ่งส่วนราชการสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๔๘๕ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้
คังค่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้ เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกา แบ่งส่วนราชการ สำนักงาน เลขาธิการ รัฐสภา พ.ศ. ๒๕๑๒”

มาตรา ๒ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้แบ่งส่วนราชการสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา ดังนี้

๑. กองกลาง แบ่งเป็น ๕ แผนก คือ

- (๑) แผนกสารบรรณ
- (๒) แผนกการเจ้าหน้าที่
- (๓) แผนกห้องสมุด
- (๔) แผนกบัญชีและพัสดุ
- (๕) แผนกเงิน

๒. กองการประชุม แบ่งเป็น ๔ แผนก คือ

- (๑) แผนกระเบียบวาระ
- (๒) แผนกรายงานการประชุม
- (๓) แผนกญัตติ
- (๔) แผนกกระทู้ถาม

๓. กองกรรมาธิการ

๔. กองปฏิคมและสถานที่ แบ่งเป็น ๔ แผนก คือ

- (๑) แผนกปฏิคม
- (๒) แผนกสถานที่
- (๓) แผนกขยายเสียงและบันทึกเสียง
- (๔) แผนกตำรวจรักษา

มาตรา ๕ ให้ประธานรัฐสภารักษาราชการตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ถนอม กิตติขจร
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ พ.ร.ฎ. นี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๖ ตอนที่ ๘๔ วันที่ ๓๐ ก.ย. ๒๕๑๒

กฎ ก.พ.

ฉบับที่ ๖๑๒ (พ.ศ. ๒๕๑๒)

ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗
ว่าด้วยการเทียบตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นในกรมการسنเทศ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๔) และมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ ก.พ. ออกกฎ ก.พ. ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎ ก.พ. นี้ให้ใช้บังคับแก่กรมการسنเทศ กระทรวงเศรษฐการ

ข้อ ๒ ให้ยกเลิกกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๕๕๘ (พ.ศ. ๒๕๑๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗

ข้อ ๓ ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น ให้กำหนดเทียบกับตำแหน่งข้าราชการพลเรือน ดังต่อไปนี้

ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น	เทียบกับตำแหน่ง
พนักงานสืบราคาสินค้าจั่ว	เสมียนพนักงาน
พนักงานแสดงและเผยแพร่สินค้าจั่ว	„
พนักงานสืบราคาสินค้าตรี	ประจำแผนก
พนักงานแสดงและเผยแพร่สินค้าตรี	„
พนักงานสืบราคาสินค้าโท	หัวหน้าแผนก
ผู้อำนวยการสนเทศ	หัวหน้ากอง

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๒

(ลงชื่อ) จอมพล ถ. กิตติขจร

นายกรัฐมนตรี ประธาน ก.พ.

หมายเหตุ กฎนี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๖ ตอนที่ ๑๕ วันที่ ๕ ก.ย. ๒๕๑๒

กฎ ก.พ.

ฉบับที่ ๖๑๓ (พ.ศ. ๒๕๑๒)

ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗
ว่าด้วยการเทียบตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๘) และมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ ก.พ. ออกกฎ ก.พ. ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎ ก.พ. นี้ให้ใช้บังคับแก่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สำนักนายกรัฐมนตรี

ข้อ ๒ ให้ยกเลิกกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๕๖๓ (พ.ศ. ๒๕๑๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗

ข้อ ๓ ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น ให้กำหนดเทียบกับตำแหน่งข้าราชการพลเรือน และให้กำหนดตำแหน่งซึ่งเป็นตำแหน่งผู้บังคับบัญชาส่วนราชการ ดังต่อไปนี้

ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น	เทียบกับตำแหน่ง	เป็นตำแหน่งผู้บังคับบัญชา
พนักงานสถิติจตุร	เสมียนพนักงาน	
ครูพระศรี	ประจำแผนก	
ครูดนตรีตรี	„	
ผู้ฝึกภาคปฏิบัติตรี	„	
พนักงานโสตทัศนศึกษาตรี	„	
พยาบาลสาธารณสุขตรี	„	
ครูพระโท	หัวหน้าแผนก	
ครูดนตรีโท	„	
ครูนาฏศิลป์โท	„	
ผู้ฝึกภาคปฏิบัติโท	„	
พนักงานโสตทัศนศึกษาโท	„	
พยาบาลสาธารณสุขโท	„	
ครูพระเอก	หัวหน้ากอง	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	„	
ผู้ฝึกภาคปฏิบัติเอก	„	
ผู้อำนวยการโรงเรียน	„	โรงเรียนในฐานะหัวหน้ากอง

<u>ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น</u>	<u>เทียบกับตำแหน่ง</u>	<u>เป็นตำแหน่งผู้บังคับบัญชา</u>
เลขานุการคณะ	หัวหน้ากอง	
เลขานุการอธิการบดี	”	
หัวหน้าภาควิชาการ	ผู้อำนวยการกอง	
รองคณบดี	”	
ผู้อำนวยการสำนัก	รองอธิบดี	
คณบดี	”	

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๒

(ลงชื่อ) จอมพล ถ. พิตติขจร
นายกรัฐมนตรี ประธาน ก.พ.

หมายเหตุ กฎนี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๖ ตอนที่ ๘๓ วันที่ ๒๔ ก.ย. ๒๕๑๒

ระเบียบ

ที่ สร. ๐๔๐๓/ว. ๖๑

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๒๑ สิงหาคม ๒๕๑๒

เรื่อง การบรรจุแต่งตั้งข้าราชการในอัตรารว่าง (ตำแหน่งประจำแผนกและเสมียนพนักงาน)

เรียน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือที่ น.ว. ๒๑/๒๕๐๑ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๑ ที่ น.ว. ๖๑/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๐๒
ที่ น.ว. ๒๐/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๓ และที่ สร. ๐๔๐๓/ว. ๑๓๗ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๑๐

ตามที่ได้ขึ้นชั้นมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการบรรจุข้าราชการอัตราชั้นตรีตำแหน่งประจำแผนก และอัตราชั้น
จัตวา ตำแหน่งเสมียนพนักงาน ในอัตรารว่าง โดยมอบให้คณะที่ปรึกษาระเบียบบริหารเป็นผู้พิจารณา มาเพื่อถือปฏิบัติ
นั้น

บัดนี้ ประธานคณะที่ปรึกษาระเบียบบริหารและสำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นว่า ขณะนี้คณะ
ที่ปรึกษาระเบียบบริหารมิได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่พิจารณาเรื่องการบรรจุข้าราชการในอัตรารว่างดังกล่าวแล้ว จึงเห็น
ควรยกเลิกมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการบรรจุข้าราชการอัตราชั้นตรี ตำแหน่งประจำแผนก และอัตราชั้นจัตวา
ตำแหน่งเสมียนพนักงาน ในอัตรารว่าง ที่จะต้องขออนุมัติคณะที่ปรึกษาระเบียบบริหารนั้นเสีย และได้เสนอมาเพื่อคณะ
รัฐมนตรีพิจารณา

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๑๒ ตกลงเห็นชอบด้วย และอนุมัติให้ยกเลิกมติ
คณะรัฐมนตรีดังกล่าวได้ สำหรับอัตรารว่างซึ่งคณะที่ปรึกษาระเบียบบริหารมีความเห็นว่าไม่สมควรให้บรรจุไปก่อนแล้ว
ถ้าจำเป็นจะต้องบรรจุก็ให้ทำความตกลงกับ ก.พ.ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) สวนะ ศุภวรรณกิจ

(นายสวนะ ศุภวรรณกิจ)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ทำการแทน

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ควมมาก

ที่ สร. ๐๔๐๑/ว. ๖๒

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๑ กันยายน ๒๕๑๒

เรื่อง การลงโทษเจ้าหน้าที่การเงินกรณีเรียกใบเสร็จรับเงินจากเจ้าหน้าที่ หรือให้ผู้มีสิทธิรับเงินลงลายมือชื่อรับเงินไว้ล่วงหน้า

เรียน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกเกี่ยวกับเรื่องนี้

ด้วยกระทรวงการคลังได้พิจารณาเห็นสมควรกำหนดให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาสอดคล้องคู่มือให้เจ้าหน้าที่การเงินปฏิบัติฝ่าฝืนระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง พ.ศ. ๒๕๐๕ ข้อ ๔๔ วรรค ๔ จึงขอให้คำแนะนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาความละเอียดปรากฏในบันทึกที่ได้แนบมาพร้อมนี้

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๑๒ ลงมติให้กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ รับไปข้อความเข้าใจเพื่อให้เจ้าหน้าที่การเงินถือปฏิบัติตามระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง พ.ศ. ๒๕๐๕ หากมีข้อขัดข้องประการใด ก็ให้หารือไปยังกระทรวงการคลังต่อไป

จึงขอขึ้นเอนมา

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) พลตำรวจตรี สง่า กิตติขจร

(สง่า กิตติขจร)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองกลาง

บันทึก

เรื่อง การลงโทษเจ้าหน้าที่การเงิน กรณีเรียกใบเสร็จรับเงิน จากเจ้าหน้าที่ หรือให้ผู้มีสิทธิรับเงิน ลงลายมือชื่อ รับเงินไว้

ล่วงหน้า

กระทรวงการคลังเสนอว่า ตามที่ได้มีระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง พ.ศ. ๒๕๐๕ ข้อ ๔๔ วรรค ๔ กำหนดว่า “ห้ามมิให้เรียกใบเสร็จรับเงินจากเจ้าหน้าที่ก่อนที่จะมีการจ่ายเงินให้แก่เจ้าหน้าที่” แล้ว นั้น

บัดนี้ กระทรวงการคลังได้รับรายงานจากกรมบัญชีกลางว่า ยังมีเจ้าหน้าที่การเงินของส่วนราชการบางแห่งปฏิบัติฝ่าฝืนหลักการตามระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลังดังกล่าวข้างต้น ซึ่งกระทรวงการคลังได้พิจารณาเรื่องนี้ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินแล้ว เห็นว่า เนื่องจากในขณะนั้นยังไม่มีบทลงโทษผู้ปฏิบัติฝ่าฝืนหลักการตามระเบียบดังกล่าวโดยชัดแจ้ง จึงทำให้เกิดความไม่ยำเกรงและมีการปฏิบัติฝ่าฝืนอยู่เนือง ๆ ดังนั้น เพื่อกำหนดความสะดวกรวดเร็วกว่านี้และเพื่อเป็นเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ และบรรดาข้าราชการหรือลูกจ้างของทางราชการให้ได้รับเงินจากทางราชการโดยเร็ว และป้องกันความเสียหายต่าง ๆ อันอาจเกิดขึ้นแก่ทางราชการ เห็นสมควรกำหนดให้ผู้บังคับ

บัญชาพิจารณาสอดคล้องดูแล มิให้เจ้าหน้าที่การเงินปฏิบัติฝ่าฝืนระเบียบ เวชกหลักฐานใบเสร็จรับเงินจากเจ้าหน้าที่ หรือให้ผู้มีสิทธิรับเงิน ลงลายมือชื่อรับเงินให้ไว้ก่อนที่จะมีการจ่ายเงินจริง หากผู้ใดฝ่าฝืนก็ให้หัวหน้าส่วนราชการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาพิจารณาตงโทษทางวินัยโดยคดีเงินเดือนผู้ปฏิบัติฝ่าฝืนนั้น เป็นอย่างน้อย จึงขอให้ท่านเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา

ฯ พล.ฯ นายกรัฐมนตรีได้พิจารณาแล้ว มีบัญชาให้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา
จึงขอเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

ที่ สร. ๐๔๐๓/ว. ๖๔

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๘ กันยายน ๒๕๑๒

เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับกระทู้ถามต่าง ๆ
เรียน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ด้วยสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นว่า การปฏิบัติเกี่ยวกับกระทู้ถามต่าง ๆ ที่ทางสภาส่งมาแต่เดิมเนื่องจากทางสภาได้ส่งกระทู้ถามไปให้กระทรวงที่เกี่ยวข้องทราบโดยตรงแล้ว สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจึงได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีทราบ โดยไม่มีการยื่นขึ้นมติคณะรัฐมนตรี บัดนี้ เพื่อเป็นการประสานงานเมื่อได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีทราบแล้ว มีการยื่นขึ้นมติดคณะรัฐมนตรีให้กระทรวงที่เกี่ยวข้องดำเนินการด้วย จึงเห็นควรนำคำตอบกระทู้ถามของสมาชิกสภาผู้แทน หรือวุฒิสภาที่รัฐมนตรีจะตอบในที่ประชุมสภาผู้แทนหรือวุฒิสภา หรือตอบทางหนังสือราชกิจจานุเบกษา เสนอคณะรัฐมนตรีทราบด้วย และได้ให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๑๒ ลงมติเห็นชอบด้วย และให้ดำเนินการตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเสนอ

จึงเรียนมาเพื่อถือปฏิบัติต่อไป และขอได้โปรดส่งสำเนาคำตอบกระทู้ถามจำนวนกระทู้ถามละ ๕๐ ชุด ไปเพื่อสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีดำเนินการตามหนังสือที่ สร. ๐๔๐๓/ว. ๒๑ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๑๒ ด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) พลตำรวจตรี สง่า กิตติขจร

(สง่า กิตติขจร)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ความมาก

ที่ สร. ๐๔๐๑/ว. ๖๖

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๘ กันยายน ๒๕๑๒

เรื่อง ขอความอุปถัมภ์การประชุมใหญ่ทางวิชาการ ครั้งที่ ๒ เรื่อง “การพัฒนากับความมั่นคงของชาติ”
เรียน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ด้วยสมาคมไทย — อเมริกัน ได้เสนอขอรับความอุปถัมภ์จากรัฐบาลและท่านนายกรัฐมนตรีให้สนับสนุนการประชุมใหญ่ทางวิชาการ ครั้งที่ ๒ เรื่อง “การพัฒนากับความมั่นคงของชาติ” ซึ่งจะได้จัดให้มีขึ้นระหว่างวันที่ ๒๐—๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๑๒ ณ จังหวัดเชียงใหม่ โดยขออนุมัติให้ข้าราชการซึ่งเป็นสมาชิกของสมาคมและผู้เคยได้รับทุนของยูซอม ยูซิส ฟูลโบรท์ อัสเวสเซนเตอร์ และทุนของรัฐบาลหรือมูลนิธิอเมริกันอื่น ๆ ไปศึกษาหรือดูงานในต่างประเทศจากหน่วยราชการต่าง ๆ ได้ไปร่วมประชุม ณ สถานที่และในวันเวลาดังกล่าว กับขออนุมัติให้ผู้รับทุนยูซอมซึ่งกลับจากการไปศึกษา หรือดูงานตามโครงการความร่วมมือในทางเศรษฐกิจ และวิชาการระหว่างรัฐบาลไทย และสหรัฐอเมริกา ระหว่างเดือนเมษายน ๒๕๑๑ — ตุลาคม ๒๕๑๒ ที่อยู่ในเขตจังหวัดภาคเหนือไปรับประกาศนียบัตร เอ.ไอ.ดี. โดยถือเสมือนเป็นการไปปฏิบัติราชการ

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๑๒ ลงมติอนุมัติให้ข้าราชการซึ่งเป็นสมาชิกของสมาคมไทย — อเมริกัน และผู้เคยได้รับทุนของยูซอม ฯ ล ฯ ไปร่วมประชุมและรับประกาศนียบัตร เอ.ไอ.ดี. ได้โดยไม่ถือเป็นวันลา แต่ทั้งนี้ จะต้องได้รับอนุญาตจากผู้บังคับบัญชาเสียก่อน

จึงขอขึ้นรับมา

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ศุภิต บุญธรรม

(นายศุภิต บุญธรรม)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง ทำการแทน

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองกลาง

ความมาก

ที่ สร. ๐๔๐๑/ว. ๖๘

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๘ กันยายน ๒๕๑๒

เรื่อง ขอบกเว้นวันลาให้ข้าราชการที่ไปเข้าร่วมประชุมสมาคมพุทธศาสนาทั่วราชอาณาจักร ครั้งที่ ๑๗ (พ.ศ. ๒๕๑๒)
เรียน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ด้วยนายกพุทธสมาคมแห่งประเทศไทยเสนอว่า จะมีการประชุมสมาคมพุทธศาสนาทั่วราชอาณาจักร ครั้งที่ ๑๗ ณ ศาลาการเปรียญบนภูสิงห์ อำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ กำหนดวันที่ ๑๗ — ๑๘ ธันวาคม ๒๕๑๒ จึงขออนุมัติให้ข้าราชการที่เป็นผู้แทนและผู้สังเกตการณ์ของพุทธสมาคมแห่งประเทศไทย และของสมาคมอื่น ๆ ที่เป็นเครือข่ายของพุทธสมาคมแห่งประเทศไทย ไปเข้าร่วมการประชุมรวมทั้งวันเดินทางได้ โดยไม่ถือเป็นวันลาราชการ

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๑๒ ลงมติอนุมัติให้ผู้แทนและผู้สังเกตการณ์ของพุทธสมาคมแห่งประเทศไทย ฯ และของสมาคมอื่น ๆ ที่เป็นเครือของพุทธสมาคม ที่เป็นข้าราชการประจำ ไปร่วมประชุมครั้งนี้ได้โดยไม่ถือเป็นวันลา แต่ทั้งนี้ จะต้องได้รับอนุญาตจากผู้บังคับบัญชาเสียก่อน

จึงขอเรียนมา

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) สวนะ ศุภวรรณกิจ

(นายสวนะ ศุภวรรณกิจ)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ทำการแทน

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองกลาง

ที่ สร. ๐๔๐๒/ว. ๓๑

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๑๐ กันยายน ๒๕๑๒

เรื่อง การให้ข้าราชการหรือการให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์

เรียน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือที่ น.ว. ๖๗/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๐, ที่ น.ว. ๗/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๕ และที่ สร. ๐๔๐๒/ว. ๓๕ ลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๑๐

ตามที่ได้แจ้งมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับเรื่องการให้ข้าราชการ หรือการให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ และการเขียนเรื่องลงหนังสือพิมพ์ มาเพื่อถือปฏิบัติ ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

บัดนี้ เลขาธิการสำนักงาน ก.ส.อ. รายงานว่า มติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวมักใช้คำว่า “การให้ข้าราชการ การให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์และการเขียนเรื่องลงหนังสือพิมพ์” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่อาจมีความหมายเกี่ยวกับข่าว ซึ่งเป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น แต่ในปัจจุบัณปรากฏว่าสื่อสารมวลชนที่ใช้กันอยู่นอกจากหนังสือพิมพ์แล้ว ยังมีสถานีวิทยุและสถานีโทรทัศน์ด้วย เลขาธิการสำนักงาน ก.ส.อ. จึงเห็นว่า หากทางราชการมีความประสงค์จะให้หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในเรื่องนี้มีความหมายถึงวิทยุและโทรทัศน์ด้วย ก็น่าจะขยายความในข้อนี้ให้ชัดเจนไว้ เพื่อให้ข้าราชการถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป

เรื่องนี้ สำนักนายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้วเห็นว่า มติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวเฉพาะเรื่องการให้ข่าวน่าจะหมายความว่าความได้กว้างรวมถึงการให้ข่าวทางสถานีวิทยุ หรือสถานีโทรทัศน์ด้วย ไม่ว่าจะด้วยปากเปล่าหรือเป็นลายลักษณ์อักษร เพราะใช้คำกว้าง ๆ ว่า “การให้ข้าราชการ” ส่วนการเขียนเรื่องลงหนังสือพิมพ์ ตามถ้อยคำที่จำกัดอยู่แล้ว จึงไม่หมายความว่ารวมถึงการเขียนเรื่องออกอากาศทางวิทยุหรือโทรทัศน์ด้วย แต่อย่างไรก็ดี เมื่อสำนักงาน ก.ส.อ. ตั้งเรื่องสงสัยเป็นปัญหามาเช่นนี้ ก็สมควรที่จะเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาว่า สมควรขยายขอบเขตของการให้ข่าว การให้สัมภาษณ์ ตลอดจนการเขียนเรื่องออกอากาศทางสถานีวิทยุหรือสถานีโทรทัศน์ ของข้าราชการด้วยหรือไม่

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๑๒ ลงมติให้ข้อมความเข้าใจว่าหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการให้ข้าราชการ การให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ และการเขียนเรื่อง ลงหนังสือพิมพ์ ตามมติ คณะรัฐมนตรีดังกล่าวแล้วนั้น ให้ถือปฏิบัติแก่การให้ข้าราชการ การให้สัมภาษณ์ และการเขียนเรื่องออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียง และโทรทัศน์ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และได้แจ้งผู้ที่เกี่ยวข้องทราบแล้ว

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) พลตำรวจตรี สง่า กิตติขจร

(สง่า กิตติขจร)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองการประชุมคณะรัฐมนตรี

ที่ สร. ๐๔๐๓/ว. ๗๒

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๑๒ กันยายน ๒๕๑๒

เรื่อง หลักการและเหตุผลในร่างพระราชบัญญัติ
เวียน (เวียนกระทรวงทบวงกรม)

ด้วยในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๑๒ คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นว่า ในการยก
ร่างพระราชบัญญัติของกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ มักจะเขียนหลักการและเหตุผลไว้กว้างเกินความจำเป็น สมควรจะได้
พิจารณาแก้ไขให้การเขียนหลักการและเหตุผลในร่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ ได้เป็นไปโดยเหมาะสมและรัดกุม จึงลงมติ
ให้ถือเป็นหลักปฏิบัติว่า หลักการและเหตุผลในร่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ นั้น ควรให้มีข้อความสอดคล้องกับสาระสำคัญของ
ของบทบัญญัติมาตราต่าง ๆ ของร่างพระราชบัญญัตินั้น ๆ เท่านั้น

จึงขอขึ้นบัญชี เพื่อถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) พลตำรวจตรี สง่า กิตติขจร

(สง่า กิตติขจร)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองนิติกรรม

ที่ สร. ๐๔๐๔/ว. ๒๕

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๑๘ กันยายน ๒๕๑๒

เรื่อง ปรับปรุงราคาเครื่องราชอิสริยาภรณ์

เรียน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือที่ น.ว. ๕๕/๒๕๑๒ ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๑๒

สิ่งที่ส่งมาด้วย บัญชีราคาเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ต้องขึ้นตามพระราชบัญญัติ ๑ ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึง แจ้งราคาเครื่องราชอิสริยาภรณ์สำหรับชดใช้ในกรณีที่ผู้ได้รับพระราชทานนำเครื่องราชอิสริยาภรณ์ส่งคืนไม่ได้ มาเพื่อถือเป็นระเบียบปฏิบัติ ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

บัดนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นว่า ราคาเครื่องราชอิสริยาภรณ์สำหรับชดใช้ในกรณีดังกล่าวได้กำหนดมาเป็นเวลาเกือบ ๒๐ ปีแล้ว ในปัจจุบันราคาสร้างเครื่องราชอิสริยาภรณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป จึงเห็นสมควรปรับปรุงราคาคืนเสียใหม่ เพื่อให้เหมาะสม ดังบัญชีรายละเอียดซึ่งแนบมาพร้อมกับหนังสือนี้ สำหรับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่พ้นสมัยพระราชทานหรือไม่มีการสร้างในปัจจุบันคงคิดราคาคืนเท่าที่กำหนดไว้เมื่อปี ๒๕๑๒

อนึ่ง ในกรณีที่ผู้รับพระราชทานทำหายและจะขอซื้อไปประดับใหม่แทนของเดิม ถ้ามีเครื่องราชอิสริยาภรณ์พอจะขายให้ได้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีก็ได้พิจารณาขายให้ โดยคิดราคาที่สร้างในปัจจุบันครั้งสุดท้าย

ท่านนายกรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นชอบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดถือเป็นระเบียบปฏิบัติตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๒ เป็นต้นไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) พลตำรวจตรี สง่า กิตติขจร

(สง่า กิตติขจร)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองประกาศิต

(สำเนา)

ใช้เฉพาะในราชการ

บัญชีราคาเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ต้องขึ้นตามพระราชบัญญัติ

ที่	รายการเครื่องราชอิสริยาภรณ์	ราคาคืนดวงละ		หมายเหตุ
		บาท	สต.	
	จูลจอมเกล้า			
	ฝ่ายหน้า			
๑	ปฐมจูลจอมเกล้า	ดารา ๕,๐๐๐	—	
		ดวงห้อย ๒,๕๐๐	—	
๒	ทุติยจูลจอมเกล้าวิเศษ	ดารา ๑,๐๐๐	—	
		ดวงห้อย ๒,๕๐๐	—	
๓	ทุติยจูลจอมเกล้า	๒,๕๐๐	—	
๔	ตติยจูลจอมเกล้าวิเศษ	๑,๕๐๐	—	
๕	ตติยจูลจอมเกล้า	๑,๕๐๐	—	
๖	ตติยานุจูลจอมเกล้า	๕๐๐	—	
	ฝ่ายใน			
๗	ปฐมจูลจอมเกล้า	ดารา ๔,๕๐๐	—	
		ดวงห้อย ๓,๒๐๐	—	
๘	ทุติยจูลจอมเกล้าวิเศษ	๑,๕๐๐	—	
๙	ทุติยจูลจอมเกล้า	๑,๕๐๐	—	
๑๐	ตติยจูลจอมเกล้า	๓,๕๐๐	—	
๑๑	จตุตถจูลจอมเกล้า	๕๐๐	—	
	ช้างเผือก (บุรุษและสตรี)			
๑๒	มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก	ดารา ๕๐๐	—	
		ดวงห้อย ๔๐๐	—	
๑๓	ประถมาภรณ์ช้างเผือก	ดารา ๒๕๐	—	
		ดวงห้อย ๑๕๐	—	
๑๔	ทวิติยาภรณ์ช้างเผือก	ดารา ๒๕๐	—	
		ดวงห้อย ๑๐๐	—	
๑๕	ตริตาภรณ์ช้างเผือก	๑๐๐	—	
๑๖	จตุรตาภรณ์ช้างเผือก	๕๐	—	

ที่	รายการเครื่องราชอิสริยาภรณ์	ราคาคืนดวงละ		หมายเหตุ
		บาท	สต.	
๑๗	เบญจมาภรณ์ช้างเผือก	๔๐	—	
๑๘	เหรียญทองช้างเผือก	๓๐	—	
๑๙	เหรียญเงินช้างเผือก	๓๐	—	
	มงกุฎไทย (บุรุษและสตรี)			
๒๐	มหาวชิรมงกุฎ	๒,๒๐๐	—	
	คาง	๔๐๐	—	
๒๑	ประภามภรณ์มงกุฎไทย	๒๕๐	—	
	คาง	๑๕๐	—	
๒๒	ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย	๒๕๐	—	
	คาง	๑๐๐	—	
๒๓	ตริตาภรณ์มงกุฎไทย	๑๐๐	—	
๒๔	จตุรตาภรณ์มงกุฎไทย	๔๐	—	
๒๕	เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย	๔๐	—	
๒๖	เหรียญทองมงกุฎไทย	๓๐	—	
๒๗	เหรียญเงินมงกุฎไทย	๓๐	—	
	เหรียญต่าง ๆ (บุรุษและสตรี)			
๒๘	เหรียญจักรมาลา	๓๐	—	
๒๙	เหรียญจักรพรรดิมาลา	๓๐	—	
๓๐	เหรียญกล้าหาญ	๓๐	—	
๓๑	เครื่องหมายช่อขบพฤษภ	๒	—	
๓๒	เหรียญคุณภีมาลา	๓๐	—	
๓๓	เข็มศิลปวิทยา	๖	๕๐	
๓๔	เหรียญชัยสมรภูมิ	๑๐	—	
๓๕	เครื่องหมายขีดเปลวระเบิด	๓	—	
๓๖	เหรียญช่วยราชการเขตภายใน	๕	—	
๓๗	เหรียญราชการชายแดน	๒๕	—	
๓๘	เหรียญราชนิยม	๑๓	—	
๓๙	เหรียญงานพระราชสงครามยุโรป	๑๓	—	
๔๐	เหรียญพิทักษ์รัฐธรรมนูญ	๓	—	
๔๑	เหรียญศาวุธมาลา	๑๓	—	
๔๒	เหรียญรัชฎาภิเษก	๑๓	—	
๔๓	เหรียญประพาสมาลา	๒๐	—	
	กาไหล่ทอง	๑๓	—	
	เงิน			

ที่	รายการเครื่องราชอิสริยาภรณ์	ราคาคืนดวงละ		หมายเหตุ
		บาท	สต.	
๔๔	เหรียญทวีธาภิเษก	กาไหล่ทอง	๒๐	—
		เงิน	๑๓	—
๔๕	เหรียญรัชมงคล	กาไหล่ทอง	๒๐	—
		เงิน	๑๓	—
๔๖	เหรียญรัชมังคลาภิเษก	กาไหล่ทอง	๒๐	—
		เงิน	๑๓	—
๔๗	เหรียญบรมราชาภิเษก	กาไหล่ทอง	๒๐	—
		เงิน	๑๓	—
๔๘	เหรียญชัย		๗	—
๔๙	เหรียญเฉลิมพระนคร ๑๕๐ ปี	กาไหล่ทอง	๒๐	—
		เงิน	๑๓	—

ด่วนมาก

ที่ สร. ๐๔๐๑/ว. ๗๗

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๒๒ กันยายน ๒๕๑๒

เรื่อง การติดต่อราชการระหว่างกระทรวงกับสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทน
 เรือน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ด้วยในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๑๒ คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นว่า การติดต่อ
 ราชการระหว่างกระทรวงต่าง ๆ กับสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทน ซึ่งตามที่เคยปฏิบัติมา เลขาธิการรัฐมนตรีเป็นผู้
 ผู้ลงนามในหนังสือราชการที่มีไปยังสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนนั้น สมควรที่จะได้พิจารณาเปลี่ยนแปลงแก้ไข
 เสียใหม่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงลงมติให้ถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไปว่า หนังสือราชการที่กระทรวงจะมีไปยังวุฒิสภาและ
 สมาชิกสภาผู้แทน ขอให้รัฐมนตรีเป็นผู้ลงนามเอง

จึงขอขึ้นย่นมา เพื่อถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) พลตำรวจตรี สง่า กิตติขจร

(สง่า กิตติขจร)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองกลาง

ที่ สร. ๐๔๐๒/ว. ๘๐

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๓ ตุลาคม ๒๕๑๒

เรื่อง การเสนอเรื่องราวต่อคณะรัฐมนตรี

เรียน กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ

อ้างถึง หนังสือที่ สร. ๐๔๐๒/ว. ๓๒ ลงวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๑๒

ตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ขอความร่วมมือในการเสนอเรื่องราวต่อคณะรัฐมนตรี โดยขอให้ส่งไปล่วงหน้าก่อนวันประชุมคณะรัฐมนตรีพอสมควร เพื่อสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะได้มีเวลาตรวจสอบรายละเอียดและพิจารณาเสนอข้อคิดเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของ ฯ พล ฯ นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

เนื่องจากยังปรากฏว่า กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ได้เสนอเรื่องราว ไปเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาเป็นเรื่องจริงอยู่เสมอ ๆ ทำให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะดำเนินการดังกล่าวแล้วข้างต้น ทั้งเป็นเหตุให้การพิจารณาของ ฯ พล ฯ นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้น ๆ ไม่เป็นไปด้วยความเรียบร้อยเท่าที่ควร

จึงเรียนมาเพื่อให้โปรดร่วมมือปฏิบัติตามคำขอของ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ซึ่งได้เรียนมาโดยหนังสือที่ สร. ๐๔๐๒/ว. ๓๒ ลงวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๑๒ โดยเคร่งครัดต่อไปด้วย หากกระทรวงทบวงกรมใดมีความจำเป็นจะต้องเสนอเรื่องราวไปเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาเป็นเรื่องจริงแล้ว ก็ขอได้โปรดพิจารณาเฉพาะที่เป็นเรื่องด่วนจริง ๆ เท่านั้น

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) พลตำรวจตรี สง่า กิตติขจร

(สง่า กิตติขจร)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองการประชุมคณะรัฐมนตรี

ที่ สร. ๐๕๐๓/ว. ๑๖

สำนักงาน ก.พ.

๓๐ กันยายน ๒๕๑๒

เรื่อง การรับรองปัญหาและประกาศนียบัตรของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

เรียน (เวียนกระทรวงทบวงกรม)

ด้วย ก.พ. ได้ลงมติรับรองปัญหาและประกาศนียบัตร ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ว่าเป็นปัญหาและประกาศนียบัตรซึ่งอาจบรรลุผู้สำเร็จการศึกษาเข้ารับราชการได้ตามกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๔๕๒ (พ.ศ. ๒๕๐๘) ดังนี้

๑. ปัญหาพัฒนบริหารศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บริหารธุรกิจ พัฒนาการเสริมธุรกิจ และสถิติประยุกต์ ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ว่าเป็นปัญหาซึ่งอาจบรรลุผู้สำเร็จการศึกษาเข้ารับราชการได้ตามข้อ ๕ (๕) แห่งกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๔๕๒ (พ.ศ. ๒๕๐๘)

๒. ประกาศนียบัตรชั้นสูง สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บริหารธุรกิจ พัฒนาการเสริมธุรกิจ และสถิติประยุกต์ ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ว่าเป็นประกาศนียบัตรซึ่งอาจบรรลุผู้สำเร็จการศึกษาเข้ารับราชการได้ตามข้อ ๖ แห่งกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๔๕๒ (พ.ศ. ๒๕๐๘)

๓. ประกาศนียบัตรวิชาการสถิติ หลักสูตร ๓ ปี และ ๔ ปี ต่อจากมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า สาขาวิชาสถิติประยุกต์ ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ว่าเป็นประกาศนียบัตรซึ่งอาจบรรลุนิติภาวะการศึกษาเข้ารับราชการได้ตามข้อ ๕ (๑) และ (๒) แห่งกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๔๘๒ (พ.ศ. ๒๕๐๘) ตามลำดับ

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และโปรดแจ้งให้ส่วนราชการในสังกัดทราบด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ไสริจ สุจริตกุล

(นายไสริจ สุจริตกุล)

รองเลขาธิการ ก.พ. ทำการแทน

เลขาธิการ ก.พ.

กองวิชาการและสอบได้

ที่ สร. ๐๕๐๓/ว. ๑๖

สำนักงาน ก.พ.

๓๐ กันยายน ๒๕๑๒

เรื่อง การรับรองปริญญาของมหาวิทยาลัย
เรียน (เวียนกระทรวงทบวงกรม)

ด้วย ก.พ. ได้ลงมติรับรองปริญญาของมหาวิทยาลัย ว่าเป็นปริญญา ซึ่งอาจบรรลุนิติภาวะการศึกษาเข้ารับราชการได้ตามกฎ ก.พ. ดังนี้

๑. ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิชาชีวเคมี ของคณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าเป็นปริญญาซึ่งอาจบรรลุนิติภาวะการศึกษาเข้ารับราชการได้ตามข้อ ๕ (๒) แห่งกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๔๘๒ (พ.ศ. ๒๕๐๘)

๒. ปริญญาวารสารศาสตรบัณฑิต (ว.บ.) ภาคคำ ของคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ว่าเป็นปริญญาซึ่งอาจบรรลุนิติภาวะการศึกษาเข้ารับราชการได้ตามข้อ ๕ (๒) แห่งกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๔๘๒ (พ.ศ. ๒๕๐๘)

๓. ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต (สส.ม.) ของคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ว่าเป็นปริญญาซึ่งอาจบรรลุนิติภาวะการศึกษาเข้ารับราชการได้ตามข้อ ๕ (๕) แห่งกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๔๘๒ (พ.ศ. ๒๕๐๘)

๔. ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต ศ.ม. (อ) ศึกษาเป็นภาษาอังกฤษ ของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ว่าเป็นปริญญาซึ่งอาจบรรลุนิติภาวะการศึกษาเข้ารับราชการได้ตามข้อ ๕ (๕) แห่งกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๔๐๒ (พ.ศ. ๒๕๐๘)

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และโปรดแจ้งให้ส่วนราชการในสังกัดทราบด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ไสริจ สุจริตกุล

(นายไสริจ สุจริตกุล)

รองเลขาธิการ ก.พ. ทำการแทน

เลขาธิการ ก.พ.

กองวิชาการและสอบได้

ที่ สร ๐๕๐๓/ว. ๑๘

สำนักงาน ก.พ.

๘ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง การรับรองปริญญาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เรียน (เวียนกระทรวงมหาดไทย)

ด้วย ก.พ. ได้ลงมติรับรองปริญญาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งมีการแก้ไขและเปลี่ยนแปลงชื่อปริญญา ตามพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยปริญญาในสาขาวิชา อักษรย่อสำหรับสาขาวิชา และครุฑวิทยฐานะของมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๖๒ ว่าเป็นปริญญาซึ่งอาจบรรจุผู้สำเร็จการศึกษาเข้ารับราชการได้ตามกฎ ก.พ. ดังนี้

๑. ปริญญาที่อาจบรรจุผู้สำเร็จ การศึกษา เข้ารับ ราชการได้ตาม ข้อ ๕ (๒) แห่งกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๔๔๒ (พ.ศ. ๒๕๐๘) คือ

๑.๑ วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วท.บ.)

สาขาวิชาเกษตรศาสตร์
สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การอาหาร
สาขาวิชาประมง
สาขาวิชาวนศาสตร์
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์

๑.๒ ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศส.บ.)

สาขาวิชาสังคมศาสตร์
สาขาวิชามนุษยศาสตร์
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
สาขาวิชาบัญชี
สาขาวิชาบริหารธุรกิจ

๑.๓ วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต (วศ.บ.)

สาขาวิชาโยธา
สาขาวิชาเครื่องกล
สาขาวิชาชลประทาน
สาขาวิชาเกษตร

๒. ปริญญาที่อาจบรรจุผู้สำเร็จการศึกษาเข้ารับราชการได้ตามข้อ ๕ (๔) (ก) แห่งกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๔๔๒ (พ.ศ. ๒๕๐๘) คือ

สัตวแพทยศาสตรบัณฑิต (สพ.บ.)

๓. ปริญญา ที่อาจบรรจุผู้สำเร็จ การศึกษา เข้ารับราชการได้ตาม ข้อ ๕ (๔) แห่งกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๔๔๒ (พ.ศ. ๒๕๐๘) คือ

๓.๑ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (วท.ม.)

สาขาวิชาเกษตรศาสตร์
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การอาหาร
สาขาวิชาฟิสิกส์
สาขาวิชาชีววิทยา
สาขาวิชาพฤกษศาสตร์
สาขาวิชาสัตววิทยา
สาขาวิชาจุลชีววิทยา
สาขาวิชาพันธุศาสตร์
สาขาวิชาวนศาสตร์
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเกษตร

๓.๒ ศัลยศาสตร์มหาบัณฑิต (ศศ.ม.)

สาขาวิชาพัฒนาชุมชน
สาขาวิชาพัฒนาการเศรษฐกิจ

๓.๓ วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (วศ.ม.)

วิศวกรรมชลประทาน

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และโปรดแจ้งให้ส่วนราชการในสังกัดทราบด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ไสร์จ สุจิตกุล

(นายไسرائ์ สุจิตกุล)

รองเลขาธิการ ก.พ. ทำการแทน

เลขาธิการ ก.พ.

 กองวิชาการและสอบไล่

ที่ พก. ๐๕๐๔ (๒)/๑๖๕๔๘

กรมวิเทศสหการ

๔ กันยายน ๒๕๑๒

เรื่อง ระเบียบว่าด้วยการให้ข้าราชการไปศึกษา ฝึกอบรม และดูงาน ณ ต่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๑๒

เวียน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือกรมวิเทศสหการ ที่ พก. ๐๕๐๔ (๒)/๑๐๕๖๑ ลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๑๒

สิ่งที่ส่งมาด้วย ประกาศกรมวิเทศสหการ จำนวน ๒๐ ฉบับ

ตามหนังสือที่อ้างถึง กรมวิเทศสหการได้แจ้งเพิ่มเติมประเภทของทุนที่อยู่ทุนประเภท ๑ (ข) ตามระเบียบว่าด้วยการให้ข้าราชการไปศึกษา ฝึกอบรม และดูงาน ณ ต่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๑๒ ให้ทราบแล้ว นั้น

บัดนี้ กรมวิเทศสหการขอแจ้งประเภททุนที่อยู่ในทุนประเภท ๑ (ข) เพิ่มเติมอีก ดังรายละเอียดปรากฏในประกาศกรมวิเทศสหการ ฉบับที่ ๓ ซึ่งแนบมาพร้อมนี้

จึงเวียนมาเพื่อโปรดพิจารณาแจ้งให้ส่วนราชการในสังกัดทราบ เพื่อถือเป็นหลักในการปฏิบัติต่อไปด้วย จักขอขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงนาม) พลตรี ชานู อังสุโชติ

(ชานู อังสุโชติ)

อธิบดีกรมวิเทศสหการ

กองจัดทุนศึกษา (ประเทศอื่น)

ประกาศกรมวิเทศสหการ

เรื่อง ทุนรัฐบาลต่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ องค์การต่างประเทศ หรือนิติบุคคลต่างประเทศ (ฉบับที่ ๓)

อาศัยความในข้อ ๕ (ข) แห่งระเบียบว่าด้วยการให้ข้าราชการไปศึกษา ฝึกอบรม และดูงาน ณ ต่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๑๒ กรมวิเทศสหการขอประกาศให้ทราบเพิ่มเติมว่า

๑. ทุนของสถาบันวิจัยค้นคว้าเรื่องข้าวระหว่างประเทศ (The International Rice Research Institute—IRRI)

๒. ทุนของ American International Oil Company

๓. ทุนของสถาบันวิจัยสาธารณสุขแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (National Institute of Health)

เป็นทุนประเภท ๑ (ข)

จึงประกาศมาเพื่อให้ทราบ หากมีการแก้ไขเพิ่มเติมประการใด จักได้ประกาศให้ทราบต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๑๒

(ลงชื่อ) พลตรี ชานู อังสุโชติ

(ชานู อังสุโชติ)

อธิบดีกรมวิเทศสหการ

ศิลปการปกครองคน

โดย วิโรจน์ ภูจินดา

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

(ต่อจากฉบับที่แล้ว)

นายอำเภอ “ยายจันทร์ครับ เรื่องที่ยายเล่ามาแต่ต้นชนปลายให้หลานฟังนั้นนะ ผมสงสารยายเหลือเกิน ไหนยายจะอายุอานามปาเข้าไป ๖๐ ปีเศษ ต้องมาลำบากลำบากเดินทางมาตั้งแต่เช้าจนกว่าจะมาถึงที่ว่าการอำเภอ

แต่ถึงอย่างไรก็ช่างเถิด เมื่อเรื่องมันมาถึงขั้นนี้แล้ว หลานอยากจะขอร้องยายสักข้อเป็นการแลกเปลี่ยนสิ่งที่หลาน จะช่วยให้ยาย หายทุกข์หายโศก ยายจะขัดข้องไหม”

ยายจันทร์ “ถ้าท่านนายอำเภอขอร้องยายแล้ว ไม่ว่าจะยากเย็นแสนเข็ญขนาดไหน ยายยอมทำทุกอย่าง ขอให้ท่านนายอำเภอออกปากขอร้องมาเป็นแล้วกัน”

นายอำเภอ “ผมขอย้อนถามยายอีกสักคำเถอะ การที่ไก่อของยายเข้าไปกินผักสวนครัวทำลายทรัพย์สินเพื่อนบ้านเสียหาย ไก่อของยายมีส่วนผิดอยู่บ้างหรือเปล่า ยายช่วยตอบหลานได้ไหม”

ยายจันทร์ “ว่าที่จริง ไก่อของยายมันก็ไม่ดี จะกินอะไร ยายมีให้มันกินสารพัด แต่ทำไมหนอ ไก่อของยายจึงวิ่งเข้าไปกินผักของทิศเหมือนได้”

นายอำเภอ “หลานดีใจและชื่นใจจัง ที่ยายรู้จักผิดชอบชั่วดี ไก่อของยายจันทร์ก็มีส่วนต้องรับผิดชอบเหมือนกัน ถ้าทิศเหมือนเขามาฟ้องเรียกค่าเสียหายที่ไก่อยายทำ ยายจะว่าอย่างไร ฉะนั้นสิ่งที่ผมจะขอยายก็คือ วันข้างหน้ายายอย่าได้ปล่อยให้ไก่อไปกินผักของเพื่อนบ้านก็แล้วกัน

เมื่อเรื่องมันมาถึงขั้นนี้แล้ว ผมต้องช่วยยายอย่างเต็มที่ ยายช่วยเอาน้ำส้ม (จดหมาย) ของผมไปให้ผู้ใหญ่สนใจ แล้วเรื่องของยายก็จะสงบลงด้วยดี”

ยายจันทร์ “ยายชอบใจท่านนายอำเภอมากที่อุตส่าห์เลี้ยงน้ำแข็งยาย นอกจากนั้นยังช่วยยายทักสินเรื่องไก่ให้เรียบร้อยได้ ยายชักรักและเลื่อมใสท่านนายอำเภอหนุ่มเข้าแล้ว”

นายอำเภอ “ไม่ต้องขอบใจอะไรผมหรอก ผมมีหน้าที่ต้องบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ราษฎรคนไหนเดือดร้อนมาขอให้ผมช่วย ผมรู้สึกมีเกียรติอย่างยิ่ง ผมเคยตั้งใจไว้ว่าเกิดมาเป็นข้าราชการรับใช้ประเทศไทยทั้งที ขอให้ได้ช่วยคนเอาบุญเอากุศลเพื่อชาติหน้าฟ้าใหม่ ผมจะได้ย้ายไปที่สบาย ๆ อย่างกับนายอำเภอคนอื่นเขาบ้าง นี่ก็ค่าแล้วขอให้ยายนอนค้างที่บ้านผมก่อน รุ่งเช้าค่อยไป”

(บทวิเคราะห์: ข้อเท็จจริงของเรื่องนี้ หากนายอำเภอซึ่งเป็นนักปกครองชั้นนำของอำเภอ ขาดศิลปการปกครอง ขาดศิลปการพูดจาชักจูงคนที่กำลังได้รับความทุกข์ โดยเฉพาะต้องเดินทางมาแรมวันอย่างกับยายจันทร์ของเรื่อง ยายจันทร์ อาจจะเป็นลมตายคาที่ว่าการอำเภอได้ แต่นี่ด้วยที่เด็ดของนายอำเภอที่ได้ใช้ความพยายามชักจูงยายจันทร์ให้สงบอารมณ์เรื่องไก่ไว้เสียก่อน แล้วเรื่องอื่น ๆ ก็ะพูดจាកันง่าย เรื่องน้ำเย็นน้ำแข็งแก้วเดียวนักปกครองไม่บังควรมองข้าม เพราะน้ำแข็งแก้วนี้เองสร้างความชื่นใจสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงยายจันทร์ให้เกิดศรัทธาในตัวนายอำเภอ

สำหรับการพูดจาใกล้เคียงเรื่องนี้จะต้องทำไปด้วยความเห็นอกเห็นใจ เมื่อพิจารณาว่ายายจันทร์เริ่มเข้าใจว่านายอำเภอมีความเข้าใจเห็นความทุกข์ยากของตนแล้ว ทางฝ่ายปกครองจะต้องชี้ให้ยายจันทร์เห็นว่าไก่ของยายจันทร์มีส่วนผิดอยู่เต็มประตูที่ก่อเรื่องวุ่นวายขึ้น แต่นักปกครองต้องรู้จักใช้ที่เด็ดไปในลักษณะที่ขอร้องมากกว่าจะออกคำสั่งให้ยายจันทร์ดูแลสัตว์เลี้ยงมิให้มาทำอันตรายทรัพย์สินผู้อื่นหรือเพื่อนบ้าน เมื่อยายจันทร์ได้รับการขอร้องจากผู้ให้ความเห็นอกเห็นใจซึ่งแกมีศรัทธาในตัวอย่างนี้ ย่อมเชื่อได้ว่า ในวันข้างหน้ายายจันทร์คงต้องใช้ความระมัดระวังไก่ของแกเพิ่มขึ้นกว่าเดิมอีกหลายเท่า ซึ่งแกมารู้ถึงความรับผิดชอบในทางแพ่งที่จะต้องชดเชยค่าเสียหายให้แก่หิดเหมือนเช่นนี้ ยายจันทร์คงเช็ดไปจนตาย)

(อ่านต่อหน้า ๓๕)

รุ่งขึ้นแต่เช้ายายจันทร์อารมณ์ดี จึงเดินทางกลับไปหมู่บ้านโคกใหญ่ โดยตรงไปยังบ้านผู้ใหญ่สมใจ เรื่องนี้จึงดำเนินต่อไปอีก

ผู้ใหญ่สมใจ “ยายจำ วันนั้นมีธุระอะไรหรือจึงอุ้มโก๋มาที่บ้านหลาน ยายนั่งก่อน หลานจะหาน้ำหาทำให้ยายกินแก้เหนื่อย”

ยายจันทร์ “ยายขอบใจผู้ใหญ่สมใจ ยายปลื้มใจหายหิวมาจากบ้านท่านนายอำเภอแล้ว”

ผู้ใหญ่สมใจ “โอโฮ! ยายจันทร์อายุตั้ง ๖๐ ปี ยังแข็งแรงเดินทางจากบ้านเราไปถึงที่ว่าการอำเภอเชียวหรือ หน้าฝนอย่างนี้รถยนต์วิ่งไปมาไม่ได้ ยายมีธุระสำคัญมาก ขนาดลงทุนเดินเท้าไป แล้วไถ่ยายซื้อมาหรือ”

ยายจันทร์ “ยายมีธุระเค็กร้อนถูกนักเลงตีทำทลายให้ยายไปฟ้องท่านนายอำเภอ ยายโมโห จึงได้เดินทางไปหาท่านนายอำเภอ เล่าเรื่องโก๋ที่ยายอุ้มมานี้ให้ฟังหมด ตกเย็นท่านนายอำเภอให้ยายค้างพักแรม รุ่งเช้ายายจึงจำมาหาผู้ใหญ่สมใจนี่เอง”

ผู้ใหญ่สมใจ “อ้อ ยายจันทร์นี่แข็งแรงเอากار ล้ำพลังหลานแล้วหากไม่มีธุระราชการสำคัญไปอำเภอ หน้าฝนอย่างนี้หลานนอนกับแม่ไ้หนุ่ดีกว่า”

เออ แล้วยายมีเรื่องโก๋อะไรหรือ ถ้าเรื่องไม่ลับลมคมนอกคมใน ยายเล่าให้หลานฟังบ้างได้ไหม”

ยายจันทร์ “โก๋ของยายตัวโปรกที่อุ้มมานี้ถูกขวางค์้วยท่อนไม้ชาหัก ยายจึงอยากไปให้ท่านนายอำเภอตัดสินว่าโก๋ของยายผิดหรือถูกอย่างไร”

ผู้ใหญ่สมใจ “แล้วท่านนายอำเภอตัดสินว่าอย่างไร ยายจึงบอกกับผมว่ายายหายเหนื่อยมาจากที่ว่าการอำเภอแล้ว”

ยายจันทร์ “โอ้ย อย่าให้ยายเล่าเลยเดี๋ยวจะหาว่ายายชมท่านนายอำเภอ นายอำเภอท่านเป็นคนดีมาก ยังคู้หุ่มแน่น จะพูดจะจาอะไร คุ่มน่าน่ารักน่าเคารพเชื่อฟังไปหมด ไม่เคยกรวโซกโซกซากเหมือนนายอำเภอคนอื่นที่ยายเคยพบมา นี่แหละหนายายว่าถึงอย่างไรไอ้พวกคอมมิวนิสต์มันคิดร้ายมาชวนยายให้เกิดขัดขวางพวกอำเภอ ยายเป็นไม่ว่อมมือค้วย ทีไม่ติยายอาจจะใช้ไม่ติพริกตึเกบานเอาเสียฉิบพวกอำเภอไม่ว่าจะเลวร้ายไปหมด คนตึๆ อย่างนายอำเภอก็มีมากอยู่”

ผู้ใหญ่มใจ “ยายจันทร์ของหลาน ถึงจะแก่ก็จริง มีที่เค็ดจ้ง ผมสู้ยายไม่ได้เรื่องนี้

เออ แล้วท่านนายอำเภอส่งอะไรมาถึงหลานหรือไร ยายจันทร์จึงมุ่งตรงมาหาหลาน”

ยายจันทร์ “ท่านนายอำเภอ ให้ยายถือหนังสือมาให้หลาน ยายอ่านหนังสือไม่ออก ไม่รู้ว่าท่านเขียนว่าอย่างไร ผู้ใหญ่มใจลองฉีกอ่านดูซิ”

ผู้ใหญ่มใจ “ผมอ่านจดหมายท่านนายอำเภอจบแล้ว ท่านสั่งให้ผมเป็นธุระไถ่เกสยเรื่องวิวาทบาดหมางกัน ผมเข้าใจดีโดยตลอด ขอให้ยายจันทร์สบายใจได้เลยว่า เหตุร้ายคำวาท้ายกันขนาดถึงขว้างปาไก่อีกไม่มีแน่ ถ้ายายเชื่อท่านนายอำเภอ ขอร้องว่า วันหน้าจะไม่ปล่อยให้ไก่อของยายไปกินผักเพื่อนบ้าน

แต่อย่างไรก็เหมือนก็ไม่ควรลงมือลงไม้ขว้างปาไก่อย่ายเช่นนั้น คนบ้านใกล้เคียงติดกัน ควรพุดจากกัน เรื่องเล็กน้อยไม่น่าให้เป็นเรื่องเดือดร้อนอย่างนี้จริงไหมยายจันทร์”

ยายจันทร์ “ยายรักและเคารพในตัวของท่านนายอำเภอ เมื่อนายอำเภอขอร้องยายแค่เรื่องกุแเลไก่อของยายเท่านั้น ยายขอรับรองว่าวันหน้าจะไม่ให้ไก่อย่ายออกไปเพ่นพ่านกินผักคนอื่นเดือดร้อนอีก”

ผู้ใหญ่มใจ “ผมปลื้มใจจ้งยาย ยายรู้ไหม ในข้อแรกผมตั้งใจที่มีลูกบ้านที่ค้อย่างกะยายจันทร์คนนี้ หากลูกบ้านของหลานว่าแล้วเชื่ออย่างนี้ หลานขอทำงานถวายเป็นชีวิตเอาเลย ในข้อสุดท้ายผมตั้งใจจนบอกไม่ถูกว่า ท่านนายอำเภอของผมมอบความไว้วางใจให้ผมเป็นผู้ไถ่เกสยเรื่องทุกข์ร้อนของลูกบ้านที่ผมต้องรับผิดชอบอยู่เต็มอก ยายจันทร์กลับไปพักผ่อนที่บ้านได้แล้ว แล้วผมจะไปหาทักเหมือนด้วยตนเอง”

(บทวิเคราะห์: เรื่องนี้แสดงให้เห็นถึงศิลปการปกครองบังคับบัญชาของนายอำเภอในทางที่รู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบ รู้จักใช้คนเป็น มีการมอบความไว้วางใจให้แก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาดำเนินการไถ่เกสยงานในหน้าที่ของตน ทำให้ผู้ใหญ่มใจเกิดความปลาบปลื้ม เกิดความศรัทธาเคารพยำเกรง ความดีของ

นายอำเภอ และต้องเป็นที่เชื่อได้ว่า ผู้ใหญ่สนใจต้องทำงานชั้นนี้อย่างมอบ
 ภายถวายชีวิตเมื่อเจ้านายมอบความรับผิดชอบให้ด้วยความไว้วางใจประการ
 หนึ่ง อีกประการหนึ่ง ถ้าหากนายอำเภอฉวยโอกาสแสดงบทรเสียเอง เรื่อง
 ก็อาจจะไม่จบลงง่าย เพราะนายอำเภอไม่เคยสร้างบารมีให้ทิศเหมือนเกิด
 ความเลื่อมใสศรัทธาในตัวมาก่อน ย่อมเป็นการยากจะใช้ตำแหน่งหน้าที่
 บังคับให้ราษฎรเชื่อถือในถ้อยคำของตนได้เหมือนอย่างทีพุดจากกับยายจันทร์
 ที่หนีร้อนไปพึ่งเย็น นี่แหละเป็นเรื่องที่เด็ดของศิลปการปกครองบังคับบัญชา
 และการปกครองชาวบ้าน ที่อยู่ในระหว่างทางเลือกสองแพร่ง เช่น ชาวบ้าน
 โศกใหญ่)

ครั้นตกเย็นผู้ใหญ่สนใจจึงเดินทางไปยังบ้านของทิศเหมือน เรื่องของเราจึงเดินเครื่อง
 ต่อไป

ผู้ใหญ่สนใจ “ทิศเหมือนอยู่ไหม ทิศเหมือนอยู่ไหม ผมมาเยี่ยมเยียน”

ทิศเหมือน “วันนี้ฝนฟ้าถ้าจะตกแน่ ผู้ใหญ่สนใจมาถึงบ้านผมได้ เข้ามาในบ้านผมก่อนซิ
 มีธุระอะไรจะพุดจากกับผมหรือ หากวันหน้าผู้ใหญ่มีธุระอะไร เรียกผมไปพบ
 ก็ได้ ผู้ใหญ่เป็นถึง “พ่อบ้าน” ผมเป็นแค่ “ลูกบ้าน” ผมออกเกรงใจ
 ผู้ใหญ่สนใจอยู่”

ผู้ใหญ่สนใจ “สวัสดิ์ทิศเหมือน ผมจะเป็นผู้ใหญ่บ้านก็จริง แต่ผมก็ยังเป็นไอ้สนใจ เป็นน้อง
 เป็นน้องพี่ทิศเหมือน เหมือนเดิม

เป็นอย่างไรบ้างการทำมาหากินปลูกผักทำสวนครัว พอมีกาไรเลี้ยง
 ครอบครัวไหม มีปัญหาเรื่องน้ำกินน้ำเพาะปลูกบ้างไหม มีขโมยขโจรลักเล็ก
 ขโมยน้อยไหม บอกมาผมจะช่วย ผมกำลังพีตจัง”

ทิศเหมือน “ผมว่าแล้วไง ที่ผมไปเลือกตั้ง “ผู้ใหญ่บ้านโศกใหญ่” คราวที่แล้ว ผมเลือก
 ไม่ผิดตัวแน่ ผมเผ้าดูการทำมาหากิน การช่วยเหลือญาติพี่น้องในหมู่บ้าน การ
 บำเพ็ญประโยชน์ของผู้ใหญ่สนใจมาตั้งแต่ผู้ใหญ่เริ่มลงมือทำมาหากินเมื่อจบจาก
 เรียนหนังสือแล้ว ยังเห็นผู้ใหญ่กงแสนกงวาทำมาตั้งแต่ ๗ ปีแล้ว เดิมเคยช่วย
 ชาวบ้านอย่างไร เดียวนี้ก็ไม่เคยเปลี่ยนแปลงเลย กงออกปากช่วยชาวบ้าน
 เช่นเคย

ผมจึงขอให้คุณความดีที่ผู้ใหญ่สร้างสมบารมีจึงตอบสนองผู้ใหญ่ให้ได้
รับเลือกเป็น “กำนัน” เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของพวกลูกบ้านเด็ก สารุ สารุ สารุ”

ผู้ใหญ่สมใจ “ทิกเหมือนอย่ายกยกปอนันผมเลย เตี้ยวผมลอยขึ้นฟ้าไป ทิกเหมือนจะไม่มี
เพื่อนบ้านอย่างผม เมื่อทิกเหมือนได้ให้ความเชื่อถือน้อยอย่างนี้ ผมมีเรื่องจะมา
สอบถามและขอร้องเรื่องพิพาทกับยายจันทร์ถึงเรื่องไก่ เรื่องมันเป็นอย่างไร
มายังไง ทิกเหมือนช่วยเล่าให้ผมฟังได้ไหม”

ทิกเหมือน “เรื่องไก่ของยายจันทร์เพื่อนบ้านของผมนั้นนะ ก็ไม่มีอะไรมาก คือว่ายายจันทร์
แกเลี้ยงไก่ไม่ระมัดระวังปล่อยให้ไปเที่ยวกินผักกินหญ้าเพื่อนบ้าน ผมออกทนม
นาน พอที่วันนั้นอารมณ์ไม่ค่อยจะดีจึงเพียงแต่จะใช้ไม้ขวางไก่ให้หนีไปเท่านั้น
แต่เผอิญเป็นคราวเคราะห์ห้ามยามร้าย ไปโดนไก่ยายจันทร์เข้า เรื่องจึงเกิดขึ้น
ผมเองเมื่อหายโมโหแล้ว วันรุ่งขึ้นจะไปขอโทษขอโพย ยายจันทร์ก็ไป
หาที่บ้าน แต่ไม่รู้ว่ายายจันทร์แกไปไหน เห็นชาวบ้านว่าแกอุ้มไก่ตัวโปรดไป
แต่เช้า นี่ยังไม่รู้ว่ายายจันทร์กลับมาหรือยัง”

ผู้ใหญ่สมใจ “ผมต้องขอบใจทิกเหมือนแทนยายจันทร์ที่ว่า ทิกเหมือนรู้ถึงบาปบุญคุณโทษ
ที่ขวางไก่ ผมว่าคนเราเวลาโมโหมักจะขาดสติยับยั้งคิดไตร่ตรอง เมื่อหายโมโห
แล้วพูดจากันรู้เรื่อง จริงไหมทิกเหมือน

เมื่อเรื่องมันจะลงเอยกันได้แบบมีการขอโทษขอโพยปรับความเข้าใจกัน
ผมจึงต้องถือโอกาสขอร้องทิกเหมือนว่า วันหน้าวันหลังหากเผอิญไก่ของเพื่อน
บ้านหลงเข้าไปในสวนกัดกินผักไปบ้าง ก็ให้นึกว่าเราทำบุญไป แล้วก็ไล่มัน
ออกไปหรือบอกเจ้าของให้จัดการเอง ผมว่าวิธีนี้จะดีกว่า หรือทิกเหมือนว่า
อย่างไร ผมอยากฟังความเห็น”

ทิกเหมือน “ข้อนี้ผมเข้าใจดี และผมขอรับรองว่าสิ่งที่ผู้ใหญ่สมใจขอร้องผมนั้น ผมตกปาก
รับคำได้เลยว่าผมทำได้”

เออเนี่ยยายจันทร์กลับมาบ้านหรือยัง ผมจะไปขอโทษแกสักหน่อย ไหน
ผมก็ผิดไปแล้ว ทำร้ายกะทั่งสัตว์ อีกอย่างหนึ่ง บ้านผมกับบ้านยายจันทร์ก็อยู่
ใกล้ซิกติดกัน ควรจะเป็นเพื่อนบ้านที่ดีรักใคร่กัน เผื่อเกิดไฟไหม้ เผื่อมี

โจรผู้ร้ายหรือพวกคอมมิวนิสต์มาปล้นล้นหมู่บ้านบังคับเอาอาหาร หรือบังคับประชุมให้เข้าทำให้รำเผลยคชัรัฐบาลหรือพวกอำเภอรืยผู้ใหญ่บ้าน ผมก็จะได้ชวณยายจันทร่ออกต่อสู้เพื่อศักดิ์ศรีของชาวบ้านโคกใหญ่และความเป็นเอกราชของไทยมาช้านาน ผมขอสู้แค่ตายเลย”

ผู้ใหญ่สมใจ “ดีแล้วทืคเหมือน ทืคเหมือนกับยายจันทร่ก็เป็นคนในหมู่บ้านเดียวกันมาหลายสิบปี อย่าให้เรื่องไก่อั่วเดียวมาตักความเป็นญาติมิตร

ยืงเวลานี้หมู่บ้านโคกใหญ่ของเรากำลังมีคนแปลกหน้าเข้ามาพลุกพล่านบางคนมาขอเสบียงอาหาร บางคนมาชักจูงชาวบ้านไปทางไม่ดี ผมสงสัยจังเลย นี่ผมกำลังสืบสวนสะตักับฟังอยู่ หากทืคเหมือนได้ข่าวร่องรอยอะไรช่วยบอกผมด้วย ผมขอบใจทืคเหมือนล่วงหน้า ผมลาทืคเหมือนละครับ”

(บทวิเคราะห์: หลังจากนายอำเภอได้มอบความไว้วางใจมอบอำนาจหน้าที่ใกล้เคียงให้แก่ผู้ใหญ่สมใจ ท่านผู้อ่านจะพบว่า ผู้ใหญ่สมใจยังเป็เด็กหนุ่มอายุแค่ ๒๕ ปีเรียนหนังสือแค่ ม. ๓ โรงเรียนบ้านนอก สามารถทำการใกล้เคียงเรื่องไก่อให้สงบลงได้ด้วยดี บัวไม่ช้ำน้ำไม่ขุ่น ทั้งนี้เพราะเหตุว่ายายจันทร่ศรัทธาในตัวผู้ใหญ่บ้านของแกถึงขนาดเคยไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งคุณสมใจให้เป็นผู้ใหญ่บ้าน ดังนั้นการที่ผู้ใหญ่พูดจาขอร่องให้ยายจันทร่ปฏิบัติตามคำขอร่องของนายอำเภอซึ่งยายจันทร่เคารพเป็นเดิมพันอยู่แล้ว จึงเป็นเรื่องง่ายดาຍประการหนึ่ง

ประการที่สอง ผู้ใหญ่สมใจไม่ยอมเล่าเรื่องที่ยายจันทร่ไปฟ้องนายอำเภอเกี่ยวกับเรื่องไก่อ การพูดจาจึงเป็นไปอย่างกันเอง ไม่สร้างความรู้สึกไม่ดีว่าทางราชการเข้ามาก้าวก่ายใน เรื่องเล็กน้อยซึ่งชาวหมู่บ้านตกลงกันได้

ประการที่สาม ผู้ใหญ่สมใจมีที่เด็ดดังที่กล่าวมาแล้ว นอกจากนั้นผู้ใหญ่สมใจยังใช้ศิลปะของนักปกครอง กล่าวคือ แทนที่ผู้ใหญ่สมใจจะใช้อำนาจของความเป็นผู้ใหญ่บ้านเรียกให้ทืคเหมือน มาพูดจาใกล้เคียงต่อหน้ายายจันทร่ยอมทำได้ แต่ไม่บังเกิดประโยชน์แต่อย่างใด เพราะทั้งสองฝ่าย

อาจถือที่รู้มานะเอาชนะกัน ต่างก็จะทุ่มเถียงว่าฝ่ายตนทำถูก แต่ผู้ใหญ่
สนใจกลับใช้วิธีการเดินไปหาที่เหมือนด้วยตนเอง ที่เหมือนซึ่งเป็นลูกบ้าน
อยู่แล้วย่อมมีความเกรงใจผู้ใหญ่บ้านเป็นทุนอยู่ การที่ผู้ใหญ่บ้านมาถึงบ้าน
ตนเอง ย่อมเป็นการเสริมสร้างบารมีให้เกิดในตัวผู้ใหญ่จากลูกบ้านโดยไม่
รู้ตัว

ประการที่สี่ ผู้ใหญ่สนใจของเราที่ไม่รู้ว่ามีเหตุจูงใจเข้าเรื่องไถ่กันที่
วิธีที่ผู้ใหญ่สนใจใช้ก็คือ ขวนทิดเหมือนพูดคุยเรื่องการท่ามาหากินด้วยการ
ออกปากรับช่วยเหลือต่าง ๆ นานา อันเป็นการสร้างบารมีเพิ่มคะแนนให้แก่
ตนเอง เมื่อทิดเหมือนเกิดความเลื่อมใสเคารพยำเกรงและมีศรัทธาผู้ใหญ่
สนใจแล้ว การพูดจาเรื่องไถ่นั้นจะเป็นไปไม่ยาก เรื่องนี้เผอิญทิดเหมือน
เป็นลูกบ้านโคกใหญ่ที่ด้อยชั้นแข็งท่ามาหากินมีความรักหมู่บ้านรักประเทศ
ชาติ รู้ถึงความผิดชอบชั่วดีขนาดออกปากจะไปปรับความเข้าใจโดยขอโทษ
ยายจันทร์ด้วยตนเองดังนี้ จึงเป็นโอกาสที่ดีที่ผู้ใหญ่สนใจจะได้ปล่อยศิลปะ
การปกครองคน คือ ขอร้องทิดเหมือนแทนการออกคำสั่งให้ทิดเหมือนอย่า
ได้ใจร้อนโมโห เรื่องของเรื่องจึงจบแค่นี้)

๑๐ ขุนนุสสุกล้างแห่ง
ภายนอกเห็นหนามหนา
ภายในย่อมรสา
สาธุชนนั้นแล

สาขา
หนันแท้
เอมโอบ
เลิศด้วยดวงใจ

— จากโคลงโลกนิติ

“สู่บรรณพิภพ”

โดย สมรักษ์ จันทรสูตร

(ต่อจากฉบับที่แล้ว)

ความจริงประเภทของนวนิยายนี้ยังมีอีกมาก แต่ก็ก็เป็นประเภทที่แบ่งปลีกย่อยออกไป เช่นนวนิยายรักอาจแบ่งย่อยออกไปเป็นนวนิยายระหว่างชาติ (International Novel) ได้อีก เช่นเรื่องมาดามบักเตอร์ฟลายหรือที่เรารู้จักกันดีในแบบไทยๆ ว่า สาวเครือฟ้า แต่ก็ก็เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรักอยู่ดั้นด้นแหละ หรือนวนิยายในแนวสังคม (Social Novel) ซึ่งมุ่งจะบันทึกเหตุการณ์ของสังคมในแนวใดแนวหนึ่ง เช่นเรื่องสี่แผ่นดิน ของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ก็แบ่งย่อยมาจากนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ ผมจึงขอชวนวันไม่กล่าวถึงเสียบ้างเพื่อนำท่านขึ้นบันไดไปสู่บรรณพิภพขั้นต่อไปให้เร็วขึ้น เรื่องต่อไปที่ผมจะเสนอคือเรื่องสถานการณ์นาฏกรรม (Dramatic Situation) ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งในการเขียนนวนิยาย เปรียบเสมือนเป็นวัตถุดิบของนักเขียนที่จะนำไปปรุงแต่งเป็นเรื่องราวต่างๆ มาเสนอผู้อ่าน สถานการณ์นาฏกรรมนี้มีอยู่มากมายหลายสิบแบบ แต่ในที่นี้จะยกมาเป็นตัวอย่างสัก ๓-๔ แบบเท่านั้น ซึ่งได้แก่

๑. การแก้แค้นสืบสกุล เป็นสถานการณ์อย่างหนึ่งที่ผู้อ่านให้ความสนใจมาก คือเป็นเรื่องพิพาทกันระหว่างสกุลหนึ่งกับอีกสกุลหนึ่ง แล้วผูกพยาบาทอาฆาตกันมาจนถึงชั้นลูกหลาน ใช้ในการแต่งเรื่องอาชญากรรมโดยใช้สูตรนามยอกเอาหนามบ่ง หรือสูตรแก้แค้นได้เป็นอย่างดี

๒. ความใฝ่สูง นับเป็นอุดมคติอันสูงส่ง เช่นเป็นเสมียนก็มีความทะเยอทะยานอยากได้เลื่อนชั้นเลื่อนตำแหน่งขึ้นไปสูงๆ จึงได้ต่อสู้ฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ เพื่อให้บรรลุตามปณิธานของตน จะใช้สูตรสำเร็จหรือสูตรตะวันตกในการแต่งเรื่องก็ได้

๓. การพลีตัวเพื่ออุดมคติ คือตัวละครจะเป็นผู้มีอุดมคติอย่างแน่วแน่ ยอมเสียสละทุกอย่างแม้แต่ชีวิตของตน เมื่อถึงปณิธานไว้อย่างใดแล้วต้องพยายามทำเช่นนั้นให้ได้ ใช้ประกอบกับสูตรเสียสละในการแต่งเรื่อง

๔. อุปสรรคของความรัก เพราะความรักธรรมดาๆ ที่ราบรื่นไม่ค่อยมีสิ่งที่น่าสนใจ แต่ถ้าเป็นความรักที่มีอุปสรรคแล้วจะทำให้ผู้อ่านสนใจติดตามอ่านต่อไป สูตรที่ใช้กับสถานการณ์นี้คือสูตรครอบครัวและสูตรชายหญิง

เอาละครับ ผมก็ได้พาท่านขึ้นบันไดบรรณพิภพมาหลายชั้นแล้ว คราวนี้ก็จะมาถึงประตูทางเข้าเสียที คือการ Plot เรื่อง เพราะการที่จะเขียนนวนิยายเรื่องใดๆ ก็ตามต้องมีการผูกเค้าโครงเรื่องก่อน ซึ่งมีอยู่ ๕ วิธี ดังนี้

วิธีแรก ใช้ชีวิตของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ท่านทราบเรื่องของเขาคือเป็นหลักในการผูกเค้าโครงเรื่องโดย

ก. นำเอาชีวประวัติของบุคคลนั้นมาเขียนตามความเป็นจริงอย่างย่อๆ โดยไม่แก้ไขสิ่งใดก่อน

ข. พิจารณาว่าทั้งชีวิตของบุคคลนั้นมีส่วนใดบ้างที่จะมีคุณค่าต่อมนุษยชาติ แล้วเน้นในเรื่องนั้นๆ ให้ผู้อ่านเห็นอย่างชัดเจน

ค. พิจารณาทหาคำสำคัญในเรื่อง (Theme) คือเรื่องที่เขียนขึ้นโดยมีบุคคลผู้นั้นเป็นตัวละครสำคัญของเรื่องนั้น เป็นไปในแนวใด มีสังคมนะไรบ้างหรือไม่ เช่นเรื่องละครแห่งชีวิต ของ ม.จ. อากาศคำเริง รพีพัฒน์ มีแนวคิดว่า โลกคือละครโรงใหญ่ และมนุษย์เปรียบเหมือนตัวละคร แต่บทบาทที่ตัวละครของโลกแสดงนั้นเป็นความจริงเพราะเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์แต่ละคนนั่นเอง เป็นต้น

ง. เปลี่ยนชื่อเปลี่ยนนามสกุลและปรับปรุงเพิ่มเติมสิ่งต่างๆ เช่น เพิ่มตัวละครหรือปรับปรุงบทบาทของตัวละครเพื่อให้เรื่องน่าอ่านขึ้น

วิธีที่สอง Plot เรื่องจากแนวคิดสำคัญอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วมาขยายความให้เป็นเรื่องเป็นราวต่อไป เช่นเรื่องเกี่ยวกับความรัก ซึ่งผมจะขอยกตัวอย่างเรื่องกามนิท เดิมมีแนวคิดสำคัญอยู่เพียงว่าที่ใดมีความรักที่นั่นมีความทุกข์ ซึ่งเป็นสังคมน่าหนึ่งตามหลักพุทธศาสนา แล้วผู้เขียนก็นำมาขยายความโดยสร้างตัวละครชายหญิง คือกามนิทและวาสิฏฐี ให้มารักกันแล้วก็พลัดพรากจากกันไปไม่สมหวังในความรักจึงเกิดความทุกข์ขึ้น ซึ่งก็เป็นการ Plot เรื่องได้ดีทีเดียวครับ และดูเหมือนว่าเราถูกบังคับให้อ่านเรื่องนี้กันมาแล้วในสมัยเรียน

หนังสือชั้นมัธยมต้น ๆ แต่ตอนนั้นผมยังไม่ค่อยซาบซึ้งหรอกครับ เพิ่งจะมาประทับใจเอาต่อเมื่อได้ร้ออ่านรักผู้หญิงแล้วออกหักนั้นแหละครับ คือได้รู้สึกว่าเป็นความทุกข์จริงอย่างที่ท่านว่าไว้อย่างยิ่งนักทีเดียว

วิธีที่สาม ใช้การขยายเหตุการณ์ต่างๆ ให้เป็นเรื่องน่าสนใจ โดยนำเอาสถานการณ์นาฏกรรมแบบหนึ่งแบบใดเป็นหลัก เช่น การกบฏ แล้วผูกเป็นเรื่องราวให้มีการต่อสู้รบราฆ่าฟันกัน หรือการทำจารกรรมได้กิน อะไรๆ ทำนองนั้นแหละครับ หรือจะใช้สถานการณ์นาฏกรรมหลายแบบมาประกอบกันก็ได้

วิธีที่สี่ Plot เรื่องโดยสร้างตัวจักรกลาง (Pivotal Character) คือตัวละครเอกของเรื่องขึ้นก่อน แล้วจึงสร้างตัวประกอบต่างๆ ให้ดำเนินบทบาทไปตามวิถีทางซึ่งเกี่ยวข้องกับตัวจักรกลางนั้น อาจสร้างให้ปรากฏขึ้นมาในตอนหนึ่งตอนใดของเรื่องแล้วหมดบทบาทไปในตอนนั้นๆ หรือบางตัวอาจอยู่จนถึงตอนท้ายของเรื่องก็ได้ วิธีนี้สังเกตได้ง่ายครับ เพราะแทบทั้งเรื่องมีบทบาทของตัวละครเอกอยู่ตลอดเวลา จะกล่าวถึงตัวประกอบอื่นๆ บ้างก็เพราะที่มาเกี่ยวข้องกับตัวละครเอกเท่านั้น เช่น เรื่องที่มีการเดินกำลังภายในของพวกบู๊ลิ้มที่กำลังเป็นนวนิยายขายดีอยู่ในปัจจุบัน เป็นต้น

วิธีที่ห้า Plot เรื่องโดยวิธีย่อเรื่อง (Synopsis) จากนวนิยายต่างประเทศ ๒ หรือ ๓ เรื่อง แล้วนำมาผสมเป็นเรื่องเดียวกัน หรืออาจจำมาจากภาพยนตร์ต่างประเทศที่เข้ามาฉายในประเทศของเราก็ได้ วิธีนี้เหมาะที่จะใช้เมื่อหมดภูมิแล้ว ซึ่งผมไม่อยากแนะนำให้ใช้หรอกครับ เพราะอาจเสี่ยงต่อการละเมิดลิขสิทธิ์อยู่มากทีเดียว

เมื่อ Plot เรื่องได้แล้ว ตอนนั้นก็มาถึงการลงมือเขียนละครับ โดยปกติการเขียนนวนิยายแบ่งออกเป็นบทๆ บทที่ ๑ ของนวนิยายนั้นก็คือการเปิดเรื่อง มีคำพังเพยอยู่ว่าการเริ่มต้นที่ดีเท่ากับสำเร็จไปแล้วครึ่งหนึ่ง การเปิดเรื่องในนวนิยายก็เช่นเดียวกัน ถ้าเปิดเรื่องดีก็มีหวังว่าจะเป็นนวนิยายขายดีได้เพราะผู้ซื้อจะเปิดอ่านดูตอนแรกๆ กับตอนท้ายก่อนว่าเริ่มเรื่องและจบเรื่องอย่างไร ถ้าเขาเกิดความสนใจในเรื่องนั้นๆ แล้วก็จะติดตามอ่านในบทต่อไป การเปิดเรื่องนี้มีวิธีการที่นิยมใช้อยู่ในวงการประพันธ์หลายวิธีด้วยกัน เช่น

๑. การเปิดเรื่องอย่างเรียบๆ ใช้กับนวนิยาย “กรอบกว้าง” หรือนวนิยายที่เกี่ยวกับชีวิตและสังคม เช่นเรื่อง Wild Strawbury ของ Angella Thurgel เปิดเรื่องโดยให้พบกับ

ตัวละครสำคัญของเรื่องทุกตัวโดยเริ่มที่โต๊ะอาหารซึ่งสมาชิกของครอบครัวมารวมกันอยู่ทั้งหมด แล้วผู้เขียนแนะนำตัวละครตามลำดับความสำคัญ หรือจากเรื่องวิมานลอย (Gone with the wind) ของ Magaret Michell เปิดเรื่องโดยการพรรณาลักษณะของตัวนางเอก คือ Scarlet Ohara ซึ่งมีความผิดปกติธรรมดา คือมีเอวเล็กเป็นพิเศษ

๒. เปิดเรื่องอย่างโลดโผน นิยมใช้กับเรื่องผจญภัยหรือเรื่องเกี่ยวกับอาชญากรรม เช่นเรื่อง ชวนหนึ่ง เปิดเรื่องโดยการแย่งกรรมสิทธิ์ในหมิวตัวเดียวกันของตัวละครสำคัญ คือ เอเติ้ลและเบลดา หรือถ้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอาชญากรรมอาจใช้แบบ “ฆาตกรรมหน้าแรก” (Page one murder) คือให้มีการฆาตกรรมเกิดขึ้นก่อนในตอนแรก แล้วจึงดำเนินเรื่องต่อไป

๓. เปิดเรื่องด้วยความแปลกประหลาดหรือผิดธรรมดาต่างๆ เช่นเรื่องมรสุ่มแห่งชีวิต ของหลวงวิจิตรวาทการ เปิดเรื่องโดยการให้พระเอกของเรื่องซึ่งมีฐานะร่ำรวยและมีวิชาความรู้ดีละความหรูหราโอ่อ่าของเมืองหลวงไปมีชีวิตสันโดษอยู่บนเกาะเล็กๆ สนใจแต่เรื่องหนังสือและการเพาะปลูก เป็นต้น

๔. เปิดเรื่องด้วยกิริยาอาการที่น่าสนใจ เช่นเรื่องแผ่นดินของเรา ของ แม่อนงค์ (มาลัย ชูพินิจ) เปิดเรื่องโดยให้มีบุคคลหนึ่งมาทำการประมุขราคาซื้อบ้านจิระเวสน์ได้สำเร็จ โดยมีกิริยาท่าทางที่แสดงให้เห็นว่าเป็นทายร้ายต้อยอย่างไรก็ต้องประมุขเอาบ้านหลังนั้นให้ได้ ทำให้คนทั้งหลายอยากทราบเรื่องราวความเป็นมาของบุคคลผู้นั้นว่าเหตุใดจึงอยากได้บ้านหลังนั้นมากนัก

๕. เปิดเรื่องโดยใช้ฉากที่แปลก เช่นเรื่อง Telma ของ Mary Corelli เปิดเรื่องโดยใช้ฉากอาทิตย์เที่ยงคืนที่นอร์เวย์ เป็นต้น

๖. เปิดเรื่องโดยใช้บทสนทนา (Dialogue) ที่แปลก เช่นเรื่องผู้ชนะเลิศ ของหลวงวิจิตรวาทการ เปิดเรื่องโดยใช้บทสนทนาว่า “เดี๋ยวก่อน ขอให้หยุดกวาดใจสักประเดี๋ยว” (ช.) “ขอให้หยุดกวาดใจสักประเดี๋ยว คุณพูดได้ว่าขอให้หยุดกวาดใจสักประเดี๋ยว ดิฉันไม่เคยกวาดใจคุณมาเลยตลอดเวลาสองปี ดิฉันมีชีวิตอยู่ในความทอถ้ง มีพวกที่เหมือนไม่มีเพราะผมัวอยู่กบิลึง กล้องจุลทัศน์ อยู่กับเลือด ขวดยา....” (ญ.) เป็นต้น

๗. เปิดเรื่องโดยการอภิปรายธรรมปรัชญา หรือสัจธรรมที่น่าสังเกต ซึ่งส่วนมากมักจะกล่าวถึงไว้แต่ตอนแรกเริ่ม นักประพันธ์ของไทยผู้หนึ่ง คือ ดอกไม้สด ได้ใช้วิธีนี้

เป็นประจำ เรื่องละครแห่งชีวิต ของ ม.จ. อากาศคำเริงฯ ก็เปิดเรื่องโดยวิธีนี้ โดยอภิปราย
 สัจธรรมของ โอมาร์ ไคยาม ผู้เป็นนักปราชญ์และกวีชาวเปอร์เซียที่ว่า “คุณหนึ่งคุณละคร แล้ว
 ย้อนคุณตัว ยืมเยาะเล่นหัว เต้นยั่วเหมือนฝัน” หรือเรื่อง บักกิงนกรแห่งความหลัง ของ
 สก กุรมะโรหิต เปิดเรื่องโดยอภิปรายเกี่ยวกับสัจธรรมของชีวิต ว่าชีวิตและโชคชะตาของ
 มนุษย์ คืออะไร แล้วตั้งคำถามผู้อ่านว่า “ท่านเชื่อไหมว่า โชคได้พาข้าพเจ้าไปถึงบักกิง
 นกรแห่งวัฒนธรรมของจีนอันมีความสวยงามของศิลปะอย่างลึกซึ้งยากที่จะพรรณนาถูก แต่
 ผู้เบื้องหลังแห่งความสวยงามนั้น ความเศร้าและความเยือกเย็นของชีวิตได้ซ่อนตัวอยู่เงิบๆ...”

การเปิดเรื่องนี้จะนำเอาตอนหนึ่งตอนใดของเรื่องมาเปิดเรื่องก็ได้ เช่นเปิดเรื่องใน
 ตอนปฐมวัยของตัวละครอย่างเรื่องละครแห่งชีวิต ของ ม.จ. อากาศคำเริงฯ หรือเปิดเรื่องใน
 ตอนกลางของชีวิตตัวละครอย่างเรื่อง History of Mr. Polley ของ H.G. Wells แล้วบทต่อไป
 จึงย้อนไปเล่าเรื่องชีวิตในปฐมวัย หรือเรื่องบางเรื่องอาจเปิดเรื่องในตอนปลายชีวิตของตัว
 ละครก็ได้ แต่ควรนำเอาตอนที่ตื่นเด่นของเรื่องมาเปิดเรื่องเพื่อประโยชน์ในการดึงดูดความ
 สนใจของผู้อ่านตามที่ได้กล่าวมาแล้ว เมื่อเปิดเรื่องได้แล้วการดำเนินเรื่องต่อไปก็มีหลักว่า
 ให้เขียนบทต่อไปแต่ละบทในลักษณะของการเขียนเรื่องสั้น คือให้แต่ละบทเป็นเรื่องสั้น
 เรื่องหนึ่งแต่มีตัวละครชุดเดียวกันและแต่ละบททำหน้าที่เพียงอย่างเดียว คือมุ่งหมายจะแสดง
 เรื่องราวแต่เพียงจุดใดจุดหนึ่ง ทั้งนี้ โดยให้มีบทหนึ่งที่ตัวละครต่างๆ ได้มาพบกัน และในตอน
 ปลายของแต่ละบทต้องมีการกรุยทางไว้สำหรับการเดินเรื่องในบทต่อไปด้วย ทำเช่นนั้นเรื่อย ๆ
 จนถึงการปิดเรื่องเพื่อจบเรื่องในบทสุดท้ายของเรื่องซึ่งมีอยู่สองอย่าง คือปิดเรื่องแบบ Happy
 ending หรือ Comedy ending ซึ่งจบอย่างมีความสุข และปิดเรื่องแบบ Tragedy ending ซึ่ง
 จบอย่างเศร้าโศก แล้วแต่การผูกเค้าโครงเรื่องของเรื่องนั้นๆว่าจะให้เป็นเรื่องอย่างไร แต่
 ส่วนมากนิยมเขียนให้จบวิธีแรกเพราะเป็นแนวที่ตลาดหนังสือต้องการมากกว่าวิธีที่สอง

เพื่อให้ท่านได้มีความเข้าใจยิ่งขึ้น ผมขอเสนอบทวิเคราะห์นวนิยายสักเรื่องหนึ่ง
 เพื่อเป็นตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

บทวิเคราะห์นวนิยายเรื่อง “ข้างหลังภาพ”

ผู้ประพันธ์ — ศรีบูรพา (กุหลาบ สายประดิษฐ์)
 สูตร — สถานการณ์รูปสามเหลี่ยม + ชายพบหญิง

แบบ — แบบเลขแปด (Eight Arabic Type)

ชนิดหรือประเภท — นวนิยายรัก (Romantic Novel) + นวนิยายเรื่องราวจากต่างประเทศ (Exotic Novel)

สถานการณ์นาฏกรรม —

๑. อุปสรรคของความรัก คือตอนที่ นพพร และ ม.ร.ว. กิริติ ได้พบความรักและได้พบความจริงว่าความรักของตนมีอุปสรรค เนื่องจาก ม.ร.ว. กิริติ นั้น ได้แต่งงานกับพระยาธิการบตีเสียก่อนแล้ว เธอจึงมีหน้าที่ที่จะต้องซื่อสัตย์ต่อสามี คนทั้งสองยอมไม่อาจปล่อยตัวปล่อยใจตามความต้องการของความรักได้

๒. ความจำเป็นที่ต้องสละคนรัก คือตอนที่ ม.ร.ว. กิริติ จำต้องสละคนรัก คือ นพพร ติดตามสามีกลับประเทศไทยเพื่อทำหน้าที่ภรรยาที่ดีต่อไป และเพื่อรักษาไว้ซึ่งเกียรติยศชื่อเสียงของตนและของวงศ์ตระกูล

๓. การสูญเสียคนรัก มีอยู่ ๒ ตอน คือตอนที่ นพพรสูญเสีย ม.ร.ว. กิริติ ที่เขารัก ขณะที่อยู่ในญี่ปุ่น เนื่องจากเธอต้องติดตามสามีกลับประเทศไทย และตอนที่ ม.ร.ว. กิริติ สูญเสีย นพพร เมื่อ นพพร กลับมาสู่ประเทศไทยแล้วและไม่ได้คิดว่า ม.ร.ว. กิริติ ยังรักตนอยู่ จึงได้แต่งงานไปกับปรีดี

Plot เรื่อง — เป็นการ Plot เรื่องโดยขยายเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับความรัก ด้วยการนำเอาสถานการณ์นาฏกรรมหลายแบบดังที่กล่าวแล้วในเรื่องสถานการณ์นาฏกรรมมาประกอบกัน โดยเขียนให้เป็นเรื่องของความรักระหว่างชายและหญิงไทยคู่หนึ่งซึ่งได้บังเกิดขึ้นในต่างประเทศ คือ นพพรกับ ม.ร.ว. กิริติ แต่เป็นความรักที่มีอุปสรรคมากประกอบกับความไม่เข้าใจในรัก คนทั้งสองจึงไม่ได้สมหวังในความรักและต่างฝ่ายก็ต้องทนทุกข์ทรมานใจเพราะความรักนั้น จนกระทั่งฝ่ายหญิงได้ตายจากไป

จุดสุดยอดของ Plot เรื่องนี้ก็คือตอนที่ ม.ร.ว. กิริติ บัวหนักใกล้จะถึงแก่กรรม เธอได้มอบภาพ "มิตาเกะ" ให้แก่นพพรและบอกให้นพพรรู้ว่าเธอก็รักนพพรเช่นเดียวกัน ซึ่งนพพรไม่เคยรู้มาก่อนและไม่เข้าใจในความรักของเธอ มารู้อีกก็ต่อเมื่อทุกสิ่งทุกอย่างสาย

ไปเสียแล้วเพราะนพพรก็ได้แต่งงานไปกับปรีดี และ ม.ร.ว. กิริติ ก็ใกล้จะประสูติบุตรสุดท้ายของชีวิต ไม่มีทางที่จะแก้ไขเหตุการณ์ให้เป็นอย่างอื่นได้

การเปิดเรื่อง — เรื่องนี้เปิดเรื่องในตอนท้ายของเรื่องและเป็นการเปิดเรื่องอย่างเรียบ ๆ โดยได้กล่าวถึงภาพ “มิตาเกะ” อันเป็นอนุสรณ์แห่งความรักของนพพรและ ม.ร.ว. กิริติไว้ในภavnนำ ซึ่งเวลาในขณะนั้นตามเนื้อเรื่องเป็นเวลาที่ ม.ร.ว. กิริติ ได้สิ้นชีวิตไปแล้ว การเปิดเรื่องเช่นนี้จะทำให้ผู้อ่านสนใจติดตามอ่านต่อไปเพื่อจะได้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของภาพมิตาเกะ และเรื่องราวที่แฝงอยู่เบื้องหลังความหมายของภาพนั้น

การแบ่งบทและจุดมุ่งหมายของแต่ละบท —

บทที่ ๑ เป็นการพบกันระหว่างตัวละครเอกของเรื่อง คือนพพรและ ม.ร.ว. กิริติ

บทที่ ๒, ๓ เป็นการแสดงให้เห็นถึงบุคลิกและอุปนิสัยของ ม.ร.ว. กิริติ ตัวละครเอกฝ่ายหญิง เพื่อจะไขข้อข้องใจที่ว่าเหตุใด ม.ร.ว. กิริติ จึงแต่งงานกับพระยาอธิการบดีซึ่งมีอายุแก่กว่ามากจนอาจกล่าวได้ว่าอยู่ในวัยที่จะเป็นบิดาของเธอมากกว่าเป็นสามี

บทที่ ๔-๗ เป็นการแนะนำสถานที่ต่างๆ ในญี่ปุ่นให้ผู้อ่านทราบ และในบทดังกล่าวก็เป็นการกระชับความสัมพันธ์ของนพพรและ ม.ร.ว. กิริติ ที่มีอยู่ต่อกันให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นจนกลายเป็นความรักในเวลาต่อไป

บทที่ ๘ การเริ่มต้นของความรักที่มิตาเกะ

บทที่ ๙ การแต่งงานที่ไม่ได้เกิดขึ้นเพราะความรัก

บทที่ ๑๐ มิตาเกะ วิมานรักของนพพร การกรุยทางสำหรับเดินเรื่องในบทต่อไป คือแสดงให้เห็นถึงอุปสรรคของความรักอันเนื่องมาจากการที่ ม.ร.ว. กิริติ แต่งงานแล้ว และนพพรก็ไม่ว่า ม.ร.ว. กิริติ รักตนหรือไม่

บทที่ ๑๑ ปัญหาชีวิตของนพพร

บทที่ ๑๒ การพลัดพรากจากคนรักเป็นความทุกข์

บทที่ ๑๓, ๑๔ ความเพ้อคลั่งของนพพร

บทที่ ๑๕ นพพรไม่เข้าใจในความรัก

บทที่ ๑๖ นพพรกลับประเทศไทย

บทที่ ๑๗ ด้านไฟเก่าที่ไม่คุ การกรุยทางสำหรับบทต่อไปคือทำให้เป็นปัญหาว่า นพพรจะรู้หรือไม่ว่า ม.ร.ว. กิริติ รักเขา และถ้ารู้ เขาจะทำอะไรต่อไป

บทที่ ๑๘ ม.ร.ว. กิริติ กอยเก้อ

บทที่ ๑๙ (บทสรุปท้าย) มิทาเกะ อนุสรณ์แห่งความรัก

การปิดเรื่องหรือจบเรื่อง - เรื่องนี้จบอย่างเศร้าโศก (Tragedy) ด้วยการที่นพพรและ ม.ร.ว. กิริติ ไม่ได้แต่งงานกัน เพราะนพพรไม่รู้ว่า ม.ร.ว. กิริติ รักเขาและยังคอยเขาอยู่ตลอดมา จึงแต่งงานกับปรีดี จนกระทั่ง ม.ร.ว. กิริติ ล้มป่วยลงด้วยความตรอมใจแล้วนพพรจึงได้รู้ว่า ม.ร.ว. กิริติ รักเขา แต่ก็เป็นความรู้ที่สายเกินไป เพราะ ม.ร.ว. กิริติ ได้สิ้นชีวิตลงในเวลา ต่อมาอีก ๗ วัน นับแต่วันที่เธอบอกว่ารักนพพร ผู้เขียนได้ปิดเรื่องด้วยด้อยค่าอันมีความหมายซาบซึ้งของ ม.ร.ว. กิริติ ผู้ไม่สมหวังในความรัก ที่ว่า

“ฉันตายโดยปราศจากคนที่รักฉัน
แต่ฉันก็ภูมิใจว่า ฉันมีคนที่ฉันรัก”

มาถึงตอนนี้ ท่านก็ได้ทราบเรื่องราวและวิธีการเขียนนวนิยายทั้งหลายแล้ว ท่านจะไม่ลองเขียนบ้างหรือครับ อาจจะถือเป็นงานอดิเรกในยามว่างก็ได้ อย่าไปคิดกระตาคใจ เลยครับว่าเพื่อนฝูงจะล้อเลียนท่านว่าเป็นนักประพันธ์ไส้แห้งหรืออะไรๆ ท่านเองนั้น เพราะเมื่อผลงานของท่านได้รับการต้อนรับจากประชาชนแล้วเขาก็จะยอมรับในความสามารถของท่านเองแหละครับ รัชกาลที่ ๖ ท่านยังทรงยกย่องนักเขียนทั้งหลายไว้ในพระราชนิพนธ์ของพระองค์ท่านเลยครับว่าเป็นบุคคลผู้มีเกียรติภูมิควรแก่การเคารพนับถือ ซึ่งผมจะขออัญเชิญมาเพื่อเป็นกำลังใจแก่ท่านที่จะเริ่มงานการเขียนหนังสือต่อไป ดังนี้

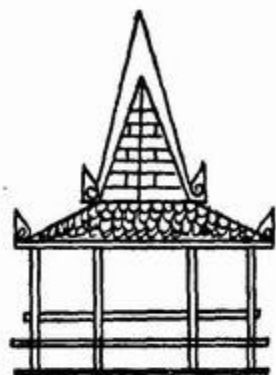
นานาประเทศล้วน	นับถือ
คนที่รู้หนังสือ	แต่งได้
คนเกลียดอักษรคือ	คนป่า
ใครเขาจะกลัวไร	แน่แท้คนดง

มาเป็นนักเขียน (หนังสือ) กันเถอะครับ บรรณพิภพกำลังอัดแน่นคอยรับท่านเป็นสมาชิกอยู่แล้ว จะเริ่มด้วยเรื่องสั้น (Short story) ก่อนก็ได้ครับเพราะเขียนได้ไม่ยากนัก เนื่องจากมีขนาดเพียง ๔-๕ พันคำเท่านั้น โดยใช้หลักเกณฑ์เช่นเดียวกับการเขียนนวนิยายตามที่กล่าวแล้ว แต่มีข้อสังเกตว่าเรื่องสั้นจะมีความแตกต่างจากนวนิยายในด้านเทคนิคและวิธีการอยู่บ้าง กล่าวคือ ใช้ตัวละครไม่เกิน ๕ ตัว มีวัตถุประสงค์ที่จะแสดงโลกหรือสภาพชีวิตที่เป็นจุดมุ่งหมายของเรื่องในสถานะหรือจุดใดจุดหนึ่งเพียงอย่างเดียว และประการสุดท้ายคือต้องจบเรื่องที่จุดสุดยอด (Climax) เมื่อท่านมีประสบการณ์ในการเขียนพอสมควรแล้วจึงค่อยขยายเป็นเรื่องนวนิยายขนาดสั้นหรือที่เรียกว่าอนุนวนิยาย (Novelette) ซึ่งจะเพิ่มจุดมุ่งหมายของเรื่องขึ้นเป็นหลายจุดได้ และมีขนาดตั้งแต่ ๘ พันคำขึ้นไป โดยกำหนดจำนวนบทไว้ประมาณ ๔-๕ บท และเมื่อเขียนอนุนวนิยายได้แล้วท่านก็จะสามารถเขียนนวนิยายขนาดยาวได้ในเวลาต่อๆ ไป โดยการแทรกบทสนทนาเข้าไปในนวนิยายให้มากๆ เข้าท่านนั่นเองว่าไม่ได้หรอกครับ ท่านอาจจะเป็นนักเขียนผู้ยิ่งใหญ่คนหนึ่งของโลกในอนาคตอันใกล้ก็ได้ ใครจะไปรู้

๑ ผลเคี้ยวเมื่อสุกไซ้
ภายนอกแดงดูฉ่ำ
ภายในย้อมแมลงวัน
คุดังคนใจร้าย

มีพรรณ
ขาดบ้าย
หนอนบ่อน
นอกนั้นดูงาม

— ส้มเด็จพระเดชา ฯ

ศาลา พักเรือน

คอลัมน์นี้เปิดโอกาสให้ท่านผู้อ่านส่งความคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ข้าราชการโดยส่วนรวมมาลงได้

“กบเลือกนาย”

“โคกระบือทั้งหลายเจ้าต้องทำงานหนัก อยู่กับนายใดก็มีได้ปรึปากบ่น แต่คนเขลาจะอยู่ที่ไหนก็ยังไม่อยากลงมือทำอะไร อยากได้แต่เงินทองทรัพย์สินสมบัติ หากความพอคิมได้ จงพยายามในสิ่งที่ตนมีอยู่เสียบ้างเถิด”

นี่แหละครั้นครั้นเรื่องที่ผมนำมาลงกราบเรียนท่านอยู่ขณะนี้ เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในหน่วยงานราชการที่กำลังระบาคอยู่ทั่วไป ผมหยิบยกขึ้นมาเขียนเพราะความรู้สึก ที่อยากแสดงความคิดเห็นมาเล่าสู่กันฟังธรรมดาๆ ไม่ได้มีเจตนาจะมาติเตียนใครต่อใครเป็นส่วนตัวก็หาไม่ หากแต่ว่าเพื่อส่วนรวมเท่านั้น อย่างไรก็ตามก็ต้องขอภัยในเรื่องการเขียน ที่ผมไม่สามารถและชัดเจนพอ

นานมาแล้วจนถึงปัจจุบันนี้ มีข้าราชการบางจำพวกอยู่ไม่สุข วังเต้าย้ายไปอยู่ที่โน่นบ้างที่นี้บ้างวุ่นวายไปหมด พวกที่ย้ายตามความเหมาะสมที่ผู้บังคับบัญชาเห็นชอบก็มี พวกที่โยกย้ายโดยตัวเห็นสมควรก็มี คิดว่ามีความเหมาะสม เฉพาะเจาะจงจะต้องไปอยู่ตรงนั้นตรงนี้ พวกหลังนี้อยู่ไม่สุข ชอบย้ายไปอยู่ที่อุดมสมบูรณ์ เพื่อหาทางกอบ-โกยให้ร่ำรวย

ใครก็อยากเป็นทั้งนั้นข้าราชการ ลูกตาสี ตาสา ยายมียายมา ลูกเจ๊กลูกจิ้น อาตั่ว อาม่วยทั้งหลายก็ยังอยากเป็น ไม่เชื่อก็ลองไปสอบถามดู ทั้งที่เงินเดือนก็น้อย ไม่พอใช้จ่าย แต่ก็อุตสาหะขิงตึ้งเถื่อนร่ำเรียนกันมาเพื่อแย่งกันเป็นข้าราชการ มีน้อยมากที่ใครเรียนมาแล้ว

จะไปทำมาค้าขายหรือประกอบอาชีพอย่างอื่น ขนาดเรียนวิชาชีพก็หนีไม่พ้นมาแย่งกันเป็นข้าราชการ อาจจะเป็นเพราะว่าเมืองไทยงานสบายๆ มีเกียรติอย่างเช่นเป็นข้าราชการเป็นยาก จะต้องเสียเงินเสียทอง เพื่อยากเป็นข้าราชการก็ยิ่งยอม

บรรดาข้าราชการน้อยใหญ่ทั้งหลายส่วนมาก ย่อมมีความทะเยอทะยาน ใฝ่หาลาภยศ เงินทอง เพื่อบำรุงตัว อยู่ที่ไหนก็รู้สึกว่าเป็นที่อื่นกันทั้งนั้น (บางคน) วังเต็นดินรน ขอย้าย พุดตรงๆเถอะครับ.. ต้องการไปนั่งอยู่บนกองเงินกองทอง ได้อยู่ที่ไหนไม่เจริญก็ไม่ชอบใจ กระจองอแงเหมือนเด็กๆไม่มีความอดทน ไม่มีความพอใจเลือกเจ้าเลือกนาย หาว่าเจ้านายไม่ดีบ้างละ อะไรต่ออะไรสารพัด กระตือลือสัน อยากจะอยู่ที่ร่ำรวย หาทางกอบโกยเอาง่ายๆ ไม่มองดูตัวว่ามีความสามารถแค่ไหนเพียงไร เจ้านายท่านสั่งมาให้อยู่ที่ไหนก็ต้องอยู่ตามความสามารถความเหมาะสม คำสั่งต้องเป็นคำสั่ง พอเจ้านายสั่งย้ายก็ทำเป็นไม่พอใจ อยากจะอยู่ที่ดี ๆ วังกันให้วุ่นวายไปหมด ทำให้ท่านผู้ใหญ่ว่านายท่านรำคาญ

บางท่านอยากจะย้าย เพราะสิ่งแวดล้อมบังคับภาวะจิตใจ ขวัญในการทำงานร่วมกันเป็นปัจจัยสำคัญ บางคนอยู่กับเพื่อนร่วมงาน ไม่สามารถจะลงรอยกันได้ บางครั้งก็เจอปัญหากับบัญชาชนิกที่กระดุกขัดมัน บางท่านก็เกียติงกว่าเกลียด บางท่านก็มีเมตตากรุณาต่อลูกน้องดี เป็นเหตุทำให้เกิดการเลือกนาย จึงทำให้ไม่พอใจในการที่จะอยู่ที่ไม่ชอบ จะอยู่กับใครจะทำงานร่วมกับท่านผู้ใด ก็ต้องเลือกต้องหา ไม่มีความพอใจสักที เข้าทำนองกบเลือกนาย ดีไม่ดีอาจจะตกไปอยู่กับนกกระสาก็ได้ไม่แน่ว่า คนเราลองทำดีจะอยู่ที่ไหนก็ได้ สักวันจะต้องมีคนเห็นใจจนได้ การทำดีย่อมได้ดีมีผู้ใหญ่เมตตาแน่ๆ ทำดีต้องมีคนเห็น หรือคิดว่าคนเขาอาจจะแกล้งมองไม่เห็นมองข้ามเราไป เอะน่าจะเป็นไรไป เทวดาท่านยังอยู่ เป็นพยานให้เราได้ว่าเราทำดี

สิ่งที่ข้าราชการบางท่าน พยายามวิ่งขอย้าย อาจจะเป็นเพราะว่า

๑. ตำแหน่งไม่ใหญ่ (โต) เพียงพอ (ทั้งๆที่ตัวไม่มีจะใหญ่)
๒. เรื่องการเงินไม่ดี รายได้พิเศษหายาก (ไม่มีทางจะกอบโกย)

๓. กลัวความยากลำบาก กลัวผู้ก่อการร้าย (กลัวตาย)

๔. อยากจะอยู่ที่เจริญ ได้อยู่ตามท้องที่ทุรกันดาร บางที่อยู่ถึงชายแควก็ไม่พอใจ (น่าเห็นใจแท้ๆ แต่ควรอดทนเพื่อชาติ)

๕. อยู่หัวเมืองหาความเจริญก้าวหน้าได้ยาก คิดว่าถ้าได้อยู่ใกล้ผู้ใหญ่ ประจบเข้า ประจบเย็นจะต้องได้ปีละสองชิ้น (สอพลอไปด้วย)

๖. ไม่ชอบหน้าผู้บังคับบัญชา ทำเป็นกับเลือกนาย อ้างว่าผู้บังคับบัญชาคนไหนที่เข้มแข็งรังแกจนเกินไป เข้ากับเจ้านายไม่ได้ เลือกนายอยู่กับนายใดก็ไม่ดี ไม่พอใจสักที ไม่เคยสำรวจตัวเองว่าอยู่กับใครเขาก็ไม่ได้ ไม่พยายามปรับปรุงตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมงานหรือเจ้านายให้ได้ เข้าเมืองตาหลิ่วไม่หลิ่วตาตาม ยังฝันทำของหอมสืบทอดเลือกตาอยู่ ที่ไม่ดีอาจจะโดนของแข็งทุบลูกกระต่า ทำให้ตาบอดเองง่าย ๆ

กระผมมีเพื่อนร่วมงานเมื่อสมัยก่อน แต่เดี๋ยวนี้เขาใหญ่โต เคยสนิทสนมกันมาก่อน ปัจจุบันเป็นเลขานุการกรมแห่งหนึ่ง เล่าให้ผมฟังว่า วันหนึ่งข้าราชการเข้าไปปรึกษาขอโยกย้ายแทบทุกวัน บางคนก็พรรณนาพร่ำเพ้อต่าง ๆ นา ๆ อ้างอย่างโน้นอย่างนี้บ้าง ขอให้ได้ย้ายไปอยู่ตำแหน่งที่พอใจ แม้จะเสียเงินเสียทองเพื่อ “เซ่นผี” ก็ยอม ลองคิดให้ลึก ๆ พวกที่อยากย้ายหาทางร่ำรวยนี้เป็นข้าราชการอะไร

“ท่านที่เคยเข้าไปเดินกุสศัตว์ในสวนสัตว์ดุสิต คงจะเคยเห็นลิงที่ถูกขังอยู่ในกรง ซึ่งอยู่ดี ๆ ไม่ชอบ มีทั้งลิงน้อยลิงใหญ่ ลิงเหล่านั้นต่างก็กระโดดโลดเต้น กระโดดไปกระโดดมา เสียงร้องเจี๊ยกจ๊าก น่านวทหน้ารำคาญ คุณแล้วก็ให้นึกเวทนาซ้ำขึ้น มันไม่เคยอยู่เป็นสุขเลย กระหุกกระหริก กระโดดข้างโน้นที่ข้างโน้นที่ หาทางไปอยู่เรื่อย ๆ ถ้าไม่บังคับไว้ลิงเหล่านั้นคงไปไหนต่อไหนสารพัดผสมช็อกกับที่มันเป็นลิง”

..... “ สส. วีระบุลย์ ”

ปัญหากฎหมาย ระเบียบ และวินัยข้าราชการพลเรือน

ตอบโดย

เสวิมสุข โกวิทวนิช	หัวหน้าแผนกระเบียบ	สำนักงาน ก.พ.
ชนะ อินสว่าง	ผู้ช่วยหัวหน้ากอง	กองวินัยและเรอรร
สมพงษ์ นิ่มนกร	นิติกรโท	กองระเบียบข้าราชการ
ชัยณรงค์ ละออนวล	หัวหน้าแผนกการเจ้าหน้าที่	สำนักงานเลขาธิการ

สำนักงาน ก.พ.

ท่านสมาชิกที่ประสงค์จะให้ลงพิมพ์นามจริง ขอได้โปรดแจ้งความจำนงในจดหมาย
ที่ถามไปด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

ปัญหากฎหมาย

ตอบคุณเผียน เพ็ชรกุล

ผมมีปัญหาลังใจเกี่ยวกับกฎ ก.พ. ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๔๗ ว่าด้วยการพิจารณาเลื่อนเงินเดือนข้าราชการพลเรือนที่แก้ไขเพิ่มเติมใหม่ ปี ๒๕๑๑ ดังนี้

นาย ก. เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นจัตวาเงินเดือน ๔๕๐ บาท ได้รับการเลื่อนชั้นเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นตรี อัตราเงินเดือน ๔๕๐ บาท เท่าเดิม และแต่งตั้งให้ทดลองปฏิบัติราชการในตำแหน่งปลัดอำเภอตรี ตั้งแต่วันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๑๒ เป็นต้นมา ใคร่ขอถามว่า นาย ก. จะมีสิทธิได้เลื่อนเงินเดือนในปีงบประมาณ ๒๕๑๓ หรือไม่

ซึ่งผมมีความเห็นว่า นาย ก. มีสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาเลื่อนเงินเดือนในปีงบประมาณ ๒๕๑๓ แต่ผู้บังคับบัญชาจะส่งเงินเดือนให้นาย ก. ได้ ต่อเมื่อนาย ก. พ้นจากการทดลองปฏิบัติราชการแล้ว ก็กรรมมีคำสั่งแต่งตั้งนาย ก. ให้ดำรงตำแหน่งปลัดอำเภอตรี แล้ว เพราะนาย ก. จะครบ ๖ เดือน ในวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๑๒

แต่เพื่อนผมมีความเห็นว่า นาย ก. ไม่มีสิทธิได้เลื่อนเงินเดือนในปีงบประมาณ ๒๕๑๓ เพราะถึงเมื่อนาย ก. จะได้รับการแต่งตั้งเป็นปลัดอำเภอตรี เมื่อพ้นจากการทดลองปฏิบัติ

ราชการแล้ว ก็จะส่งเงินเดือนให้นาย ก. ไม่ได้ เพราะคำสั่งให้เงินเดือนจะต้องส่งเดือนตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๒ เป็นต้นไป ซึ่งในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๒ นาย ก. ยังไม่พ้นจากการทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ

แต่ผมก็มีความเห็นว่า ถึงแม้ในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๒ นาย ก. จะยังอยู่ในระหว่างทดลองปฏิบัติราชการก็จริง แต่เมื่อกรมได้มีคำสั่งแต่งตั้งนาย ก. ให้ดำรงตำแหน่งปลัดอำเภอตรี เมื่อพ้นจากการทดลองปฏิบัติราชการแล้ว ก็ส่งเงินเดือนให้นาย ก. ได้ เพราะกฎ ก.พ. ฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติมใหม่นี้ ให้นับอายุราชการติดต่อกันได้ และเหตุผลที่ไม่ให้ส่งเงินเดือนให้แก่ข้าราชการที่อยู่ในระหว่างทดลองปฏิบัติราชการ ก็เพราะข้าราชการที่อยู่ในระหว่างทดลองปฏิบัติราชการนั้น ยังไม่แน่นอนว่าจะเป็นผู้ที่มีความเหมาะสมจะแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนั้นๆ หรือไม่เท่านั้น เมื่อผู้บังคับบัญชารับรองว่านาย ก. เป็นผู้เหมาะสม และกรมได้มีคำสั่งแต่งตั้งแล้ว ปัญหานี้ก็หมดไป นาย ก. ก็มีสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาให้เงินเดือนได้

จึงเรียนถามมาเพื่อขอทราบว่า ความเห็นของผมหรือความเห็นของเพื่อนผม ใครจะถูกต้อง

ตอบ ความเห็นของท่านถูกต้องครับ โปรดอ่านคำอธิบายเกี่ยวกับเรื่องนี้ในวารสารข้าราชการฉบับเดือนพฤศจิกายน ๒๕๑๑ หน้า ๔๔-๔๖

ตอบสมาชิกเลขที่ ๒๔๘๕

ถาม นาย ก. สอบแข่งขันเป็นข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้เมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๑๒ พอถึงเดือนกรกฎาคม ๒๕๑๒ จะขอเงินเดือนได้หรือไม่ และขอเงินกรณีพิเศษ ๒ ขั้น จะได้ ๑ ขั้น เพราะไม่ครบรอบปีหรือไม่

ตอบ ข้อ ๑๔ แห่งกฎ ก.จ. ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๑๒) ระบุไว้ว่า ผู้ซึ่งสมควรได้เลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษเกินกว่าหนึ่งขั้น แต่ได้รับการบรรจุเข้ารับราชการไม่ครบ ๑๒ เดือน โดยนับตั้งแต่เดือนแรกของปีงบประมาณเป็นต้นไป ถ้าผู้นั้นได้รับการบรรจุตั้งแต่ ๖ เดือนขึ้นไปแล้ว ให้เลื่อนเงินเดือนได้ไม่เกินหนึ่งขั้น ดังนั้น ตามปัญหาของท่าน ถ้า นาย ก. มีความดีความชอบอยู่ในเกณฑ์ที่จะได้เงินเดือน ๒ ขั้น ผู้บังคับบัญชาอาจพิจารณาเลื่อนเงินเดือนให้ ๑ ขั้นได้ โดยมีเงื่อนไขว่า นาย ก. ต้องพ้นจากการทดลองปฏิบัติราชการแล้วนะครับ

ตอบสมาชิกจังหวัดพิจิตร

ถาม เมื่ออธิบดีกรมหนึ่งไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ถ้ามีรองอธิบดีหรือผู้ช่วยอธิบดี ก็ยอมเป็นผู้รักษาราชการแทนโดยอัตโนมัติ แต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงจะตั้งอธิบดีหรือรองอธิบดีกรมอื่นในกระทรวงเดียวกันให้เป็นผู้รักษาราชการแทนอธิบดีกรมนั้น จะกระทำได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

ตอบ ขอคัดบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้มาให้ทราบดังนี้

มาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๔๙๕ บัญญัติว่า

“เมื่ออธิบดีไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รองอธิบดีหรือผู้ช่วยอธิบดี แล้วแต่กรณีเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าไม่มีรองอธิบดีหรือผู้ช่วยอธิบดี หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ก็ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงตั้งปลัดกระทรวง อธิบดี รองอธิบดีในกระทรวง หรือหัวหน้ากองคนใดคนหนึ่งในกลุ่มเดียวกันเป็นผู้รักษาราชการแทนได้”

และมาตรา ๔๔ ทวิ มีข้อความดังนี้

“ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งใดไม่อาจปฏิบัติราชการได้ และได้มีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่ง รองหรือผู้ช่วยไว้ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งรองหรือผู้ช่วย แล้วแต่กรณี เป็นผู้รักษาราชการแทน

ความในวรรคแรก ไม่กระทบกระเทือนอำนาจของผู้บังคับบัญชาที่จะแต่งตั้งข้าราชการอื่นเป็นผู้รักษาราชการแทนตามอำนาจที่มีอยู่ในกฎหมาย ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งผู้รักษาราชการแทนดังกล่าวนี้ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งรองหรือผู้ช่วยดังกล่าวในวรรคแรกพ้นจากความเป็นผู้รักษาราชการแทน นับแต่เวลาที่ผู้รักษาราชการแทนตามความในวรรคนี้เข้ารับหน้าที่”

สำหรับกรณีที่หารือ ผู้ตอบปัญหามีความเห็นส่วนตัวว่า น่าจะทำได้โดยอาศัยอำนาจตามความในวรรคสองของมาตรา ๔๔ ทวิ ดังกล่าวข้างต้น อย่างไรก็ตามก็ขอเรียนเพิ่มเติมว่า คณะรัฐมนตรีเคยมีมติเมื่อวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๑๐ ว่า จะตั้งนายแพทย์ใหญ่ ผู้อำนวยการส่วน หรือผู้อำนวยการกอง ในกรมอนามัย รักษาการแทนอธิบดีกรมอนามัยไม่ได้

ตอบสมาชิกเลขที่ ๑๕๐๓

ถาม (๑) สมมุติว่า ขณะนี้เป็นข้าราชการพลเรือนชั้นตรี อันดับ ๓ ขั้น ๑,๔๐๐ บาท เมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๑๒ ผู้บังคับบัญชาพิจารณาขอเลื่อนขั้นเงินเดือนให้ ๑ ขั้น

เป็น ๑,๕๐๐ บาท ครั้นระหว่างเดือนสิงหาคม—กันยายน ๒๕๑๒ กรมส่งเลื่อนชั้นเป็นชั้นโท จึงใคร่ขอทราบ ว่า กรมจะเลื่อนข้าราชการผู้นั้นเป็นชั้นโท ในอัตราเงินเดือน ๑,๕๐๐ บาทได้หรือไม่ เพราะยังไม่ถึงเดือนตุลาคมซึ่งเป็นปีงบประมาณ

ตอบ ไม่ได้ครับ เพราะการเลื่อนเงินเดือนให้ ๑ ชั้นในขณะเป็นชั้นตรี จะมีผลในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๒ เมื่อได้เลื่อนเป็นชั้นโทก่อนเดือนตุลาคม ก็จะต้องรับเงินเดือนในอัตราชั้นโท ชั้น ๑,๔๐๐ บาท แต่ในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๒ ผู้บังคับบัญชาอาจพิจารณาเลื่อนเงินเดือนให้ ๑ ชั้นเป็น ๑,๕๐๐ บาท ได้ตามกฎหมาย ก.พ. ฉบับที่ ๕๘๖ (พ.ศ. ๒๕๑๑)

ถาม (๒) ข้าราชการที่ได้รับการเลื่อนชั้น ดังนี้

ก. ชั้นจัตวา ได้เลื่อนเป็นชั้นตรี ในอัตราเงินเดือนเท่าเดิมคือ ๑,๐๕๐ บาท เมื่อ ๑ กรกฎาคม ๒๕๑๒ ในปีงบประมาณ ๒๕๑๓ จะเลื่อนเงินเดือนได้หรือไม่

ข. ชั้นตรี ชั้นโท ได้เลื่อนเป็นชั้นโท ชั้นเอก เมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๑๒ โดยได้เลื่อนเงินเดือนชั้นตรีจาก ๑,๒๐๐ บาท เป็นชั้นโทชั้น ๑,๓๐๐ บาท ชั้นโทจาก ๒,๖๐๐ บาท เป็นชั้นเอกชั้น ๒,๗๕๐ บาท ในปีงบประมาณ ๒๕๑๓ จะเลื่อนเงินเดือนได้หรือไม่

ค. ชั้นตรีได้เลื่อนเป็นชั้นโท ตั้งแต่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒ โดยได้เลื่อนเงินเดือนจาก ๑,๒๐๐ บาท เป็น ๑,๓๐๐ บาท และได้เลื่อนชั้นเกิน ๖ เดือน (นับถึงเดือนกันยายน) ในปีงบประมาณ ๒๕๑๓ จะเลื่อนเงินเดือนได้หรือไม่

ตอบ ก. ได้ครับ เมื่อพ้นจากการทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการแล้ว ตามนัยหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร.๐๔๐๕/ว. ๑๔ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๑๑

ข. ไม่ได้ครับ เพราะต้องห้ามตามกฎหมาย ก.พ. ฉบับที่ ๕๘๖ (พ.ศ. ๒๕๑๑)

ค. ไม่ได้ครับ ด้วยเหตุผลเดียวกันกับข้อ ข.

ถาม (๓) สมมุติว่า ผู้บังคับบัญชาได้เสนอขอเลื่อนชั้นเงินเดือนให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา และได้ออกคำสั่งแล้วพร้อมกับได้รับอนุมัติให้ถือจ่าย (ตาม จ. ๑๘ แล้ว) แต่ภายหลังปรากฏว่า ข้าราชการผู้นั้นขาดคุณสมบัติตามกฎหมาย ก.พ. ฉบับที่ ๒๗๔ (พ.ศ. ๒๕๐๔) และกฎหมาย ก.พ. ฉบับที่ ๕๘๖ (พ.ศ. ๒๕๑๑) ผลจะบังเกิดกับข้าราชการผู้นั้นอย่างไร

ตอบ คงจะถูกเรียกเงินคืนครับ

ปัญหาคลัง

ตอบโดย

วิเชียร ไม้เรียง รองอธิบดีกรมบัญชีกลาง

สนิท เกษะศิริ เลขานุการกรม

เฉลิมชัย วสันนท์ นักการเอก

วินัย บุญโสภณ หัวหน้าแผนก ๑ กองเงินเดือน

แสงอาทิตย์ บุณนาค หัวหน้าแผนก ๑ กองบำเหน็จบำนาญ

กรมบัญชีกลาง

ท่านสมาชิกที่ประสงค์จะให้ตอบปัญหาคลัง โปรดส่งไปให้
"บรรณาธิการวารสารข้าราชการ" และระบุด้วยว่าให้ตอบใน
วารสารข้าราชการหรือตอบส่วนตัวทางไปรษณีย์ ท่านผู้ใดมีทั้งปัญหา
คลัง ปัญหากฎหมาย หรือปัญหาอื่น ๆ โปรดแยกถามต่างหาก
จากกัน เพื่อให้ได้รับคำตอบที่รวดเร็วยิ่งขึ้น

ปัญหาคลัง

ตอบสมาชิกจังหวัดสมุทรสาคร

ด้วยผมปฏิบัติหน้าที่ราชการเกี่ยวกับการเงิน จึงใคร่ขอความกรุณาให้ท่านช่วยตอบ
ปัญหาที่ผมข้องใจในวารสารข้าราชการด้วย ซึ่งผมมีปัญหาค้างต่อไปนี้

ถาม (๑) กฎอัยการศึก ทั้ง ๓ ครั้ง เริ่มตั้งแต่เมื่อใด และสิ้นสุดลงเมื่อใด

ตอบ ครั้งที่ ๑ ประกาศใช้ ในเขตจังหวัดพระนคร—ธนบุรี ตั้งแต่วันที่ ๓๐ มิถุนายน
๒๔๙๔ เวลา ๑๐.๐๐ น. ถึงวันที่ ๖ กันยายน ๒๔๙๔ เวลา ๑๐.๐๐ น.

ครั้งที่ ๒ ประกาศใช้ทั่วราชอาณาจักร ตั้งแต่วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๐๐
เวลา ๒๓.๐๐ น. ต่อมาวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๐๐ เวลา ๒๓.๐๐ น. ได้ประกาศยกเลิกบาง

จังหวัด กงเหลือที่ประกาศใช้ต่อไปอีก ๒๖ จังหวัด และได้ประกาศยกเลิกทั้ง ๒๖ จังหวัดนี้ เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๐๑ เวลา ๖.๐๐ น.

ครั้งที่ ๓ ประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร ตั้งแต่วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑ เวลา ๒๑.๓๐ น.....

ถาม (๒) ผู้ที่ออกจากราชการไปแล้ว เมื่อขอกลับเข้ารับราชการใหม่ จะเริ่มหักเงินสะสมเมื่อใด จะเริ่มหักตั้งแต่วันที่กลับเข้ารับราชการ หรือครบ ๖ เดือนแล้วจึงจะหักสะสม

ตอบ หักสะสมตั้งแต่วันที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญรับ

ถาม (๓) ตามสัญญาจ้างเหมาทำการก่อสร้าง เมื่อสิ้นสุดสัญญาแล้ว แต่กรรมการตรวจการจ้างไม่มาตรวจรับงานในวันสิ้นสุดสัญญาได้ล่วงเลยมาแล้ว ๑๕ - ๒๐ วัน จึงได้มาทำการตรวจรับ จะมีการปรับตามสัญญาหรือไม่ เพราะกรรมการตรวจการจ้างได้แย้งว่า เมื่อกรรมการตรวจการจ้างไม่ทำการตรวจรับ ก็ยังปรับผู้รับจ้างเหมาไม่ได้ แต่ตามข้อเท็จจริงแล้วผู้รับจ้างเหมาทำงานไม่แล้วเสร็จตามสัญญา กรรมการรับได้ประวิงเวลาไว้

ตอบ การที่จะปรับได้หรือไม่ ความสำคัญอยู่ที่ว่า งานแล้วเสร็จสมบูรณ์ภายในเวลากำหนดหรือไม่ สมมุติว่า งานก่อสร้างแห่งหนึ่ง กำหนดเวลาแล้วเสร็จสมบูรณ์ไว้ภายในวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๑๒ ผู้รับจ้างได้ส่งมอบงานแล้วเสร็จสมบูรณ์ในวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๑๒ กรรมการตรวจการจ้างตรวจรับงานเสร็จเมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๑๒ กรณีเช่นนี้ ถือได้ว่า ผู้รับจ้างไม่ผิดนัด

ปัญหาที่หารือ ความสำคัญจึงอยู่ที่ว่า ผู้รับจ้างได้ส่งมอบงานที่แล้วเสร็จสมบูรณ์ภายในเวลากำหนดหรือยัง ถ้ายังก็ถูกปรับ

ถาม (๔) ถ้ามีการปรับผู้รับจ้างเหมาตามสัญญา ผู้รับจ้างเหมาจะออกใบเสร็จรับเงินเต็มตามจำนวนหรือไม่ หรือหักค่าปรับไว้แล้ว ออกใบเสร็จรับเงินเฉพาะที่ได้รับเงินเท่านั้น

ตอบ จะออกใบเสร็จรับเงินตามจำนวนที่รับจริง หรือจะออกตามจำนวนเต็ม แล้วส่วนราชการผู้ว่าจ้างออกใบเสร็จรับเงินตามจำนวนที่ปรับให้ก็ได้

ตอบสมาชิกจังหวัดขอนแก่น

ในการเบิกจ่ายเงินค่ามัดจำที่พนักงานที่ดินอำเภอเรียกจากเจ้าของที่ดินผู้มาติดต่อในการขอรับรองการทำประโยชน์ หรือทำนิติกรรมต่างๆ ไว้ เพื่อเป็นค้ำยันพาหนะในการไปปฏิบัติงานในท้องที่ที่ไม่มีรถประจำทาง ได้ใช้ยานพาหนะอื่น เช่น รถจักรยานยนต์ รถจักรยาน ๒ ล้อ จะต้องได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัด หรือจะต้องขออนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัด ตามมาตรา ๒๐ วรรคสอง ของพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ พ.ศ. ๒๕๐๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) มาตรา ๖ พ.ศ. ๒๕๐๘ หรือไม่ ถ้าไม่ขออนุมัติ อาศัยหนังสืออะไร

ตอบ การเดินทางไปปฏิบัติงานของพนักงานที่ดินเป็นการปฏิบัติงานในหน้าที่ราชการ เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ มีหลักเกณฑ์ไว้ชัดเจนแล้ว

ทางราชการไปเรียกเก็บเงินราษฎรมาเป็นค่าใช้จ่ายต่างๆ โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายในการเดินทาง จึงต้องเป็นที่เข้าใจกันว่า ผู้เกี่ยวข้องจะต้องใช้จ่ายตามหลักเกณฑ์ที่ทางราชการได้กำหนดไว้ กรณีที่หารือ จึงต้องขออนุมัติผู้ว่าราชการจังหวัดเสียก่อน จึงจะตอบ

๑ ห้ามเพลิงไว้อย่าให้

มีควัน

ห้ามสุริยแสงจันทร์

ส่องไขว้

ห้ามอายุให้หัน

คืนเล่า

ห้ามดั่งนี้ไว้ได้

จึงห้ามนินทา

— จากโคลงโลกนิติ

จดหมายถึงบรรณาธิการ

๑๕๔ ศรีอยุธยา กรุงเทพ ฯ ๓

๕ ตุลาคม ๒๕๑๒

เรียน ท่านบรรณาธิการ ที่เคารพ

รู้สึกยินดีที่วารสาร “ข้าราชการ” รักความเป็นประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ออกความคิดเห็นได้เต็มที่ในกรณีประกวดกลอน ดิฉันถึงจดหมายนี้มาแม้ว่ามันจะช้าเกินต้องกรไปหน่อย แต่ก็หวังว่าจะเป็นแนวคิดแก่คนเขียนกลอนอื่น ๆ ได้บ้าง

ดิฉันเห็นด้วยกับความเห็นของคุณ ๒๒๖๗ ที่สรุปสั้น ๆ ว่า ส่วนกลอนที่ ๑ นั้น หย่อนในความไพเราะสัมผัสใน ไม่ใช่เพิ่งมาคิดเอาเดี๋ยวนั้นนะคะ แต่คิดตั้งแต่เมื่อได้ผ่านสายตากกลอนนี้เป็นครั้งแรกที่ตีพิมพ์ เมื่ออ่านจบก็รำพึงในใจว่า “เขียนได้ดีมาก แต่น่าเสียดาย” ทำไมจึงคิดว่าน่าเสียดาย เพราะดิฉันได้ยินชื่อเสียงของคุณสำราญดี ว่าเป็นนักกลอนอาวุโส และชนะการประกวดบ่อย แต่กลอนที่คุณสำราญเขียนคราวนี้เหมือนกับคนที่ไม่คุ้นเคยกับการเขียนกลอน ถ้าเป็นการประกวดในหัวข้ออื่นแล้ว กลอนที่ใช้คำยาวเหมือนกับสายสุบแบบนี้ อาจจะไม่ได้รับความสนใจเลยเพราะหย่อนในความไพเราะปัจจุบันไม่นิยมกลอนที่ใช้คำยาวหมดสมัยไม่มีใครเขียน กลอนแปดก็ต้องแปดคำจริง ๆ จังหะ ๐๐๐,๐๐,๐๐๐ ดิฉันถึงแปลใจมากที่เห็นเป็นกลอนของคุณสำราญยังเขียนอยู่ ลองพิจารณาคู่อีกที

ข้าราชการ, รักชาติเทอดศาสนา ถักถัก จังหวะหลัง ๔ คำยาวไป

ข้าราชการ ถักถัก—ธรรมนุญมัน

ธรรมนุญ มัน ก็ยาวไป กิยติภักดิ์ รัฐ—
ธรรมนุญ แล้วไม่มีสัมผัสในเลย กลอน
ตะกุกตะกัก

ข้าราชการ เห็นงาน ราษฎร สำคัญ

ก็

ข้าราชการ สร้างสรรค์แต่ความดี

ไม่มีสัมผัสใน เสียงไม่ราบรื่น

ข้าราชการ มีวินัย ไม่ทำชั่ว

ก็

ข้าราชการ ทำตัวสมศักดิ์ศรี

ไม่มีสัมผัสใน

ข้าราชการ รับผิดชอบ รอบคอบทวิ รอบคอบทวิยาวไป ทั้งหมดนี้ ยาวมาก

โดยนัยนี้ มีสมญา ข้าราชการ ตีมาก

จะเห็นข้อบกพร่องที่ชัดเจนอยู่ ๒ ประการคือ จังหวะเสียงของกลอนไม่ไพเราะราบรื่น และใช้คำยาว สำหรับส่วนที่ของกลอนคือ เป็นกลอนที่เด่นในทางความ ได้เนื้อหาเป็นสำคัญโดยตลอด ถูกต้องตามการตัดสินใจแล้ว คุณสำราญฉลาดมากที่ใช้คำว่า “ข้าราชการ” นำหน้าทุกวรรคได้ความเน้นหนัก เก๋ไก๋ แม้ว่าคำจะยาวไป ก็ควรยกประโยชน์ให้ เป็นกลอนที่สะท้อนให้เห็นถึงความลึกอ่านของผู้เขียนตีมาก เขียนกลอนได้ตรงจุดเป้าหมายความสำคัญ เนื้อหาสาระนั้นดีเด่นเหนือทุกสำนวนอย่างเห็นได้ชัด แต่ถ้าจะคิดไปการที่กลอนนี้ได้รับความดีเด่นมากนั้น เพราะได้เปรียบเทียบใช้คำยาว และไม่เคร่งในฉันทลักษณ์และสัมผัสในดอกกระมัง ?

กรณีที่ “ข้าราชการ” ตัดสินว่าเป็นกลอนที่อยู่ในเกณฑ์ถูกต้องสมบูรณ์นั้น ดิฉันยังทำใจให้ยอมรับไม่ได้ เพราะหย่อนในเชิงความราบรื่นของจังหวะเสียงเห็นได้ชัด แต่ถ้าจะพูดถึงเนื้อหาสาระความดีเด่นของกลอนนี้ สมศักดิ์ศรีชนะเลิศกลอนประกวดทุกประการ

ลองมาพิจารณากลอนนี้บ้าง

“จงทำดี” ตามคำขวัญพร้อมกันเถิด

จง ชูเชิดชาติยิ่งเป็นมิ่งขวัญ

จง รักษาพื้นดิน ปิ่นราชันย์

จง ยึดมั่นเกลียดกลัวความชั่วช้า

อย่า คคโกงกายใจโสพิสฺฐ์

อย่า ประทุษต่อชาติ ศาสนา

อย่า กลับกโลกหลอกลวงปวงประชา

อย่า ลืมคำ “ผองชน” เหนือตนเอง

จะเห็นว่า เกรงครัดในการใช้คำ และจังหวะของเสียงแต่ละวรรครับกันเป็นช่วงราบรื่น มีสัมผัสในไพเราะทุกวรรค แต่ถ้าพิจารณาดีๆ จะเห็นว่า เป็นกลอนที่สวยแต่รูป แต่จืดไม่หอม เพราะสาระความคิดเนื้อหาสำคัญนั้นน้อยมาก เทียบกับกลอนของคุณสำราญ ไม่ได้เลยเท่ากระผกสัน ดังนั้นการที่กลอนนี้ได้ผ่านเพียงเข้ารอบ จึงเป็นสิ่งที่เจ้าตัวควรจะพอใจแล้ว

ขอขอบพระคุณที่กรุณารับฟังความคิดเห็นของดิฉันอย่างตรงไปตรงมา อยากให้ “ข้าราชการ” จัดรายการแปลกๆ สำหรับให้อ่านได้ร่วมสนุกกันอีก หากคุณสำราญจะท้วงติง คำวิจารณ์ ของดิฉัน จะคิดต่อได้ตามที่อยู่ข้างบน เพื่อความเข้าใจอันดีและเพื่อมิตรภาพระหว่างผู้รักการเขียนกลอนด้วยกัน

ด้วยความเคารพ
นิรินธน์ อุษารัตน์
(นิรินธน์ อุษารัตน์)

เรียน ท่านสมาชิกเลขที่ ๒๒๖๗ และคุณนิรินธน์ อุษารัตน์

ต้องขอโทษด้วย ที่ตอบจดหมายของคุณทั้งสองรวมกัน เพราะเห็นว่าสาระที่จะตอบนั้นใกล้เคียงกันประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่ง เพื่อจะได้เป็นการประหยัดหน้ากระดาษ ให้แก่วารสาร “ข้าราชการ” ซึ่งมีเรื่องอันเป็นประโยชน์อื่นๆ จะต้องลงพิมพ์อีกมาก

ตามที่คุณทั้งสองติงว่า กลอนสำนวนคุณสำราญ นุชถาวร หย่อน (ไม่ใช่ไม่มีเลย) ในเรื่องสัมผัสในนั้น ก็ถูกต้องอยู่ แต่ว่าธรรมชาติคำประพันธ์ทั้งปวงย่อมถือเอาเนื้อหาและลักษณะบังคับเป็นอันดับแรก ส่วนความไพเราะของเสียงสัมผัสในเป็นอันดับรอง ฉะนั้นกลอนของคุณสำราญจึงได้รับการพิจารณาคัดสินให้ชนะการประกวด แม้ในจดหมายตอนหนึ่งของคุณนิรินธน์เองก็ยอมรับว่า “เป็นกลอนที่เด่นในทางความ ได้เนื้อหาเป็นสำคัญโดยตลอดถูกต้องตามการตัดสินแล้ว.....แม้ว่าคำจะยาวไปก็ควรยกประโยชน์ให้ เป็นกลอนที่สะท้อนให้เห็นถึงความคิดอ่านของผู้เขียนดีมาก” ทั้งนี้

ส่วนที่คุณนิรินธน์ยืนยันยกย่องว่า “คำยาว” นั้น เห็นจะหมายถึง คำหลายพยางค์ใช้รวมเป็นคำเดียวกันเอง ข้อนี้ถ้าผู้ประพันธ์ใช้ในวงกำหนด ก็ไม่เป็นการเสียหายอะไร วงกำหนดมีอย่างไหนผมเห็นจะไม่ต้องพูดถึง ให้เป็นการเอามะพร้าวห้าวมาขายสวนเปล่าๆ

หนึ่งการอ่านกลอนหรือคำประพันธ์อื่นใดก็ตาม จะต้องอ่านเอื้อการแต่งบ้างตามสมควร เช่น “ข้าราชการถือรัฐธรรมนูญมั่น” ควรอ่านว่า “ข้า-ราก-ชะกาน-ถือ-รัก-ทำ-นุ-น-มั่น” คำ “รัฐธรรมนูญ” อ่านเพียง “รัก-ทำ-นุ-น” ไม่ใช่อ่านเสียเต็มยศว่า “รัก-ละ-ทำ-มะ-นุ-น” อย่างนี้ก็เรียกว่าอ่านอย่างไม่รู้จักเอื้อ และถือได้ว่าเป็นผิดเสียด้วยซ้ำ

· ขอขอบคุณยิ่ง

กรรมการ

บ้านเลขที่ ๔๐๒๐/๔ ถนนพิศิษฐ์พยาบาล ชุมพร

วันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๑๒

เรียน ท่าน บ.ก. วารสารข้าราชการ

หนูเป็นสมาชิกวารสารข้าราชการผู้หนึ่ง และชอบเรื่องกาพย์กลอนเป็นอย่างมาก แต่การประกวดกลอนที่ประกาศผลการตัดสินตามวารสารข้าราชการ ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๘ นั้น หนูติดใจสำนวนที่ได้รับรางวัลที่ ๓ ค่ะ ไม่ใช่ติดใจว่าแต่งเก่งนะค่ะ คือติดใจว่า ผู้แต่ง คือ คุณดม สายปลั่งมรก ซึ่งแต่งกลอนมานาน และหนูรู้จักดี เวลาขัดข้องอะไรก็เคยได้ปรึกษาหารือท่านเสมอ แต่ยังไม่ถึงแต่งกลอนแปดจึงไปลงท้ายว่า “เอ๋ย” เข้า, ทั้งๆ ที่กลอนนี้ไม่ใช่ กลอนสัทวาหรือคอกสร้อยนะค่ะ หนูก็ไปถามท่านว่าทำไมถึงใช้คำว่า “เอ๋ย” ลงท้ายกลอนแปด ท่านก็ตอบว่าอย่าไปสนใจกับมันเลย เราเป็นนักเลงกลอน ต้องรู้จักการพกรรรมการ ท่านตัดสินของท่านไปอย่างไร ก็เป็นเอกสิทธิ์ของท่าน เราจะไปคัดค้านท้วงติงการรรมการนั้น ไม่สมควรอย่างยิ่ง จะกลายเป็นชี้แพ้ชวนตีไป

หนูก็ยังไม่สิ้นความพยายามจึงถามท่านต่อไปว่า หนูอยากรู้ว่า กลอนแปดลงท้ายด้วยคำว่า “เอ๋ย” จะผิดหรือไม่หนูก็ขียนขยอท่าน ท่านก็ไปหยิบหนังสือ “ฉันทลักษณ์” ของ พระยาอุปกิตศิลปสาร มาเปิดให้ดูหน้า ๓๐ บรรทัดที่ ๕ “ถ้าแต่งกลอนสุภาพแล้ว ก็ตั้งต้นแต่วรรครับ คือวรรคท้ายของบาทเอกไปเท่านั้นเป็นพอ ส่วนคำลงท้ายนั้นท่านบังคับให้ลงคำ “เอ๋ย” ในท้ายบาทโท” และโปรดดูบรรทัดที่ ๑๐ ด้วย และท่านยังนำหนังสือวรรณคดี ไผ่ของนายหริศ เรื่องฤทธิ์ มาเปิดให้ดูหน้า ๓๒๒ บรรทัดที่ ๑๖ ว่าจะแต่งให้เรื่องยาวออกไปสักกี่คำกลอนก็ได้ แต่เมื่อจบเรื่องต้องลง “เอ๋ย” เมื่อหนูได้ดูหลักฐานแล้ว หนูก็รู้ว่า ลงถมๆ แก่แต่งกลอนแปดของแกไม่ผิดแน่ ก็ตามกติกาให้แต่งยาวเพียง ๒ บท เมื่อครบ ๒

บทก็จบ เมื่อจบก็ต้องลงเอย เพราะนั่นกลอนของคนอื่น ๆ ที่ไม่ได้ลงท้ายว่า “เอย” จะมีผิด
หมดหรือคะ—ท่าน บ.ก. และท่านผู้ตัดสิน

ขอได้โปรดนำ จ.ม. ของหนูลงในหน้าจดหมายถึงบรรณาธิการด้วย และขอผู้ทรง
ความรู้ในเรื่องกลอนได้กรุณาเฉลยให้หนูหายข้องใจด้วยนะคะ หนูนักกลอนหัดใหม่ ไม่รู้ว่า
จะถือว่าของใครผิดของใครถูก เลยไม่ทราบว่าจะเอาอย่างไรดี

ขอแสดงความนับถือ

ฉติมา ศูนย์ากาศ

เรียน คุณฉติมา ศูนย์ากาศ

คุณเป็นสมาชิกที่ติดคนหนึ่งของวารสาร “ข้าราชการ” และเป็นศิษย์ที่ติดคนหนึ่งของคุณ
คุณถม สายปัดัมภ์ เพราะเหตุไรไม่ต้องบอกก็ได้ค่ะ

เรื่องที่คุณถามนั้น ดูตามหนังสือ “ฉันทลักษณ์” ของเจ้าคุณอุปทิศศิลปสาร ก็คง
จะพอ หนังสือฉันทลักษณ์แบ่งอยู่ชัดแล้วว่า ประเภทกลอนสุภาพหรือกลอนตลาด ซึ่งมักจะ
แต่งเป็นเรื่องอ่านเล่นเพราะๆ หรือเรื่องประโลมโลก หรือแต่งเป็นเรื่องนิราศ เรื่องภาษิต
ต่างๆ และเรื่องเพลงยาวนั้น “ให้ขึ้นต้นตั้งแต่วรรคต่อไป กล่าวคือ ทั้งวรรคสลับเสียทั้งวรรค
ซึ่งจะเป็นด้วยครึ่งโบราณท่านจะร้องใช้สำเนียงเอื้อนแทนอย่างบทละคร หรืออย่างไร
ปรากฏ ... ส่วนคำลงท้ายนั้นท่านบังคับให้ลงคำเอยในท้ายบาทโท” แต่สำหรับการประกวด
กลอนครั้งนี้ กำหนดให้เขียนกลอนแปดธรรมดา ทั้งความแบ่งอยู่แล้วในหลักเกณฑ์ที่วางไว้
ในข้อที่ ๑ ว่า “ต้องเป็นกลอนแปดที่ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ มีความยาว ๒ บท” ฉะนั้นจึง
ควรเป็นบทกลอนเต็มทั้ง ๒ บท และไม่ควรจะลงว่า เอย และอันที่จริงหากคุณถมจะปฏิบัติ
ตามเกณฑ์การเขียนกลอนสุภาพหรือกลอนตลาดที่กล่าวไว้ในฉันทลักษณ์จริง ก็ทำไมถึงไม่
ขึ้นต้นด้วยวรรคด้วยเล่า นี่ลงท้ายด้วยเอย อย่างเดียว ดูกระไรอยู่ อีกประการหนึ่ง
ธรรมเนียมการเขียนกลอนสั้นๆ ไม่ก๊อปท เขานิยมเขียนเป็นบทกลอนเต็มๆ กันทั้งสั้น ทั้งไม่น่า
จะลงท้ายด้วยเอย ให้แปลกนิยมไป

เท่าที่ตอบมาทั้งหมดนี้ หวังว่าคุณฉติมาจะคลายความข้องใจลงบ้างเป็นแน่

ด้วยความขอบคุณที่สนใจ

กรรมกร